

**KREDİ RİSKİ AZALTIM
TEKNİKLERİNE İLİŞKİN TEBLİĞ
ŞERHİ**

KREDİ RİSKİ AZALTIM TEKNİKLERİNE İLİŞKİN TEBLİĞ ŞERHİ

**Emrah Sağkol
Erhan etinkaya
Habib Mazmancı
İskender Kayci
Kemal IŐıklı
Mustafa elik
Ramazan Kűçük
Sadık Atalay
SavaŐ Sağut
Selin Sűnerin
Veli Ulvi Sevinç**

Yayın No: 298

İstanbul, 2013

Türkiye Bankalar Birliği

Nispetiye Caddesi
Akmerkez B3 Blok Kat:13
34340 Etiler-İSTANBUL
Tel. : +90 212-282 09 73
Faks : +90 212-282 09 46
İnternet sitesi: www.tbb.org.tr

Baskı-Yapım

G.M. Matbaacılık ve Ticaret A.Ş.
100. Yıl Mah. MAS-SİT 1.Cadde No:88
34204 Bağcılar - İSTANBUL
Tel. : +90 212 629 00 24 (pbx)
Fax : +90 212 629 20 13
e-mail: bilgi@goldenmedya.com.tr
İnternet sitesi: www.goldenmedya.com.tr

© Kitapta yer alan görüşler eser sahiplerine aittir.
Türkiye Bankalar Birliği'nin görüşlerini yansıtmaz.
Türkiye Bankalar Birliği bu kitabın hatasız olarak
basılmasında gerekli özeni göstermekle birlikte
kitaptaki olabilecek hatalardan dolayı herhangi
bir hukuki sorumluluk üstlenmemektedir.

Bu yayın Türkiye Bankalar Birliği internet sitesinde yer almaktadır.

ISBN 978-605-5327-34-7 (Basılı)
ISBN 978-605-5327-35-4 (Elektronik)

Sertifika No: 17188

2013.34.Y.5327.298

Baskı Tarihi: Aralık 2013

Desteklerinden dolayı Başkanımız
Sayın Mukim Öztekin'e

Desteklerinden dolayı Başkan Yardımcımız
Sayın Dr. Ozan Cangürel'e

Desteklerinden dolayı Daire Başkanımız
Sayın Serkan Güngör'e

Katkılarından dolayı değerli mesai arkadaşlarımız
Aydan Aydın İnan
Ayhan Kayalica
Hüsamettin Yalım
Ömer Çekin
Sıdıka Dizdar
ve Yavuz Yumrukuz'a

En içten şükranlarımızı sunarız...

Yazarlar

İçindekiler

Önsöz	v
Kısaltma Listesi.....	vii
Giriş	1
Birinci Kısım / Başlangıç Hükümleri	
1.1. Birinci Bölüm / Amaç ve Kapsam, Dayanak ve Tanımlar	3
1.2. İkinci Bölüm / Kredi Riski Azaltım Teknikleri	8
İkinci Kısım / Kredi Riski Azaltım Tekniklerinde Kullanılabilecek Kredi Koruma Araçları İle Koruma Sağlayıcılar ve Kredi Türevleri	
2.1. Birinci Bölüm / Kredi Riski Azaltım Tekniklerinde Kullanılabilecek Fonlanmış Kredi Koruması Araçları.....	13
2.2. İkinci Bölüm/Fonlanmamış Kredi Koruması Kapsamında Kullanılabilecek Koruma Sağlayıcılar	26
2.3. Üçüncü Bölüm/Kredi Türevleri.....	27
Üçüncü Kısım / Kredi Riski Azaltım Tekniklerinde Kullanılacak Koruma Sağlayıcı Araçlarda, Koruma Sağlayıcılarında ve Kredi Türevlerinde Aranacak Özellikler	
3.1. Birinci Bölüm / Genel Şartlar	29
3.2. İkinci Bölüm / Fonlanmış Kredi Korumasında Kullanılacak Kredi Koruması Araçlarında Aranacak Özellikler	31
3.3. Üçüncü Bölüm / Fonlanmamış Kredi Korumasında Sağlanan Korumada ve Krediyeye Bağlı Tahvillerde Aranacak Özellikler	42
Dördüncü Kısım/Fonlanmış Kredi Korumasında Kredi Riski Azaltımının Hesaplanması	
4.1. Birinci Bölüm / Kredi Riski Azaltımı ve Koruma Sağlayıcı Araçlar	55
4.2. İkinci Bölüm / Özel Netleştirme Sözleşmelerinde Kredi Riski Azaltımı	59
4.3. Üçüncü Bölüm / Finansal Teminatlarda Kredi Riski Azaltımının Hesaplanması.....	73
4.4. Dördüncü Bölüm / Diğer Fonlanmış Kredi Korumalarında Kredi Riski Azaltımı	105

Beşinci Kısım/ Fonlanmamış Kredi Korumasında Kredi Riski Azaltımının Hesaplanması

5.1. Birinci Bölüm / Kredi Riski Azaltımı, Değerleme ve Risk Ağırlıklı Tutarların Hesaplanması 107

Altıncı Kısım /Fonlanmış ve Fonlanmamış Kredi Korumalarında Vade Uyumsuzluğu Ayarlamaları

6.1. Birinci Bölüm / Vade Uyumsuzluğu ve Vade Uyumsuzluğunda Korumanın Değerlemesi 115

Yedinci Kısım/ Çeşitli ve Son Hükümler

7.1. Birinci Bölüm / Birden Fazla Kredi Riski Azaltım Türünün Kullanılması ve ve Kredi Gruplarına Uygulanan Kredi Riski Azaltım Teknikleri 121

7.2. İkinci Bölüm / Gayrimenkul Teminatı 126

7.3. Üçüncü Bölüm / Son Hükümler 131

Kaynakça 132

Önsöz

Son yıllarda yaşanan krizlerin de etkisiyle, bankacılık süreçlerinde "risk ve risk yönetimi" konuları öne çıkmakta, Düzenleyici Otoriteler tarafından da risklerin uygun süreçlerle birlikte yönetilmesi hedefinde daha etkin ve sınırlayıcı düzenlemeler yapılmaktadır. Temel amaç, uygun modeller yardımıyla risk ve getiri arasındaki optimal dengenin sağlanması, bankaların mali yapısının oluşabilecek iç ve dış şoklara karşı daha dayanıklı hale getirilmesidir. Bu bağlamda, Bank for International Settlements (BIS) tarafından hazırlanan Basel düzenlemeleri de BDDK tarafından yakından takip edilerek iç hukukumuzda gerekli değişiklikler yapılmaktadır.

Türk bankacılık sektöründe son yıllarda yaşanan gelişmelerin en önemlisi Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslararası Düzeyde Uyumlaştırılması çalışması olarak bilinen Basel II düzenlemelerinin 01.07.2012 tarihinden itibaren yürürlüğe konulmasıdır. Basel II ile beklenen yenilikler ise, bankalarda risk yönetiminin etkinliğinin artırılması, aracılık fonksiyonlarının daha etkin şekilde yerine getirilmesi, sermaye düzeylerinin maruz kalınan risk ile uyumlu olması, piyasa disiplininin artması ve kurumsal yönetim yapılarında iyileşmenin sağlanması yönündeki adımlardır. Böylece yapısal bloklarla birlikte sermaye yeterliliğinin yapısı genişletilmiş ve ölçümler riske daha duyarlı hale getirilmiştir. Hatta bu düzenlemeler risklere karşı bankaları daha korunaklı hale getirmek amacıyla ilerletilmiş, Basel III ile birlikte nitelikli sermaye yanında çekirdek sermaye, Tier I oranı ve toplam yasal sermaye oranları artırılmış, ilave sermaye tamponları oluşturulmuştur.

Risk Yönetimi Dairesi Başkanlığında görev yapan değerli çalışma arkadaşlarımız tarafından hazırlanan bankaların risk ağırlıklı tutar hesaplamasında kullanacakları kredi riski azaltım tekniklerine ilişkin usul ve esasları düzenleyen "Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ'in" açıklaması mahiyetindeki bu kitabın sektörün tüm paydaşlarına çok faydalı olmasını temenni ederim.

Çalışmada emeği geçen tüm arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Mutalip Ünal
İkinci Başkan
Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu

Kısaltma Listesi

AB	:	Avrupa Birliği
Basel I	:	Basel Accord (International Convergence Of Capital Measurement And Capital Standards)
Basel II	:	International Convergence Of Capital Measurement And Capital Standards: A Revised Framework (2004)
Basel III	:	A Global Regulatory Framework for More Resilient Banks and Banking Systems
Basel Komitesi	:	Basel Bankacılık Denetim Komitesi (Basel Committee On Banking Supervision)
BDDK	:	Bankacılık Düzenleme Ve Denetleme Kurumu
BIS	:	Uluslararası Ödemeler Bankası (Bank for International Settlements)
BIST	:	Borsa İstanbul Anonim Şirketi
CRD	:	Sermaye Yeterliliğine İlişkin Avrupa Birliği'nin 2006/48/EC ve 2006/49/EC Sayılı Direktifleri
CRD 48	:	Sermaye Yeterliliğine İlişkin Avrupa Birliği'nin 2006/48/EC Direktifi
CRD 49	:	Sermaye Yeterliliğine İlişkin Avrupa Birliği'nin 2006/49/EC Direktifi
DİBS	:	Devlet iç borçlanma senetleri
Ek 1	:	Yönetmelik Ek 1: Risk Ağırlıklı Tutar Hesaplamasında Kullanılacak Risk Ağırlıkları
Ek 2	:	Yönetmelik Ek 2: Türev Finansal Araçlar, Repo İşlemleri, Menkul Kıymetler Veya Emtia Ödünç Verme Veya Ödünç Alma İşlemleri, Takas Süresi Uzun İşlemler İle Kredili Menkul Kıymet İşlemlerinde Karşı Taraf Kredi Riski
IMF	:	Uluslararası Para Fonu
ISDA	:	Uluslararası Swap ve Türev Ürünler Birliği (International Swaps and Derivatives Association)
İTMK	:	İpotek Teminatlı Menkul Kıymetler
Kanun	:	5411 Sayılı Bankacılık Kanunu
KDK	:	Kredi Derecelendirme Kuruluşu

KKK	:	Kredi Kalitesi Kademesi
KRA	:	Kredi Riski Azaltımı
KRAT	:	Kredi Riski Azaltım Tekniği
Kurul	:	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunu
Kurum	:	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunu
KYK	:	Kollektif Yatırım Kuruluşlarına
Menkul Kıymetleştirme Tebliği	:	Menkul Kıymetleştirmeye İlişkin Risk Ağırlıklı Tutarların Hesaplanması Hakkında Tebliğ
Mülga Yönetmelik	:	01.11.2006 tarih ve 26333 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik
RMD	:	Riske Maruz Değer
SPK	:	Sermaye Piyasası Kurulu
Takasbank	:	İMKB Takas ve Saklama A.ř.
TCMB	:	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
Tebliğ	:	28 Haziran 2012 tarihli ve 28337 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ
Yönetmelik	:	28.06.2012 tarih ve 28337 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik

Giriş

Kredi riski, geçmişte olduğu gibi bugün de bankaların mali bünyesini tehdit eden en önemli risk olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle, kredi riskinin etkin bir şekilde yönetilmesi sağlıklı bankacılık sektörü için geçmişten günümüze kadar her dönemde bir zorunluluk olarak görülmüştür. Özellikle günümüz bankacılığında finansal araçların çeşitlenmesi, kredi riskinin kaynağını da çeşitlendirmiş ve dolayısıyla kredi riski doğuran araçların çeşitliliğinde yaşanan bu artış kredi riskinin önemini bir kat daha artırmıştır.

Kredi riskinin taşıdığı bu önem nedeniyle diğer düzenleyici ve denetleyici otoriteler gibi Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) da kredi riskine ilişkin katı sınırlamalar getirmiştir. Bankaların kredi risklerini BDDK'nın belirlediği sınırlar içerisinde tutabilmesinin genel anlamda üç yolu bulunmaktadır. Bunlardan birincisi olan sermayenin artırılması seçeneği, pahalı bir çözüm olduğundan çok fazla tercih edilmemektedir. İkinci seçenek olan kredi tutarının sınırlandırılması ise, temel işlevi fon arzı ile fon talebini buluşturmak olan bankaların var olma nedenlerinin aksine bir uygulama olduğundan uzun dönemde sürdürülmesi mümkün olmayan bir çözümdür. Dolayısıyla, kredilerden kaynaklanan risklerin kontrol altında tutulması için kullanılabilir en iyi yöntem üçüncü seçenek olan, kredi riski azaltım teknikleri kullanılarak söz konusu risklerin etkin bir şekilde azaltılması yöntemidir.

Basel II'nin gerekçeleri arasında mevcut uygulamaların kredi riski azaltım araçlarının risk azaltım etkisini dikkate almakta yetersiz kalması da gösterilmiş ve söz konusu düzenleme ile kredi riski azaltımına yeni ve kapsamlı yaklaşımlar getirilmiştir. Bu nedenle, Basel II düzenlemesinin kaynak olarak alındığı CRD¹ hükümleri dikkate alınarak hazırlanmış olan Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ'deki kredi riski azaltım araçlarının ve bu araçlar kullanılarak yapılan kredi riski azaltım hesaplamalarının bilinmesi, gerek bankalar gerekse BDDK açısından büyük önem taşımaktadır.

Bu minvalde hazırlanmış olan Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ Şerhi'nin amacı; ilk bakışta oldukça karmaşık görülen Tebliğ

¹Capital Requirements Directive olarak bilinen Avrupa Birliği sermaye direktifleri kısaca CRD olarak bilinmektedir. Bu çalışma kapsamında anılan düzenlemeler CRD ya da CRD 48 veya CRD 49 olarak ifade edilecektir.

[Directive 2006/48/EChttp://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2006L0048:20111209:EN:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2006L0048:20111209:EN:PDF), (21.02.2013).

[Directive 2006/49/EChttp://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2006L0049:20110104:EN:PDF](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2006L0049:20110104:EN:PDF), (21.02.2013).

hükümlerinin anlaşılmasını kolaylaştırarak bu konuda bankalara ve BDDK'ya rehberlik sağlamaktır. Bu kapsamda çalışma içerisinde, kredi riski azaltım araçları detaylı olarak incelenmiş ve söz konusu araçlar kullanılarak yapılan kredi riski azaltımına ilişkin hesaplamalar örneklerle anlatılmıştır.

Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ

Birinci Kısım Başlangıç Hükümleri

1.1. Birinci Bölüm Amaç ve Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Birinci Kısım Başlangıç Hükümleri

Birinci Bölüm Amaç ve Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç ve Kapsam

Madde 1 – (1) Bu Tebliğin amacı, bankaların, risk ağırlıklı tutar hesaplamasında kullanacakları kredi riski azaltım tekniklerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Dayanak

Madde 2 – (1) Bu Tebliğ, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 43, 45 ve 93 üncü maddeleri ile Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğin 5 ve 7 nci maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Basel I esas alınarak hazırlanmış olan Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik'teki (Mülga Yönetmelik²) kredi riski azaltım araçlarına ilişkin genel uygulama kapsamında;

- OECD üyesi ülkeler tarafından veya bunların kefaletiyle veya nakit karşılığı çıkarılan veya bunlarca ödenmesi garanti edilen menkul kıymetlerle ya da söz konusu ülkelerin kefalet ve garantileriyle korunan krediler %0,
- OECD üyesi ülke bankaları tarafından veya bunların kefaletiyle çıkarılan veya bunlarca ödenmesi garanti edilen menkul kıymetlerle ya da söz konusu bankaların kefalet ve garantileriyle korunan krediler ise %20

risk ağırlığına tabidir. Dikkat edilecek olursa, "OECD kulüp kuralı" olarak da bilinen yukarıdaki uygulamaya göre Mülga Yönetmelik'te, kredi riski

² 01.11.2006 tarih ve 26333 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yönetmelik.

azaltımının sağlanabilmesi için sadece risk azaltımı sağlayan tarafın OECD ülkesi veya bu ülkelerde yerleşik bir banka olup olmadığına odaklanılmakta, risk azaltımı sağlayan tarafın kredi değeri değeri dikkate alınmamaktadır. Neticede, ülke derecelendirme notu düşük (kredi değeri değeri zayıf) olan bir OECD üyesi ülkenin garantisizle korunan bir kredi %0 risk ağırlığına tabi olurken, yüksek bir derecelendirme notuna sahip (kredi değeri değeri yüksek) olan fakat OECD üyesi olmayan bir ülkenin verdiği garantisizle korunan kredi %100 risk ağırlığına tabi olmaktadır. Bununla birlikte; kredi riski azaltım araçlarının risklilik düzeyine ilişkin etkin bir gösterge özelliği olmayan ve Basel I'in en çok eleştirilen alan uygulaması olan OECD kulüp kuralı, Basel II standartları çerçevesinde kaldırılmış olup kredi riski azaltım araçlarının sermaye yeterliliği hesaplamasındaki etkisi genel olarak derecelendirme notlarına ve söz konusu araçların risklilik düzeylerine bağlanmıştır.

Mülga Yönetmelik kapsamında dikkate alınabilecek kredi riski azaltım araçları aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır. Buna göre kullanılabilir risk azaltım araçları;

- A Grubu teminatlar: A Grubu menkul kıymetler, A Grubunda yer alanların kefalet ve garantileri ve nakit,
- B Grubu teminatlar: B Grubu menkul kıymetler ile B Grubunda yer alanların veya Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş'nin kefalet ve garantileri

olarak sayılmaktadır. Burada yer alan;

- "A Grubu" tabiriyle Hazine, TC. Merkez Bankası, Kamu Ortaklığı İdaresi, Özelleştirme İdaresi, OECD ülkeleri merkez bankaları ile merkezi ve bölgesel yönetimler,
- "B Grubu" tabiriyle yurt içi bankalar, OECD ülkeleri bankaları ve çok taraflı banka ve mali kurumları ile bunların denetim ve gözetim otoriteleri

kastedilmektedir.

Sermaye yeterliliğine ilişkin düzenlemelerin en önemli parçalarından biri kredi riski hesabında kredi riski azaltım tekniklerinin uygulanmasıdır. Bu amaçla, kullanılabilir kredi riski azaltım teknikleri, söz konusu kredi riski azaltım tekniklerinde aranan özellikler, kredi riski azaltımına ilişkin hesaplamalar, yapılabilecek muhtelif ayarlamalar (kur uyumsuzluğu, vade uyumsuzluğu vb.) vb. hususlar Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ (Tebliğ) kapsamında ele alınmıştır.

Tanımlar ve Kısaltmalar

Madde 3 – (1) Bu Tebliğde geçen;

- a) Ana endeks: Ek-1'deki beş numaralı tabloda yer alan endeksleri,
- b) Banka: Kanununun 3 üncü maddesinde tanımlanan bankaları,
- c) Dilim: Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde tanımlanan dilimi,
- ç) Emtia: Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde tanımlanan emtiayı,
- d) Fonlanmış kredi koruması: Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde tanımlanan fonlanmış kredi korumasını,
- e) Fonlanmamış kredi koruması: Karşı tarafın temerrüde düşmesi ya da karşı tarafla ilgili önceden belirlenmiş başka ödeme şartının belirlenmesi durumunda; üçüncü bir tarafın belirli bir tutarı ödemeyi taahhüt etmesinden kaynaklanan kredi riski azaltım tekniğini,
- f) Kanun: 5411 sayılı Bankacılık Kanununu,
- g) Koruma alıcısı: Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde tanımlanan koruma alıcısını,
- ğ) Koruma satıcısı: Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde tanımlanan koruma satıcısını,
- h) Koruma tutarı: Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde tanımlanan koruma tutarını,
- ı) Kredi derecelendirme kuruluşu (KDK): Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde tanımlanan kredi derecelendirme kuruluşunu,
- i) Kredi riski azaltımı: Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde tanımlanan kredi riski azaltımını,
- j) Krediyeye bağlı tahvil: Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde tanımlanan krediyeye bağlı tahvili,
- k) Kredi temerrüt swabı: Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde tanımlanan kredi temerrüt swabını,
- l)Kurul: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunu,
- m) Kurum: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunu,
- n) Özel netleştirme sözleşmeleri: Repo işlemleri ve/veya menkul kıymet veya emtia ödünç işlemleri ve/veya diğer sermaye piyasasına dayalı işlemleri kapsayan çerçeve netleştirme sözleşmelerini,
- o) Sermaye piyasasına dayalı işlem: Bankaya belirli aralıklarla ilave teminat alma hakkı da veren, sermaye piyasasında işlem gören teminatlandırılmış bir işlemi,
- ö) Teminatlı kredilendirme işlemi: Bankaya belirli aralıklarla ilave teminat alma hakkı vermeyen fonlanmış kredi korumasıyla teminatlandırılmış bir işlemi,
- p) Toplam getiri swabı: Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde tanımlanan toplam getiri swabını,
- r) Volatilite: Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde tanımlanan

volatilitiyeyi,

s) Yönetmelik: Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliği ifade eder.

Yukarıdaki madde metninden de görüleceği üzere tanımların büyük çoğunluğu Yönetmeliğe referans verilerek yapılmış olup bu Tebliğ kapsamında yapılmış olan tanımlardan ilave açıklamaya ihtiyaç duyulanlara aşağıda yer verilmiştir:

- Fonlanmış Kredi Koruması (*Funded Credit Protection*)
- Fonlanmamış Kredi Koruması (*Unfunded Credit Protection*)
- Özel Netleştirme Sözleşmeleri (*Master Netting Agreement*)
- Sermaye Piyasasına Dayalı İşlem (*Capital Market Driven Transactions*)
- Teminatlı Kredilendirme İşlemi (*Secured Lending Transactions*)

Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde fonlanmış kredi koruması; “Karşı tarafın temerrüde düşmesi ya da karşı tarafla ilgili önceden belirlenmiş başka bir ödeme güçlüğünün gerçekteşmesi durumunda; bankanın, maruz kalınan risk tutarı ile karşı tarafın bankadan alacaklı olduğu tutar arasındaki farkı giderme ya da bu farkın transfer edilmesini veya ödenmesini isteme ya da bu fark için belirli aktif kalemleri veya nakdi alıkoyma ya da maruz kalınan risk tutarını bu fark tutarı kadar düşürme ya da riski bu farkla değiştirme hakkına sahip olmasından kaynaklanan kredi riski azaltım tekniği” olarak tanımlanmıştır.

Fonlanmış kredi korumasında, bankanın, borçlunun veya duruma göre yeddi eminin iflas etmesi, temerrüde veya ödeme güçlüğüne düşmesi durumunda ya da sözleşmede belirtilen başka bir ödeme güçlüğünün belirlenmesi halinde, koruma sağlayan varlıkları zamanında nakde dönüştürme ya da alıkoyma hakkına sahip olması gereklidir. Ayrıca fonlanmış kredi korumasında koruma sağlayan varlığın değerü önem arz etmektedir. Bu kapsamda bilanço içi netleştirme, özel netleştirme sözleşmeleri ve finansal teminatlar (nakit, altın, borçlanma araçları vb.) fonlanmış kredi korumasına örnek olarak verilebilir.

Tebliğin 3 üncü maddesinde fonlanmamış kredi koruması; “Karşı tarafın temerrüde düşmesi ya da karşı tarafla ilgili önceden belirlenmiş başka ödeme güçlüğünün belirlenmesi durumunda; üçüncü bir tarafın belirli bir tutarı ödemeyi taahhüt etmesinden kaynaklanan kredi riski azaltım tekniği” olarak tanımlanmıştır.

Fonlanmış kredi korumasında bir temerrüt durumunda koruma sağlayan varlıkları nakde dönüştürmek veya alıkoymak vasıtasıyla kredi zararı tazmin yoluna gidilirken, fonlanmamış kredi korumasında ise koruma sağlayan

tarafalara başvurulmak suretiyle kredi zararı tazmin yoluna gidilmektedir. Fonlanmamış kredi korumasında esas olan üçüncü tarafın belirli bir tutarı ödemeyi taahhüt etmesidir.

Tebliğin 3 üncü maddesinde yer alan özel netleştirme sözleşmeleri; bir bankanın bir karşı tarafla tanımda yer alan işlemler kapsamında yapmış olduğu birden fazla işlemin birbirleriyle mahsup edilerek tek bir net tutar bazında takip edilmesini ve söz konusu net tutar üzerinden sermaye yükümlüğü hesaplanmasını mümkün kılan sözleşmelerdir. Özel netleştirme sözleşmelerinde aynı karşı tarafla yapılan tanım kapsamında çerçevesi çizilen birden fazla işlem neticesinde alınan ve verilen değerler tek tek tespit edilmekte sonrasında nette tek bir alacak ortaya çıkmaktadır. Örneğin A ile B bankaları arasında bir adet Repo işlemi (A repo yapan banka) bir adet de Menkul Kıymet Ödünç Alma/Verme (B ödünç alan banka) işlemi yapılmış ve söz konusu işlemler özel netleştirme sözleşmesine konu edilmiştir. Bu durumda A bankası repo ve menkul kıymet ödünç verme işlemleri sonucunda fon almakta buna mukabil karşı tarafa menkul kıymet vermektedir. Buna göre A bankası her iki işlemi dikkate alarak verdiği menkul kıymetlerin toplam değerinden aldığı fonların toplam değerini düşmek suretiyle net riskini hesaplayacaktır.

Sermaye piyasasına dayalı işlemler; repo tipi işlemler ile tezgah üstü türev işlemler ve kredili menkul kıymet işlemleridir³. Kredili menkul kıymet işlemleri⁴; menkul kıymetlerin satın alınması, satılması, pozisyon olarak tutulması veya menkul kıymetlerin alım satımı için kredi açılması işlemlerini ifade etmekte olup menkul kıymetlerin teminat olarak kullanılması yoluyla açılan diğer kredileri kapsamamaktadır. Sermaye piyasasına dayalı işlemlerde riskin artmasına bağlı olarak bankanın karşı taraftan ilave teminat talep etme hakkı bulunmaktadır.

Teminatlı kredilendirme işlemleri sektörde genel olarak teminat karşılığı kullanılmış olan geleneksel kredilendirme işlemleridir. Bu işlemlerde sermaye piyasasına dayalı işlemlerden farklı olarak ilk kredilendirme zamanında alınan teminatlardan sonra belirli bir prosedüre ve periyoda bağlı olarak ilave bir teminat alınmamaktadır. Ancak, kredi alan tarafların riskliliklerine bağlı olarak, bankaların ilave teminat istemeleri, işlemin teminatlı bir kredilendirme işlemi olmasını engellemez.

³ Basel II dokümanı, paragraf 166.

⁴ Kredili menkul kıymet işlemleri, Yönetmeliğin Ek 2'sinin Birinci Bölümü'nün ikinci fıkrasında tanımlanmıştır.

1.2. İkinci Bölüm Kredi Riski Azaltım Teknikleri

İkinci Bölüm Kredi Riski Azaltım Teknikleri

Kredi Riski Azaltımının Dikkate Alınması

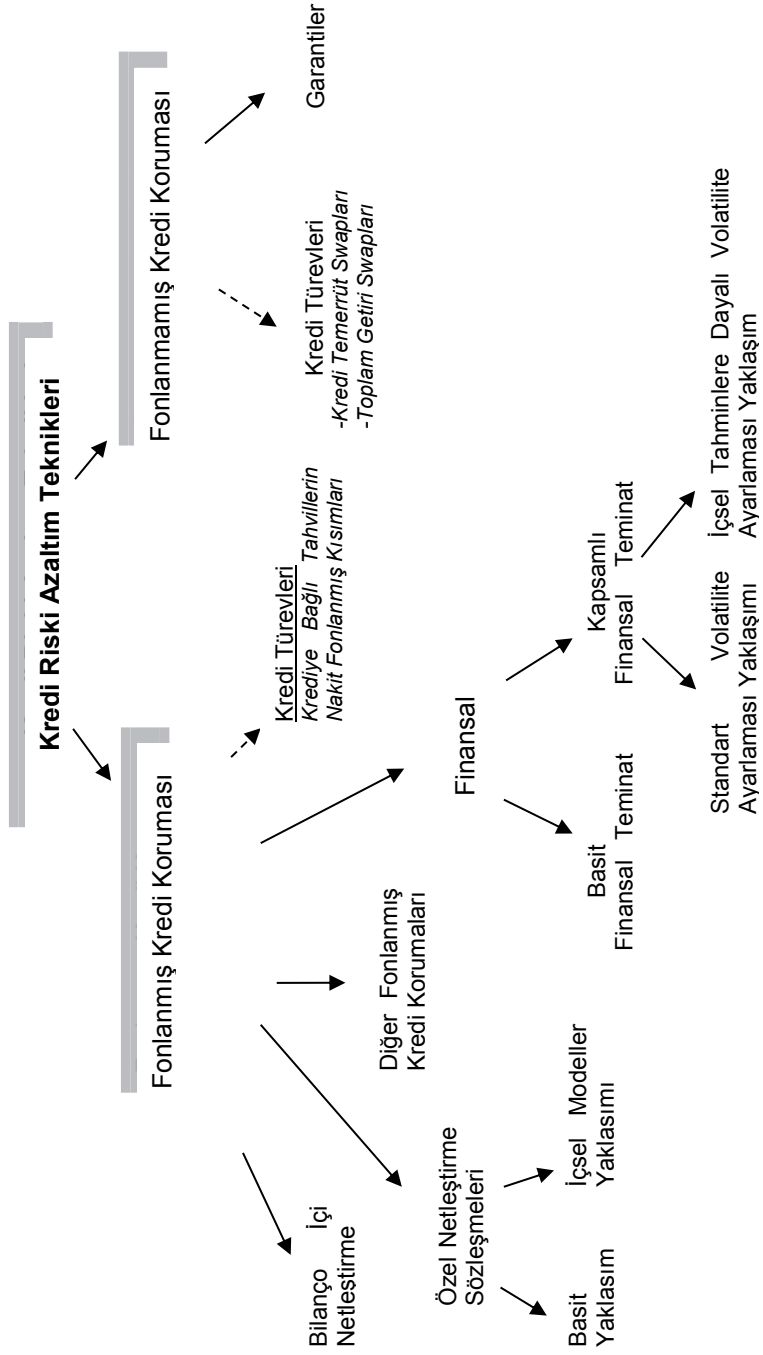
Madde 4- (1) Bankalar, risk ağırlıklı tutarın hesaplanmasında, bu Tebliğ hükümlerine uygun olarak kredi riskinin azaltımını dikkate alabilir.

Kredi riski azaltım yöntemlerinin kısmen ya da tamamen kullanımı Tebliğ'de yer alan kurallar çerçevesinde bankaların ihtiyarındadır. Bu ihtiyar kapsamında bankalar, bazı teminat türlerinin risk azaltım etkilerini dikkate almaksızın ilgili riskler için sermaye yükümlülüğü hesaplayabileceklerdir. Kredi riski azaltımında kullanılacak teknikler aşağıdaki şemada görüldüğü üzere fonlanmış kredi koruması ve fonlanmamış kredi koruması olmak üzere iki ana başlık altında ele alınmıştır. Fonlanmış kredi korumaları kendi içinde; bilanço içi netleştirme, özel netleştirme sözleşmeleri, finansal teminatlar, diğer fonlanmış kredi korumaları ve kredi türevleri⁵ (krediye bağlı tahviller) olmak üzere beş gruba ayrılmaktadır. Fonlanmamış kredi korumaları ise garantiler ve kredi türevleri (kredi temerrüt swapları, toplam getiri swapları) olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Her bir gruba ilişkin olarak kredi riski azaltımıyla ilgili yapılacak hesaplamalar ileriki bölümlerde ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

İzleyen sayfada Tebliğ kapsamında ele alınan kredi riski azaltım teknikleri, Tebliğin daha kolay anlaşılmasını teminen bir arada sunulmuştur.

⁵ Krediye bağlı tahvillerin nakit fonlanmış kısımları fonlanmış kredi koruması başlığı altında ele alınırken kredi temerrüt swapları ve toplam getiri swapları fonlanmamış kredi korumaları başlığı altında ele alınmaktadır.

Şekil 1: KRAT Teknikleri

Fonlanmış ve Fonlanmamış Kredi Korumasının Kabulü

Madde 5- (1) Bu Tebliğ kapsamında kullanılan kredi koruması yöntemlerinin ve bu yöntemlere ilişkin politika ve prosedürlerin ilgili tarafların yerleşik olduğu ölkelerde hukuken bağlayıcı ve uygulanabilir sözleşmeler ile sonuçlanması esastır.

(2) Bankalar, kredi korumasının etkinliğinin sağlanması ve korumaya ilişkin risklerin dikkate alınması amacıyla gerekli tüm tedbirleri alır.

(3) Fonlanmış kredi korumasında sadece İkinci Kısımın Birinci Bölümünde sayılan araçlar dikkate alınabilir.

(4) Fonlanmış kredi korumasında, banka, borçlusunun veya duruma göre yeddi eminin iflas etmesi, temerrüde veya ödeme şartına düşmesi durumunda ya da sözleşmede belirtilen başka bir ödeme şartının belirlenmesi halinde, koruma sağlayan varlıkları zamanında nakde dönüştürme ya da alıkoyma hakkına sahip olmalıdır. Koruma sağlayan varlıkların değerı ile kredi borçlusunun kredi kalitesi arasında önemli ölçüde pozitif korelasyon bulunmamalıdır.

(5) Fonlanmamış kredi korumasının dikkate alınmasında, koruma sağlayan tarafın güvenilir olması ve sözleşme şartlarının ilgili tarafların yerleşik olduğu ölkelerde kanunen bağlayıcı ve ifa edilebilir olması gereklidir. Bu çerçevede, sadece İkinci Kısımın İkinci Bölümünde sayılan koruma sağlayıcıları ve Üçüncü Bölümünde sayılan kredi temerrüt swabı ile toplam getiri swabı dikkate alınabilir.

(6) Bankaların kredi korumalarını dikkate alabilmeleri için Üçüncü Kısımda belirtilen asgari şartları sağlamaları gerekmektedir.

Kredi riski azaltımı, krediler için alınan korumanın hukuki geçerliliğine doğrudan bağlıdır. Bu sebeple ilgili ölkelerin hukuk kuralları dâhilinde korumanın geçerli olması şartı konulmuştur. Bundan dolayı koruma alan taraflar almış oldukları korumalara ilişkin sözleşme hükümlerine azami dikkat etmeli ve söz konusu sözleşme hükümlerinin korumanın geçerliliğini tehlikeye düşürmemesini temin etmelidir.

Kredi borçlusunun kredibilitesi ile fonlanmış kredi korumasının değerı arasındaki pozitif korelasyon, kredi borçlusunun temerrüde düşmesi halinde koruma sağlayan varlığın da değerinin düşmesini ifade etmektedir. Örneğin,

bir firmanın kredibilitesi ile o firmanın hisse senetlerinin ve ihraç ettiği tahvillerinin değeri arasında önemli ölçüde bir pozitif korelasyon mevcuttur. Örneğin, A firmasına verilen bir kredi karşılığında A firmasının risk grubunda olmayan ancak A firmasıyla yapmış olduğu çeşitli işlemlerden dolayı bu firmanın kredibilitesi ile önemli ölçüde pozitif korelasyonu bulunan B firmasının hisse senetleri veya tahvillerinin teminat olarak alınması durumunda önemli ölçüde pozitif korelasyon durumu ortaya çıkacak ve sonuç olarak söz konusu teminatlar kredi riski azaltımına konu edilemeyecektir. Nitekim Tebliğin 18 inci maddesinin ikinci ve beşinci fıkraları da bu hususu teyit etmektedir. Önemli ölçüde korelasyona ilişkin olarak Basel III ve CRD düzenlemelerinde sayısal bir ölçüt belirlenmemiş olup kredi müşterisinin kredibilitesi ile koruma sağlayan varlıkların değeri arasındaki korelasyon düzeyinin önemli ölçüde olup olmadığına sayısal veya sayısal olmayan yöntemlerle belirlenmesi bankalara bırakılmıştır⁶.

Bankaların kredi korumalarını dikkate alabilmeleri için kredi riski azaltım tekniklerinde kullanılacak koruma sağlayıcı araçlarda, koruma sağlayıcılarında ve kredi türevlerinde aranan özelliklere ilişkin asgari şartlar Tebliğin 15 ilâ 25 inci maddelerinde ele alınmıştır. Söz konusu hususlara ilişkin olarak ayrıntılı açıklamalar ilgili bölümlerde yapılacaktır.

Kredi Riski Azaltım Tekniklerinin Kullanımı

Madde 6- (1) Kredi riski azaltım tekniklerinin kullanıldığı hiç bir alacak, bu tekniklerin kullanılmadığı aynı nitelikteki bir alacak için öngörülenden daha yüksek bir risk ağırlığına tabi tutulamaz.

(2) Risk ağırlıklı tutar hesaplamalarına yansıtılmış olan kredi korumaları, bu Tebliğ kapsamında tekrar dikkate alınmaz.

Kredi riski azaltım araçları adından da anlaşılacağı üzere ancak risk ağırlıklı varlık tutarında bir azalmaya sebep oluyorsa hesaplamalara dahil edilmelidir. Buna göre kredi müşterisinden daha yüksek bir risk ağırlığına tabi olan kredi korumaları kredi riski azaltımında dikkate alınmamalıdır.

Kredi teminatı olarak dikkate alınan bazı varlıklar alacağına ilişkin risk ağırlığının doğrudan farklılaşmasına sebep olmaktadır. Örneğin gayrimenkul ipoteği ile teminatlandırılan alacaklara ilişkin risk ağırlığı %50 olarak belirlenmiştir. Bu durumda ipoteğin tekrar kredi riski azaltım kuralları çerçevesinde risk azaltım hesaplaması için kullanılmaması gerekir. Buna ilaveten ipotek teminatlı menkul kıymetler ve menkul kıymetleştirme konu

⁶ Avrupa Komisyonu tarafından İç Pazar'a (Internal Market) yönelik oluşturulan soru-cevap veritabanı (ID=521)
<http://ec.europa.eu/yqol/index.cfm?fuseaction=question.show&questionId=521> (21.02.2013)

varlıklara ilişkin risk ağırlıklarında risk azaltım etkisi yansıtılmış olduğundan yansıtılmış olan bu etki bu Tebliğ kapsamında dikkate alınmayıp söz konusu alacaklar için uygulanacak risk ağırlıkları doğrudan Yönetmelik Ek-1 veya Menkul Kıymetleştirmeye İlişkin Risk Ağırlıklı Tutarların Hesaplanması Hakkında Tebliğ (Menkul Kıymetleştirme Tebliği) kapsamında belirlenecektir.

İkinci Kısım

Kredi Riski Azaltım Tekniklerinde Kullanılabilecek Kredi Koruma Araçları ile Koruma Sağlayıcılar ve Kredi Türevleri

2.1. Birinci Bölüm

Kredi Riski Azaltım Tekniklerinde Kullanılabilecek Fonlanmış Kredi Koruması Araçları

İkinci Kısım

Kredi Riski Azaltım Tekniklerinde Kullanılabilecek Kredi Koruma Araçları ile Koruma Sağlayıcılar ve Kredi Türevleri

Birinci Bölüm

Kredi Riski Azaltım Tekniklerinde Kullanılabilecek Fonlanmış Kredi Koruması Araçları

Bilanço İçi Netleştirme

Madde 7- (1) Banka ve işlemin karşı tarafının karşılıklı alacaklarının bilanço içi netleştirilmesi, fonlanmış kredi koruması olarak dikkate alınabilir. Dikkate alma, 8 inci madde hükümlerine aykırılık teşkil etmemesi kaydıyla, banka ve işlemin karşı tarafı arasındaki karşılıklı hesap bakiyeleriyle sınırlıdır. Bilanço içi netleştirme sözleşmeleri kapsamında, risk ağırlıklı tutar bulunurken sadece kredi ve mevduat hesapları dikkate alınabilir.

Bir fonlanmış kredi koruması türü olan bilanço içi netleştirme Tebliğ'in 8 inci maddesine aykırılık teşkil etmemesi kaydıyla banka ve işlemin karşı tarafı arasındaki karşılıklı hesap bakiyeleri ile sınırlı olarak uygulanabilir. Bilanço içi netleştirme yapılmasına ilişkin olarak sadece kredi ve mevduat hesaplarına ilişkin netleştirme yapılabileceği ifade edilmiştir. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun 48 inci maddesi çerçevesinde geniş kapsamlı bir kredi tanımı yapılmıştır. Ancak, bu Tebliğ'in bilanço içi netleştirmeye ilişkin hükümlerinin uygulanmasında kredi hesapları tanımı, bilanço içinde yer alan dar anlamıyla kredi niteliği taşıyan alacaklar olarak anlaşılmalıdır. Bilanço içi netleştirme açısından kredi ve mevduat hesapları bir nakit teminat gibi dikkate alınacaktır. Bilanço içi netleştirme işlemlerinin kredi riski azaltımında dikkate alınabilmesi için sözleşmelerin taşınması gereken şartlar bu Tebliğin 16 ncı maddesinde sayılmıştır.

Bilanço içi netleştirmede risk azaltımının nasıl sağlanacağı bir örnekle açıklanmıştır. Buna göre, A bankası B karşı tarafına bir kredi kullandırmıştır/depo yapmıştır. B karşı tarafının da A bankasından alacakları olup söz konusu alacaklar A bankasının pasifinde mevduat ve alınan

krediler⁷ şeklinde sınıflandırılmıştır. Buna göre A bankası kullandığı kredi ile B karşı tarafından sağladığı söz konusu mevduatı ve alınan kredileri bilanço içi netleştirme sözleşmesine konu edebilmektedir.

Sayısal olarak örneklendirmek gerekirse A bankası B bankasına 1.000.000 TL kredi kullandırmıştır. B bankasının ise A bankasında 700.000 TL tutarında deposu vardır. Bu kapsamda A bankası söz konusu tutarları bilanço içi netleştirme sözleşmesine konu edip sadece 300.000 TL (1.000.000 TL – 700.000 TL) için sermaye yükümlülüğü hesaplayabilecektir.

Diğer taraftan 8 inci maddede özel netleştirme sözleşmelerinden bahsedilmiş olup eğer bir bankanın bir karşı tarafla arasında hem bilanço içi netleştirme hem de özel netleştirme sözleşmelerine konu edeceği varlıklar ve söz konusu varlıkların her iki sözleşmeye konu edilme durumu varsa özel netleştirme sözleşmelerine ilişkin hesaplamalar önce yapılmalı ve bu hesaplamadan sonra bilanço içi netleştirmeye ilişkin hesaplamalara geçilmelidir.

Özel Netleştirme Sözleşmeleri

Madde 8- (1) Kredi riski azaltımında Dördüncü Kısımın Üçüncü Bölümünde açıklanan Kapsamlı Finansal Teminat Yöntemini kullanan bankalar, karşı tarafla yapılan repo işlemleri, menkul kıymet veya emtia ödünç işlemleri ve/veya diğer sermaye piyasasına dayalı işlemleri kapsayan iki taraflı netleştirme sözleşmelerini dikkate alabilir. Yönetmeliğin 20 nci maddesine aykırılık teşkil etmemesi kaydıyla, bu sözleşmeler uyarınca alınan teminatın ve ödünç alınan menkul kıymetlerin veya emtianın dikkate alınabilmesi için, 9 ve 10 uncu maddelerde belirtilen teminatla ilgili dikkate alınma koşullarına uygun olmaları gerekir.

Tebliğin 3 üncü maddesinde özel netleştirme sözleşmeleri; repo işlemleri ve/veya menkul kıymet veya emtia ödünç işlemleri ve/veya diğer sermaye piyasasına dayalı işlemlerini kapsayan sözleşmeler olarak tanımlanmıştır. Daha öncede ifade edildiği üzere özel netleştirme sözleşmeleri; bir bankanın bir karşı tarafla tanımda yer alan işlemler kapsamında yapmış olduğu birden fazla işlemin birbirleriyle mahsup edilerek tek bir net tutar bazında takip edilmesi ve söz konusu net tutar üzerinden sermaye yükümlüğü hesaplanmasını mümkün kılan sözleşmelerdir.

⁷ CRD'nin orijinal halinde deposit olarak geçmekte olan kavram alınan kredileri de kapsamaktadır. Konuya ilişkin Avrupa Birliği düzenlemesinde <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:249E:0081:0119:EN:PDF> deposit tanımını yer almaktadır.

Özel netleştirme sözleşmeleri, kredi riski azaltımı kapsamında sadece Kapsamlı Finansal Teminat Yöntemini kullanan bankalarca dikkate alınabilir. Özel netleştirme sözleşmelerinde tam ayarlanmış risk tutarı hesaplanmasında Basit Yaklaşım veya İçsel Modeller Yaklaşımı kullanılabilir. Bu hesaplama yöntemleri Tebliğin 30 ve 31 inci maddelerinde ayrıntılı olarak açıklanmaktadır.

Madde metninde, özel netleştirme sözleşmeleri uyarınca alınan teminatın ve ödünç alınan menkul kıymetlerin veya emtianın kredi riski azaltımında dikkate alınabilmesi için Yönetmeliğin 20 nci madde hükümlerine aykırılık teşkil etmemesi ve bu Tebliğin 9 ve 10 uncu maddelerinde belirtilen teminatlarla ilgili dikkate alınma koşullarına uygun olmasının gerekli olduğu ifade edilmektedir. Ancak, Yönetmeliğin 20 nci maddesinin sehven yazılmış olduğu ve uygulamada anılan varlıkların 20 nci madde yerine Yönetmeliğin 21 inci madde hükümlerine olan uyumunun değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Teminatların Dikkate Alınabilirliği ve Tüm Yöntemlerde Dikkate Alınabilecek Teminatlar

Madde 9- (1) Kullanılan kredi riski azaltım tekniğinin bankanın varlıkları nakde çevirme veya alıkoyma hakkına bağlı olduğu durumlarda dikkate alınabilirlik;

a) Kredi riski azaltımında Kapsamlı Finansal Teminat Yönteminin veya Basit Finansal Teminat Yönteminin kullanılmasına,

b) Repo işlemleri ve menkul kıymet veya emtia ödünç işlemleri için, işlemin alım satım hesaplarında ya da diğer hesaplarda kayıtlı olmasına bağlı olarak farklılık gösterir.

Bu Tebliğ kapsamında teminatların dikkate alınabilirliği kavramı, sadece yasal sermaye yükümlülüğü hesaplamalarına ilişkin olup bankalarca müşterilerinden talep edilebilecek teminatların ve bu teminatların niteliklerinin belirlenmesi bankaların kendi ihtiyarındadır. Bu kapsamda bankaların müşterilerinden talep ettiği teminatların bazıları yasal sermaye yükümlülüğü hesabında dikkate alınabilecek iken bazı teminatlar ise dikkate alınamayacaktır.

Maddenin 1 inci fıkrasında yer alan “bankanın varlıkları nakde çevirme veya alıkoyma hakkına bağlı olduğu durumlarda” ifadesiyle kredi riski azaltımında finansal teminatların kullanılması durumları kastedilmektedir. Bankalarca kredi riski azaltımı kapsamında kullanılacak teminatların dikkate alınabilirliği, risk azaltım etkilerinin hesaplanmasında Kapsamlı Finansal Teminat Yönteminin veya Basit Finansal Teminat Yönteminin kullanılmasına bağlı olarak değişecektir. Örneğin teminat olarak nakit veya altın her iki

yöntemde de dikkate alınabilirken ana endekslere dâhil olmayan ancak, teşkilatlanmış borsalarda işlem gören hisse senetleri veya bu hisse senetlerine çevrilebilir tahviller ile bu hisse senetleri ve tahvillere yatırım yapan kolektif yatırım kuruluşlarına ilişkin pozisyonlar sadece Kapsamlı Finansal Teminat Yönteminde dikkate alınabilmektedir. Ayrıca ilerleyen bölümlerde de bahsedileceği üzere Basit Finansal Teminat Yönteminde vade uyumsuzluğuna izin verilmezken Kapsamlı Finansal Teminat Yönteminde izin verilmektedir. Buna göre verilen bir kredi karşılığında alınan finansal teminat ile söz konusu kredi arasında vade uyumsuzluğu olması durumunda bu teminat Basit Finansal Teminat Yöntemi kullanan bankalarca dikkate alınamayacak buna karşın Kapsamlı Finansal Teminat Yöntemi kullanan bankalarca dikkate alınabilecektir.

Tebliğin 33 üncü maddesinin yedinci fıkrasında; Yönetmeliğin 21 inci maddesinin birinci fıkrasındaki işlemler için risk ağırlıklı tutarların hesaplanmasında, finansal teminatın etkilerinin dikkate alınmasına yönelik olarak basit finansal teminat yöntemi kullanılamaz ifadesine yer verilmiştir. Yönetmeliğin 21 inci maddesinin birinci fıkrasında; alım satım hesaplarında sınıflandırılan; tezgah üstü türev finansal araçlar ve kredi türevleri, alım satım portföyüne dahil olan menkul kıymet veya emtiaya dayalı menkul kıymet veya emtia ödünç alma ya da verme işlemleri ile repo ve ters repo sözleşmeleri, kredili menkul kıymet işlemleri ve takas süresi uzun işlemler yer almaktadır. Buna göre anılan işlemler ve sözleşmeler için karşı taraf kredi riski hesaplandıktan sonra bu işlemler için ilave bir teminat alınmışsa, söz konusu teminatın risk azaltım etkisi dikkate alınırken mutlaka Kapsamlı Finansal Teminat Yönteminin kullanılması gerekmektedir. Ancak, anılan işlemler ve sözleşmelerin bankacılık hesaplarında olması durumunda ise; karşı taraf kredi riski hesaplandıktan sonra ilave teminatların risk azaltım etkilerinin hesaplanması için bir kısıtlama getirilmemiş ve bu durumda Basit Finansal Teminat Yönteminin veya Kapsamlı Finansal Teminat Yönteminin kullanılması bankaların ihtiyarına bırakılmıştır.

(2) Tüm yöntemlerde, aşağıda belirtilen finansal kalemler teminat olarak dikkate alınabilir.

a) Krediyi kullandıran banka nezdindeki mevduat ya da nakit benzeri kıymetler,

b) Merkezi yönetimler ve merkez bankalarınca ihraç edilen ve Yönetmelik Ek-1 kapsamında dört ya da daha üstün olan bir kredi kalitesi kademesinde değerlendirilen veya risk ağırlığı bunlara tekabül eden borçlanma araçları,

c) Bankalarca ve aracı kurumlarca ihraç edilen ve yetkili bir KDK tarafından derecelendirilmiş ve Yönetmelik Ek-1 kapsamında kredi kalitesi kademesi üç ya da daha üstün olan bir kredi kalitesi kademesinde değerlendirilen borçlanma araçları,

ç) Diğer kuruluşlarca ihraç edilen ve yetkili bir KDK tarafından derecelendirilmiş ve Yönetmelik Ek-1 kapsamında kredi kalitesi kademesi üç ya da daha üstün olan bir kredi kalitesi kademesinde değerlendirilen borçlanma araçları,

d) Yetkili bir KDK tarafından kısa vadeli derecelendirmesi yapılmış olan ve Yönetmelik Ek-1 kapsamında kalitesi kademesi üç ya da daha üstün olan bir kredi kalitesi kademesinde değerlendirilen kısa vadeli borçlanma araçları,

e) Ana endekslere dahil hisse senetleri veya bu hisse senetlerine çevrilebilir tahviller,

f) Altın.

Tüm yöntemlerde kabul edilebilir finansal teminatlar; mevduat ve nakit benzeri kıymetler, belirli kredi kalitesi kademelerine eşleşen borçlanma araçları, ana endekslere dahil hisse senetleri ve bu tür hisse senetlerine çevrilebilir tahviller ile altındır. Nakit karşılığı yapılan işlemler kapsamında alınan nakit de finansal teminat olarak değerlendirilebilecektir. Ancak saklama sözleşmeleri kapsamında alınan nakdin finansal teminat olarak dikkate alınamayacağı unutulmamalıdır. Borçlanma araçlarının dikkate alınabilirliği, ihraç eden tarafa ve söz konusu borçlanma araçlarının kredi derecelendirme notlarının eşleştirildiği kredi kalitesi kademesine göre belirlenmiştir. Bu kapsamda merkezi yönetimler ve merkez bankaları, banka ve aracı kurumlar ile kurumsal şirketlerce ihraç edilen borçlanma araçları (kredi derecelendirme notlarının eşleştirildiği kredi kalitesi kademesine göre) sermaye yeterliliği hesabında risk azaltımında kullanılabilir finansal teminatlar olarak kabul edilmektedir. Bunlara ilaveten kısa vadeli derecelendirmesi yapılmış olan belirli nitelikleri haiz borçlanma araçları da fıkra kapsamında sayılmıştır.

Yukarıda yer alan 2 nci fıkranın (b), (c) ve (ç) bentlerindeki borçlanma araçlarının kendi derecelendirme notlarının mevcut olması durumunda mutlaka bu derecelendirme notları kullanılmalıdır. Ancak (b) bendinde belirtilen borçlanma araçlarının kendi derecelendirme notları mevcut değilse söz konusu borçlanma araçları için ihraççıların derecelendirme notları veya bu ihraççıların ihraç ettiği diğer borçlanma araçlarının derecelendirme notları Yönetmelik Ek-1 kapsamında derecesiz borçlanma aracı için kullanılabiliriyorsa, anılan derecelendirme notlarının kredibilitesine göre bu borçlanma aracı teminat olarak dikkate alınabilecektir. Diğer bir ifade ile merkezi yönetimler ve merkez bankalarınca ihraç edilen borçlanma araçları için ilgili borçlanma aracının hangi kredi kalitesi kademesinde değerlendirildiği önemlidir. Buna ilaveten, merkezi yönetimler ve merkez bankalarınca ihraç edilen derecesiz borçlanma araçları, ihraççının kendisine veya herhangi bir borçlanma aracına ait bir derecelendirme notu bulunmasa dahi yerel para birimi cinsinden olduğunda Yönetmelik Ek-1 kapsamında

%100'den daha düşük risk ağırlığına tabi olabileceğinden, anılan durumlarda da teminat olarak kullanılabilir. Fıkranın (c) bendinde yer alan bankalar ve aracı kurumlarca ihraç edilen borçlanma araçlarının derecesiz olmaları durumunda teminat olarak dikkate alınabilmesi için gerekli şartlar yine bu maddenin 5 inci fıkrasında yer almaktadır. Buna karşı (ç) bendinde yer alan borçlanma araçları derecesiz olmaları durumunda teminat olarak hiçbir şekilde dikkate alınamayacaktır.

Yukarıda yer alan 2 nci fıkranın (d) bendindeki borçlanma araçlarından Yönetmelik Ek-1'in Birinci Bölüm altmış dördüncü fıkrası kapsamındaki borçlanma araçları kastedilmektedir. Buna göre altmış dördüncü fıkra kapsamında bahsedilen alacağa özel kısa vadeli bir kredi derecelendirmesi bulunan bankalar ve aracı kuruluşlarca ihraç edilen borçlanma araçları ile kurumsal şirketlerce ihraç edilen borçlanma araçları tüm yöntemlerde finansal teminat olarak dikkate alınabileceklerdir.

Mülga Yönetmeliğin 10 uncu maddesinin beşinci fıkrasında yer alan tabloda aşığıdaki endeksler ana endeks olarak değerlendirilmiştir. Bu kapsamda söz konusu ana endeksler mer'i mevzuat kapsamında da birebir korunmuş olup Tebliğin ekinde verilmiştir. Buna göre örneğin İMKB 100 endeksine dahil hisse senetleri tüm yöntemlerde finansal teminat olarak dikkate alınabilecektir.

(3) İkinci fıkranın (b) bendi uygulamasında merkezi yönetimler veya merkez bankaları tarafından ihraç edilen borçlanma senetleri, aşığıda belirtilen kalemleri de içerir;

a) Bölgesel yönetimler ve yerel yönetimlerce ihraç edilen borçlanma senetlerinden Yönetmeliğin Ek-1'i uyarınca kurulu buldukları ülkenin merkezi yönetiminden alacaklar gibi ele alınanlar,

b) Kamu kuruluşlarınca ihraç edilen borçlanma senetlerinden Yönetmeliğin Ek-1'i uyarınca merkezi yönetimlerden alacaklar gibi ele alınanlar,

c) Çok taraflı kalkınma bankalarınca veya uluslararası teşkilatlarca ihraç edilen borçlanma senetlerinden Yönetmeliğin Ek-1'i uyarınca yüzde sıfır risk ağırlığına tabi tutulanlar,

Yukarıdaki fıkra hükmünde sayılan karşı taraflarca ihraç edilen borçlanma senetlerinin fıkrada belirtilen şartları taşıması durumunda söz konusu borçlanma senetleri merkezi yönetimler veya merkez bankalarınca ihraç edilen borçlanma senetleri gibi değerlendirilebilmektedir. Bu fıkrada bahsedilen borçlanma senetleri için Yönetmelik Ek-1'deki ilgili risk sınıflarına ilişkin açıklamalar dikkate alınmalıdır.

(4) İkinci fıkranın (c) bendi uygulamasında bankalar ve aracı kurumlarca ihraç edilen borçlanma senetleri, aşağıda belirtilen kalemleri de içerir;

a) Bölgesel yönetimler ve yerel yönetimlerce ihraç edilen borçlanma senetlerinden Yönetmeliğin Ek-1'i uyarınca kurulu buldukları ülkenin merkezi yönetiminden alacaklar gibi ele alınmayanlar,

b) Kamu kuruluşlarınca ihraç edilen borçlanma senetlerinden Yönetmeliğin Ek-1'i uyarınca bankalardan alacaklar gibi ele alınanlar,

c) Çok taraflı kalkınma bankalarınca ihraç edilen borçlanma senetlerinden Yönetmeliğin Ek-1'i uyarınca yüzde sıfır risk ağırlığına tabi tutulmayanlar.

Yukarıdaki fıkra hükmünde sayılan karşı taraflarca ihraç edilen borçlanma senetlerinin fıkrada belirtilen şartları taşıması durumunda söz konusu borçlanma senetleri bankalar ve aracı kurumlarca ihraç edilen borçlanma senetleri gibi değerlendirilebilmektedir. Bu fıkrada bahsedilen borçlanma senetleri için Yönetmelik Ek-1'deki ilgili risk sınıflarına ilişkin açıklamalar dikkate alınmalıdır.

(5) Bankalar ve aracı kurumlarca ihraç edilen borçlanma senetlerinden yetkili bir KDK tarafından derecelendirilmemiş olanlar, aşağıda belirtilen koşullara uyulması şartıyla dikkate alınabilir.

a) Teşkilatlanmış bir borsaya kote edilmiş olmaları,

b) Öncelikli borç olarak kabul edilmeleri,

c) Söz konusu derecelendirilmemiş ihraçlarla aynı öncelik sırasına sahip aynı ihraççı tarafından ihraç edilmiş olan derecelendirilmiş diğer tüm ihraçların; bankalara ve aracı kurumlara kullanılan kredilerin veya kısa vadeli kredilerin risk ağırlığının tespitine ilişkin kurallara uygun olarak yetkili bir KDK tarafından derecelendirilmiş olması ve bu derecenin kredi kalitesi kademesinin üç ya da daha üstün olarak belirlenmiş olması,

ç) Söz konusu ihracın bu fıkranın (c) bendinde belirtilenden daha riskli olduğuna dair herhangi bir bilginin bulunmaması,

d) Bankanın, ihraç edilen borçlanma senetlerinin piyasa likiditesinin yeterli olduğunu kanıtlayabilmesi.

Dokuzuncu maddenin ikinci fıkrasının (c) bendinde bankalar ve aracı kurumlarca ihraç edilen ve derecelendirme notu bulunan borçlanma araçlarının teminat olarak dikkate alınmasına ilişkin hükme yer verilmiştir. Bu fıkrada ise bankalar ve aracı kurumlarca ihraç edilen, derecelendirme notu bulunmayan borçlanma araçlarının finansal teminat olarak dikkate alınabilmesine ilişkin şartlar sayılmıştır. Yukarıda (a) bendinde bahsi geçen teşkilatlanmış borsalara ilişkin olarak detaylı bilgi Yönetmeliğın 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (bbb) bendinde yer almaktadır.

Borcun öncelikli kabul edilmesi kavramı, borçlunun iflas etmesi ya da tasfiyesi gibi durumlarda, alacaklıya aynı borçlunun diğer alacaklılarından daha önce alacağını tahsilimkanı vermektedir. Ancak ülkemizde kamu alacakları (6183 sayılı Kanun kapsamındaki alacaklar, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonunun alacakları vs.) ve kanunla evleviyet kazandırılmış alacaklar (işçi ücretleri vs) her zaman daha öncelikli alacaklardır. Bu durumda bir borçlanma aracının birinci öncelikli olabilmesi mümkün olmamaktadır. Dolayısıyla maddede geçen öncelikli borç olma kriteri çeşitli kanunlarla belirlenmiş zorunlu önceliklerden sonra gelen borçlunun kreditorleri arasında birinci önceliğe sahip olmak şeklinde anlaşılmalıdır. Neticede, birinci sermaye benzeri borç veya ikincil sermaye benzeri borç niteliğindeki borçlanma araçları, öncelikli borç şartını sağlayamayacağından teminat olarak dikkate alınamayacaktır.

Fıkranın (c) bendinde, borçlanma aracının derecesi olmasa bile, aynı borçlu tarafından ihraç edilmiş derecelendirilmiş borçlanma araçları bulunuyor ise bu fıkrada belirtilen diğer şartların taşınması halinde söz konusu derecelendirilmemiş borçlanma aracının kredi riski azaltımında dikkate alınabildiği ifade edilmiştir. Ancak, derecelendirilmemiş borçlanma aracı ile aynı öncelik sırasına sahip aynı ihraççı tarafından ihraç edilmiş olan derecelendirilmiş tüm ihraçların kredi kalitesi kademelerinin 3 ya da daha üstün bir kredi kalitesi kademesine denk gelmesi gerekmektedir. Bu şartın sağlanabilmesi için öncelikli borç niteliğine haiz dereceli başka bir borçlanma aracının mevcudiyeti gereklidir.

Fıkranın (ç) bendinde derecelendirilmemiş borçlanma aracının risk düzeyinin üçüncü kredi kalitesi kademesine denk gelen dereceli ihraçlardan daha yüksek olduğuna dair bir bilginin bulunmaması gerektiği belirtilmektedir. İhraççının kredi kalitesi kademesinin 4 veya daha yüksek olması ya da ihraç edilen tahvilin riskliliğini artıracak bir opsiyon barındırması bu tür bilgilere örnek olarak verilebilir.

Fıkranın son bendi olan (d) bendinde yetkili bir KDK tarafından derecelendirilmemiş bankalar veya aracı kurumlarca ihraç edilmiş borçlanma senetlerinin teminat olarak dikkate alınabilmesi için piyasa likiditesinin yeterli olduğunun kanıtlanabilmesi sorumluluğu getirilmiştir. Banka söz konusu borçlanma araçlarının piyasa likiditesinin yeterli olduğunu denetim otoritesine

karşı kanıtlayabilmek zorundadır. Piyasa likiditesinin tespiti açısından kullanılacak temel gösterge alım satım fiyatları arasında spread farkıdır. Ayrıca ilgili borçlanma aracının işlem gördüğü piyasanın büyüklüğü, borçlanma aracı ile ilgili işlem ve işlemci adedi, borçlanma aracını ihraç eden kuruluşun ihraç geçmişi gibi etkenler de piyasa likiditesinin bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Dolayısıyla fıkranın alt bentlerinde sayılan şartların tümünün sağlanması durumunda bankalar ve aracı kurumlarca ihraç edilen borçlanma senetlerinden yetkili bir KDK tarafından derecelendirilmemiş olanlar, finansal teminat olarak dikkate alınabilecektir.

(6) Kolektif yatırım kuruluşuna yapılan yatırımlar;

a) Bu yatırımların piyasalarda günlük fiyat kotasyonlarının oluşması,

b) Kolektif yatırım kuruluşunun sadece ikinci ve beşinci fıkralar çerçevesinde dikkate alınabilir nitelikte olan varlıklara yatırım yapmış olması koşuluyla teminat olarak dikkate alınabilir. Kolektif yatırım kuruluşunun izin verilen yatırımlara finansal koruma sağlanmasına yönelik olarak türev finansal araçlardan faydalanması veya faydalanma imkânına sahip olması, kolektif yatırım kuruluşuna yapılan yatırımların dikkate alınabilirliğine engel teşkil etmez. İkinci ve beşinci fıkralar çerçevesinde dikkate alınabilir nitelikteki varlıkların yanında başka varlıklara da yatırım yapmış olan bir kolektif yatırım kuruluşu, dikkate alınabilir nitelikte olmayan söz konusu varlıklara kuruluş sözleşmesi uyarınca yatırım yapabileceği en yüksek meblağdan yatırım yaptığı kabul edilerek, portföyündeki dikkate alınabilir nitelikte olan varlıkların değeri üzerinden teminat olarak dikkate alınabilir. Dikkate alınabilir nitelikte olmayan varlıkların sahiplikten kaynaklanan şarta bağlı olan ya da olmayan yükümlülükler nedeniyle negatif değere sahip olmaları halinde, dikkate alınabilir nitelikteki varlıkların toplam değeri, dikkate alınabilir nitelikte olmayan varlıkların toplam değeri tutarında azaltılır.

(7) İkinci fıkranın (b) ilâ (d) bentleri kapsamında, bir menkul kıymet için iki yetkili KDK tarafından verilmiş iki farklı dereceden daha az avantajlı olanı esas alınır. İki den fazla derecenin mevcudiyeti halinde, en avantajlı iki dereceden daha az avantajlı olanı esas alınır.

Kolektif yatırım kuruluşlarına (KYK) yapılan yatırımların teminat olarak dikkate alınabilmesi için 9 uncu maddenin ikinci ile beşinci fıkralarında belirtilen varlıklara yatırım yapılmış ve KYK'ların piyasada günlük fiyat kotasyonları verilen yatırımlardan olması gerekmektedir. KYK yatırımının Tebliğ'in 9 uncu maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen varlıkların yanısıra üçüncü ve dördüncü fıkralarda belirtilen taraflarla ilişkili varlıkları da kapsadığı gözden kaçırılmamalıdır.

KYK'nın yatırımlarını finansal koruma altına almak üzere türev işlem yapması, KYK pozisyonlarının finansal teminat olarak dikkate alınabilirliğini etkilemez.

Kuruluş sözleşmesinde izin verilmesi koşuluyla KYK'ca 9 uncu maddenin ikinci ilebeşinci fıkralarında sayılan finansal araçların yanı sıra anılan fıkralarda sayılmayan finansal araçlara da yatırım yapılabiliyor olması durumunda, KYK'da tutulan pozisyonun ne kadarının kredi riski azaltımında dikkate alınabileceği kuruluş sözleşmesinde belirtilen oranlara göre belirlenir. KYK tarafından finansal teminat olarak dikkate alınamayacak varlıklara kuruluş sözleşmesinde izin verilen azami oranda yatırım yapıldığı kabul edilerek; bakiye tutar üzerinden kredi riski azaltımında dikkate alınacak tutar hesaplanacaktır. Örneğin; KYK pozisyonuna 1000 TL değerinde bir yatırım yapıldığı varsayılmış olsun. KYK'nın kuruluş sözleşmesi uyarınca azami olarak %20 oranında bir kurumsal şirketin derecelendirilmemiş tahviline yatırım yapabildiği (kalan en az %80'inin ise teminat olarak dikkate alınabilen varlıklara yatırılacağı) durumda; $1000 * \%20 = 200$ TL tutarında yatırımın anılan tahvile yatırıldığı kabul edilecektir. Bu durumda $1000 - 200 = 800$ TL tutarı finansal teminat olarak dikkate alınabilecektir.

KYK tarafından, dikkate alınmayacak finansal varlıklara yatırım yapıldığı ve buna bağlı olarak dönem içinde söz konusu finansal varlıkların toplam değerinin, şarta bağlı olan ya da olmayan yükümlülükler nedeniyle negatif bir değere düşmesi durumunda bu negatif değer, dikkate alınabilir nitelikteki varlıklara yapılan yatırımların değerinden düşülerek elde edilen tutar teminat olarak dikkate alınacaktır. Aşağıda hesaplamaların nasıl yapılacağına ilişkin bir örnek yer almaktadır.

<p>Örnek: Bir KYK tarafından teminat olarak dikkate alınabilecek varlıklara (A tipi işlem) yatırım yapılmıştır. Kuruluş sözleşmesinde azami olarak %20 oranında teminat olarak dikkate alınamayacak varlıklara (B tipi işlem) yatırım yapılabileceği belirtilmiştir. Buna ilaveten B varlıklarına yapılan yatırımın şarta bağlı olan ya da olmayan yükümlülükler nedeniyle negatif bir değere dönüşmesi olasılığı mevcuttur. A ve B rayiç değer olarak örnekte yer almaktadır. Aşağıda belirtilen her iki durum için bir adet KYK pozisyonuna yatırım yapılmıştır.</p>		
Durum 1:	<p>A=950 B=10 A+B=KYK=960</p>	<p>B>0 olduğundan teminat olarak dikkate alınabilecek tutar toplamı=960*%80=768</p>
Durum 2:	<p>A=950 B=-10 A+B=KYK=940</p>	<p>B=-10<0 olduğundan teminat olarak dikkate alınabilecek tutar toplamı=940*%80-10=742</p>

Tebliğin 9 uncu maddesinin yedinci fıkrasında, ikinci fıkranın (b) ilâ (d) bentlerinde sayılan varlıkların kredi kalitesi kademelerinin nasıl belirleneceği belirtilmektedir. Bu kapsamda, bir borçlanma aracı için iki yetkili KDK tarafından verilmiş derecelerin iki farklı kredi kalitesi kademesine eşleşmesi durumunda, daha az avantajlı olanı esas alınacaktır. İki den fazla derecenin mevcudiyeti halinde, bunların tekabül ettiği kredi kalitesi kademelerinin en avantajlı ikisinden daha az avantajlı olanı kullanılacaktır. En avantajlı iki derecenin aynı kredi kalitesi kademesine denk gelmesi durumunda ise bu kredi kalitesi kademesi kullanılacaktır.

Kapsamlı Finansal Teminat Yönteminde Dikkate Alınabilecek İlave Teminatlar

Madde 10- (1) 9 uncu maddede belirtilen teminatlara ek olarak, bankaca Dördüncü Kısımda yer alan Kapsamlı Finansal Teminat Yönteminin kullanıldığı durumlarda, aşağıda sayılan finansal kalemler de teminat olarak dikkate alınabilir.

a) Ana endekslere dâhil olmayan ancak, teşkilatlanmış borsalarda işlem gören hisse senetleri veya bu hisse senetlerine çevrilebilir tahviller,

b) Aşağıdaki nitelikleri haiz kolektif yatırım kuruluşlarına yapılan yatırımlar:

1) Bu yatırımların piyasalarda günlük fiyat kotasyonlarının oluşması,

2) Kolektif yatırım kuruluşunun sadece 9 uncu maddenin ikinci ve beşinci fıkraları çerçevesinde dikkate alınabilir nitelikte olan araçlar ile bu fıkranın (a) bendinde sayılan varlıklara yatırım yapması.

(2) Kolektif yatırım kuruluşunun izin verilen yatırımlara finansal koruma sağlanmasına yönelik olarak türev finansal araçlardan faydalanması veya faydalanma imkânına sahip olması, kolektif yatırım kuruluşuna yapılan yatırımların dikkate alınabilirliğine engel teşkil etmez. 9 uncu maddenin ikinci ve beşinci fıkraları çerçevesinde dikkate alınabilir nitelikte olan araçlar ile birinci fıkranın (a) bendinde sayılan varlıkların yanında başka varlıklara da yatırım yapmış olan bir kolektif yatırım kuruluşu, dikkate alınabilir nitelikte olmayan söz konusu varlıklara kuruluş sözleşmesi uyarınca yatırım yapabileceği en yüksek meblağdan yatırım yaptığı kabul edilerek, portföyündeki dikkate alınabilir nitelikte olan varlıkların değeri üzerinden teminat olarak dikkate alınabilir. Dikkate alınabilir nitelikte olmayan varlıkların sahiplikten kaynaklanan şarta bağlı olan ya da olmayan yükümlülükler nedeniyle negatif değere sahip olmaları halinde, dikkate alınabilir nitelikteki varlıkların toplam değeri, dikkate alınabilir nitelikte olmayan varlıkların toplam değeri tutarında azaltılır.

Daha önce sayılan finansal teminatlara ilaveten Kapsamlı Finansal Teminat Yöntemi için ilave bazı teminatların kullanılması da mümkündür. Burada en önemli fark ana endekse dahil olmayan hisse senetlerinin veya bu hisse senetlerine çevrilebilir tahvillerin de teminat olarak kullanılabilmesidir. Ana endekse dahil olmayan hisse senetleri ile teşkilatlanmış borsalarda işlem gören hisse senetlerinin veya bu hisse senetlerine çevrilebilir tahvillerin anlaşılması gerekmektedir. Ayrıca 9 uncu

maddenin iki ilâ beşinci fıkraları kapsamında dikkate alınabilir teminatlara ilaveten ana endekse dahil olmayan ancak, teşkilatlanmış borsalarda işlem gören hisse senetleri veya bu hisse senetlerine çevrilebilir tahvillere yatırım yapan KYK pozisyonları da finansal teminat olarak dikkate alınabilecektir. KYK pozisyonları şeklinde olan teminatların nasıl dikkate alınacağı 9 uncu maddenin altıncı fıkrasına ilişkin açıklamalarda ele alınmıştır.

Diğer Fonlanmış Kredi Korumaları

Madde 11- (1) Aşağıda belirtilen kalemler diğer fonlanmış kredi korumaları olarak kredi riski azaltım tekniklerinde kullanılabilir:

- a) Krediyi kullandıran banka adına rehnedilmiş olmaları şartıyla, saklama sözleşmesi haricindeki sözleşmeler kapsamında başka bir banka veya aracı kuruluşa yatırılan mevduat ya da nakit benzeri kıymetler.
- b) Krediyi kullandıran bankaya rehnedilmiş olmaları şartıyla, hayat sigortası poliçeleri.
- c) Diğer bankalar ve aracı kurumlar tarafından ihraç edilen ve talep halinde ihraççı tarafından geri alınacak olan finansal araçlar.

Bu maddenin 1 inci fıkrasının (a) bendine göre başka bir banka veya aracı kuruluş nezdindeki mevduat ya da nakit benzeri kıymetler, 20 nci maddenin birinci fıkrasında belirtilen şartların sağlanması kaydıyla “diğer fonlanmış kredi koruması” olarak kabul edilmektedir. Ancak, bu kapsama saklama sözleşmesi yapılarak emanete alınan (örneğin; kiralık kasa) kıymetler dahil değildir. Bir bankanın kendi nezdinde tuttuğu mevduat ya da nakit benzeri kıymetlerde olduğu gibi, borçlu tarafından başka bir banka veya aracı kuruluşta tutulan mevduat ya da nakit benzeri kıymetleri de kredi riski azaltımında kullanabilmesi için söz konusu teminatlar üzerinde kendi lehine rehin koyulması gerekmektedir. Ancak, başka bir banka veya aracı kuruluştaki söz konusu teminatlar, kredi kullandıran banka adına rehnedilmiş olmalarına rağmen teminatı nezdinde tutan banka veya aracı kuruluşun kredi riskine maruz kalındığından söz konusu teminatlar “Diğer fonlanmış kredi korumaları” başlığı altında değerlendirilmekte ve 43 üncü maddenin birinci fıkrası uyarınca diğer bir banka veya aracı kurum tarafından sağlanan garantiler gibi dikkate alınmaktadır.

Bu maddenin 1 inci fıkrasının (b) bendine göre krediyi kullandıran bankaya rehnedilmiş olmaları şartıyla, hayat sigortası poliçeleri, 20 nci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen şartların sağlanması kaydıyla “diğer fonlanmış kredi koruması” olarak kabul edilmektedir. Hayat sigortası poliçeleri, 43 üncü maddenin ikinci fıkrası uyarınca hayat sigortası alanında faaliyet gösteren sigorta kuruluşlarınca sağlanan garantiler gibi dikkate alınmaktadır. Kredi korumasının değeri olarak, hayat sigortası poliçesinin iştirah değeri hesaplamalara dahil edilmektedir.

Bu maddenin 1 inci fıkrasının (c) bendine göre, diğer bankalar ve aracı kurumlar tarafından ihraç edilen ve talep halinde ihraççı tarafından geri alınacak olan finansal araçlar “diğer fonlanmış kredi koruması” olarak kabul edilmektedir. Bu tür araçlar Sermaye Piyasası Kurulu’nun (SPK) “Borçlanma Araçlarının Kurul Kaydına Alınmasına ve Satışına İlişkin Esaslar Hakkında Tebliğ”inde ele alınmıştır. Bu fıkrada tasarruf sahibinin (yatırımcının) talebi üzerine erken itfa edilecek olan finansal araçlar kastedilmektedir. Söz konusu finansal araçlar, 43 üncü maddenin üçüncü fıkrası uyarınca ihraççı tarafından sağlanan garanti gibi dikkate alınmaktadır.

2.2. İkinci Bölüm

Fonlanmamış Kredi Koruması Kapsamında Kullanılabilecek Koruma Sağlayıcılar

İkinci Bölüm Fonlanmamış Kredi Koruması Kapsamında Kullanılabilecek Koruma Sağlayıcılar

Koruma Sağlayıcılar

Madde 12- (1) Aşağıda sayılanlar, fonlanmamış kredi korumaları kapsamında koruma sağlayıcısı olarak dikkate alınabilir:

- a) Merkezi yönetimler ve merkez bankaları,
- b) Bölgesel yönetimler ve yerel yönetimler,
- c) Çok taraflı kalkınma bankaları,
- ç) Alacakları yüzde sıfır risk ağırlığına tabi tutulan uluslararası kuruluşlar,
- d) Alacakları Yönetmeliğin Ek-1’i uyarınca Merkezi Yönetime Uygulanan Risk Ağırlığına Dayalı Yöntemle risk ağırlığına tabi tutulan kamu kuruluşları ile Kurulca merkezi yönetimlerden alacaklar gibi ele alınan kamu kuruluşları,
- e) Bankalar ve aracı kurumlar,
- f) Bankanın bağlı bulunduğu ana ortaklık ile bankanın bağlı ortaklık ve birlikte kontrol edilen ortaklıkları da dâhil olmak üzere, yetkili bir KDK tarafından derecelendirilmiş olan ve kurumsal alacakların risk ağırlığının tespitine ilişkin kurallar çerçevesinde kredi kalitesi kademesi 2 ya da daha üstün olarak belirlenen diğer kuruluşlar.

(2) Birinci fıkraya hükümlerine bakılmaksızın, mutabakat zabtı imzalanan ülkelerin bankaların gözetim ve denetimi yetkisine sahip olan muadil denetim otoriteleri tarafından gözetim ve denetime tabi tutulan ve bankalarla aynı ihtiyatlı denetim ilkelerine tabi tutulan diğer finansal kuruluşlar fonlanmamış kredi koruması için koruma sağlayıcısı olarak dikkate alınır.

Fonlanmamış kredi korumaları ile bu maddede sayılan koruma sağlayıcılar tarafından verilmiş olan garanti ve taahhütler ifade edilmektedir. Bu kapsamda, koruma sağlayıcılar olarak dikkate alınan taraflardan kurumsal şirketler için kredi kalitesi kademesi 2 ya da daha üstün olanlar kabul edilirken; fıkrada belirtilen diğer koruma sağlayıcılar için kredi kalitesi kademesinden bağımsız bir kabul söz konusudur. Bununla beraber, garanti sağlayan kuruluşun kredi kalitesi kademesinin, krediyi kullanan tarafın kredi kalitesi kademesinden yüksek olması durumunda bir kredi riski azaltımı sağlayacağı izahtan varestedir.

Maddenin 2 nci fıkrası uyarınca, mutabakat zabtı imzalanan ülkelerde, bankalar ve aracı kurumlar dışındaki finansal kuruluşlar, anılan ülkede muadil denetim otoritelerince bankalarla aynı denetim ve düzenlemelere tabi tutuluyorsa, bu kuruluşların da sağladığı garantiler ve taahhütler kredi riski azaltımı olarak dikkate alınmaktadır.

2.3. Üçüncü Bölüm Kredi Türevleri

Üçüncü Bölüm Kredi Türevleri

Koruma Sağlayıcı Araçlar

Madde 13- (1) Aşağıda sayılan türdeki kredi türevleri ve bu kredi türevlerini içeren ya da ekonomik etkileri açısından benzer olan araçlar kredi riski azaltımında dikkate alınabilir.

- a) Kredi temerrüt swapları,
- b) Toplam getiri swapları,
- c) Krediyeye bağlı tahvillerin nakit fonlanmış kısımları.

(2) Bir toplam getiri swabı ile kredi koruması sağlandığı ve swap üzerinden tahsil edilen net ödemelerin net gelir olarak kaydedildiği, fakat korunan varlığın değerindeki azalmalar için gerçek değer azaltılması ya da karşılık ayrılması yoluyla gerekli düzeltmeler yapılmadığı hallerde, kredi koruması dikkate alınmaz.

Kredi riski azaltımı hesaplamalarında, kredi temerrüt swabı ve toplam getiri swapları 5 inci maddenin beşinci fıkrası uyarınca fonlanmamış bir kredi koruması gibi değerlendirilmektedir. Krediyeye bağlı tahvillerin nakit fonlanmış kısımları ise 27 inci madde uyarınca fonlanmış bir kredi koruması gibi ele alınmaktadır. Ayrıca, kredi türevlerini içeren ya da ekonomik etkileri açısından benzer olan araçlar kredi riski azaltımında dikkate alınabilecektir.

Kredi türevlerine ilişkin açıklamalar, Yönetmeliğe ilişkin hazırlanmış olan şerhte detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Maddenin 2 nci fıkrasında belirtildiği üzere bankanın toplam getiri swabı kullanarak bir koruma alması durumunda korumanın dikkate alınabilmesi belirli bir şarta bağlanmıştır. Bu kapsamda, bankanın kredi türevi işleminden kaynaklanan net geliri, gelir olarak muhasebeleştirmemesine karşın koruma aldığı varlıktaki değeri azalışlarını muhasebeleştirmemesi buna karşın, kredi türevi işleminden kaynaklanan net geliri, gelir olarak muhasebeleştirmemesi durumunda söz konusu koruma, işlemin doğası gereği kredi koruması sağlanan varlığın gerçeğe uygun değeriinde meydana gelecek azalışların karşılanmasının taahhüt edilmesini içermesi nedeniyle kredi riski azaltımına konu edilemeyecektir.

Alım Satım Hesabı Dışındaki Bir Kredi İçin Alım Satım Portföyünde Kayıtlı Bir Kredi Türeviyle Finansal Koruma Sağlanması

Madde 14-(1) Alım satım hesabı dışındaki bir kredi için alım satım portföyünde kayıtlı bir kredi türeviyle finansal koruma sağlanması halinde; korumanın dikkate alınabilmesi için, kredi riskinin üçüncü bir taraf ya da taraflara transfer edilmesi gereklidir. Bu halde, söz konusu transferin kredi riski azaltımının dikkate alınmasına ilişkin diğer koşullara da uyması şartıyla, fonlanmamış kredi korumasının sağlandığı durumlarda risk ağırlıklı tutarlarının hesaplanmasında Dört ilâ Yedinci Kısımlarda belirtilen kurallar uygulanır.

Bu maddede bahsi geçen koruma, Yönetmelik Ek-3 Üçüncü Bölüm'de yer alan "Dahili Riskten Koruma" başlığı altında ele alınmıştır. Özetle bu madde ile; alım satım hesabında olsa dahi kredi türevlerinin bankacılık hesaplarında yer alan bir varlığa olan risk azaltım etkisinin sermaye yeterliliğine konu edilebilmesi imkanı, belirli şartlar altında sağlanmıştır. Diğer taraftan, dahili koruma sağlayan bir kredi türevinin alım satım hesaplarında yer alabilmesi de Yönetmelik Ek-3 Üçüncü Bölüm'de belirli şartlara tabi tutulmuştur.

Üçüncü Kısım

Kredi Riski Azaltım Tekniklerinde Kullanılacak Koruma Sağlayıcı Araçlarda, Koruma Sağlayıcılarında ve Kredi Türevlerinde Aranan Özellikler

3.1 Birinci Bölüm **Genel Şartlar**

<p>Üçüncü Kısım</p> <p>Kredi Riski Azaltım Tekniklerinde Kullanılacak Koruma Sağlayıcı Araçlarda, Koruma Sağlayıcılarında ve Kredi Türevlerinde Aranan Özellikler</p> <p>Birinci Bölüm</p> <p>Genel Şartlar</p> <p>Risk Yönetimi</p> <p>Madde 15- (1) Kredi riski azaltım tekniklerini kullanmak isteyen bankaların bu tekniklerin kullanılmasından kaynaklanan riskleri yönetmek için yeterli risk yönetim süreçlerine sahip olmaları zorunludur. Bu süreçleri tesis etmeyen bankalar kredi riski azaltım tekniklerini kullanamazlar.</p> <p>(2) Kredi riski azaltım tekniklerinin kullanımından bağımsız olarak bankalar, kredilere ilişkin kredi riski değerlendirmelerini sürekli bir şekilde gerçekleştirmelidir. Repo işlemlerinde ve/veya menkul kıymetler veya emtia ödünç verme veya ödünç alma işlemlerinde, sadece bu fıkranın uygulanmasında işleme konu olan risk tutarı, ilgili riskin net tutarı kabul edilir.</p>

Maddenin 1 inci fıkrası uyarınca kredi riski azaltım tekniklerini kullanmak isteyen bankaların bu tekniklerin kullanılmasından kaynaklanan riskleri yönetmek için yeterli risk yönetim süreçlerine sahip olmaları zorunludur. Diğer bir ifadeyle bu zorunluluğu yerine getirmeyen bankalar kredi riski azaltım tekniklerini kullanamayacaktır. Bu zorunluluktan anlaşılması gereken ilk husus bankanın kredi riski azaltım teknikleri kapsamında kullanacağı araçları (teminatlar, garantiler, kredi türevleri vs.) izleyebileceği yeterli bir bilgi işlem alt yapısı kurmuş olmasıdır. Bu alt yapı sayesinde krediler ve kredi riski azaltım araçları arasında ilişki kurulabilecek, kredi riski azaltım araçlarının değerleri/dereceleri takip edilebilecek ve kredi riski azaltım tekniklerinin uygulanmasından sonra kredi riskine esas tutara ulaşılacaktır.

Konuyla ilgili olarak Basel II dokümanının 115 inci paragrafında;

“KRA tekniklerini kullanmak, kredi riskini azaltabilir veya transfer ederken, aynı zamanda diğer riskleri (artık riskler) artırabilir. Artık riskler terimi; yasal, operasyonel, likidite riskleriyle piyasa risklerini içerir. Bu bakımdan, bankaların anılan riskleri kontrol altında tutmak amacına yönelik olarak basiretli prosedür ve süreçler uygulamaları şarttır. Bu prosedür ve süreçler arasında, strateji; işleme konu kredinin değerlendirilmesi; değerlendirme; politikalar; sistemler; değer azalma risklerinin kontrolü ve bankanın KRA tekniklerini kullanmasından ve genel kredi riski profiliyle etkileşiminden kaynaklanan yoğunlaşma riskinin yönetimi sayılabilir. Bu risklerin yeterince kontrol altında tutulamaması halinde, denetim otoriteleri, 2. Yapısal Bloкта belirtildiği gibi ilave sermaye ihtiyacı yükümlülüğü öngörebilir ya da başka tedbirler alabilirler.”

ifadesi yer almaktadır.

Ayrıca Basel II dokümanının 767 nci paragrafında, bahsi geçen risklere örnek olarak aşağıdakiler sayılmıştır:

- Alınan teminatın zamanında müsadere veya nakde tahvil edilememesi (karşı tarafın temerrüde düşmesi halinde),
- Garantörün ödeme yapmayı reddetmesi veya geciktirmesi.
- Hukuki geçerliliği araştırılmamış kredi dokümanlarının istenilen hukuki sonucun elde edilmesinde etkisiz kalması.

Buna ilaveten Basel II dokümanının 769 uncu paragrafında;

“Denetim otoriteleri, bankanın bu politika ve prosedürlerin sağlamliğı, güvenilirliği, uygunluğu veya bunlara ilişkin uygulamalar konusunda tatmin olmamaları halinde, bankadan gerekli düzeltici tedbirlerin alınmasını veya KRA prosedürlerindeki yetersizliklerin otoritenin istediği doğrultuda düzeltilinceye kadar bu yetersizlikler nedeniyle ortaya çıkan artık riskler için ilave sermaye bulundurmasını isteyebilirler. Denetim otoriteleri bankaları aşağıda yer alan konularda yönlendirebilirler:

- Elde tutma süreleri, denetimsel iskonto lar ya da volatiliteye (benimsenen iskonto yaklaşımındaki) ilişkin varsayımlarda gerekli ayarlamaların yapılması,
- Kredi riski azaltımı araçlarının tamamından daha azının dikkate alınması (tüm kredi portföyü veya belirli ürün kolları için),
- Belirli bir miktarda ilave sermaye bulundurulması.”

hükümleri mevcuttur.

Madde metninin 2 nci fıkrası uyarınca kredi riski azaltım tekniklerinin kullanımından bağımsız olarak bankaların, kredi risklerini etkin bir şekilde izlemeleri ve değerlendirmeleri gerekmektedir. Repo işlemlerine ve/veya menkul kıymetler veya emtia ödünç verme veya ödünç alma işlemlerine ilişkin kredi riski değerlendirmeleri ise söz konusu işlemlere konu olan ilgili risklerin net tutarları dikkate alınarak yapılmalıdır. Örneğin, bu fıkra kapsamında repo işlemi yapan bir bankanın repoya konu ettiği menkul kıymetin gerçeğe uygun değeri ile söz konusu menkul kıymet karşılığında aldığı fon tutarını netleştirerek kredi riski değerlendirmesini bu net tutarı dikkate alarak yapması yeterli olacaktır. Bu fıkrada, kredi riski azaltımının etkileri kastedilmemiş olup, mevcut riskin takibi ile ilgili olarak net tutarın belirlenmesine ilişkin esaslardan bahsedilmiştir.

3.2 İkinci Bölüm

Fonlanmış Kredi Korumasında Kullanılacak Kredi Koruması Araçlarında Aranacak Özellikler

İkinci Bölüm Fonlanmış Kredi Korumasında Kullanılacak Kredi Koruması Araçlarında Aranacak Özellikler

Bilanço İçi Netleştirme Sözleşmeleri

Madde 16- Özel netleştirme sözleşmeleri hariç, bilanço içi netleştirme sözleşmelerinin kredi riski azaltımında dikkate alınabilmesi için aşağıdaki koşulların yerine getirilmesi esastır.

- a) Karşı tarafın ödeme aczine düşmesi veya iflas etmesi de dahil her koşulda ve ilgili tüm ülkelerde bu sözleşmelerin hukuken geçerli ve bağlayıcı olması,
- b) Banka tarafından bilanço içi netleştirme sözleşmesi kapsamındaki aktif ve pasiflerin her an tespit edilebilmesi,
- c) Kredi korumasının sonlanması sebebiyle ortaya çıkabilecek risklerin izlenmesi ve kontrol edilmesi,
- ç) İlgili risk tutarlarının net değer bazında izlenmesi ve kontrol edilmesi.

Bilindiği üzere Tebliğ'in 7 nci maddesinin birinci fıkrası uyarınca; banka ve işlemin karşı tarafının karşılıklı alacaklarının bilanço içi netleştirilmesi, banka ve işlemin karşı tarafı arasındaki karşılıklı hesap bakiyeleriyle sınırlı olup bilanço içi netleştirme sözleşmeleri kapsamında, risk ağırlıklı tutar bulunurken sadece kredi ve mevduat hesapları⁸ dikkate alınabilmektedir.

⁸ Tebliğ'in 7 nci maddesine ilişkin açıklamalarda mevduatın kapsamına dair izahatlar bulunmaktadır.

Yukarıdaki maddede ise; bilanço içi netleştirme sözleşmelerinin bir kredi riski azaltım aracı olarak kullanılabilmesi için gerekli şartlar sayılmaktadır.

Bilanço içi netleştirme sözleşmesi, ilgili taraflar arasındaki alacaklılık ve borçluluk ilişkisinde mahsuplaşmaya imkan tanıyan bir sözleşmedir. Diğer taraftan anılan mahsuplaşma borçlunun iflası ya da ödeme aczine düşmesi durumları da dahil her türlü koşulda yapılabiliyor olmalıdır. Maddenin (a) bendinde bilanço içi netleştirme sözleşmesinin taşınması gereken önemli bir özelliği olarak bahsi geçen sözleşmenin ilgili tarafların tabi olduğu hukuk çevrelerinde de (ilgili ülkelerde) bağlayıcı olması gerektiği özellikle belirtilmektedir. Ülkemiz hukuku rehinli alacaklara bir öncelik tanımıştır. 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 140 ve 206 ncı maddelerinde bu konuda hükümler bulunmaktadır. Bilanço içi netleştirmenin, hukuken geçerli ve bağlayıcı olmasının sağlanabilmesi, alacaklı olan bankanın, borçlu tarafa olan borçları (mevduat, aldığı kredi) üzerinde rehin tesis edebilmesine bağlıdır. Bundan dolayı, bilanço içi netleştirme sözleşmelerinin içeriğinde alacak rehlinin kurulabilmesini sağlayacak hükümler yer almalıdır. Bilanço içi netleştirme sözleşmesi düzenleyen taraflardan birinin ülke sınırları dışında olması durumunda ise diğer ülke hukukunun da Ülkemiz hukukundaki gibi bilanço içi netleştirme sözleşmelerinin hükümlerinin sağlanmasına imkân tanıyan kuralları ihtiva etmesi gerekir. İki taraftan herhangi biri nette alacaklı duruma geçebileceği için bilanço içi netleştirme sözleşmelerinde her iki tarafın da lehine rehin en baştan tesis edilmelidir.

Maddenin (b) bendi kapsamında, bankaların kullanacakları bir sistem ile bilanço içi netleştirme sözleşmesi kapsamındaki alacak ve bu alacanın karşılığı olan ve aynı zamanda banka açısından bir teminat özelliği taşıyan tutarın (Banka bilançosunun pasifindeki tutar) her an tespit edilebiliyor olması gerekmektedir.

Kredi korumasının sonlanması bilanço içi netleştirme sözleşmesinin süresinin dolması, sözleşmenin geçersiz hale gelmesi ya da rehinli mevduatın bir kısmının serbest bırakılması vb. nedenlerden kaynaklanabilir. Bu gibi durumlarda kredi riskinin etkin biçimde izlenmesini ve kontrol edilmesini sağlayacak sistemlerin ve süreçlerin kurulması son derece önemlidir. Diğer taraftan bilanço içi netleştirme sonucunda hesaplanan risk tutarlarının net risk tutarı olarak izlenebilmesini sağlayacak bir bilgi işlem sistemi altyapısının bulunması şarttır.

Özel Netleştirme Anlaşmaları

Madde 17- (1) Özel netleştirme sözleşmelerinin kredi riski azaltımında dikkate alınabilmesi için aşağıdaki koşulların yerine getirilmesi esastır.

a) Karşı tarafın ödeme aczine düşmesi veya iflas etmesi de dahil her koşulda ve ilgili tarafların yerleşik olduğu ülkelerde bu sözleşmelerin hukuken geçerli ve bağlayıcı olması,

b) Sözleşmenin, ödeme aczine düşülmesi veya iflas hali de dâhil karşı tarafın temerrüdü durumunda, temerrüde düşmeyen tarafa o sözleşme kapsamındaki tüm işlemleri sona erdirme ve tasfiye etme hakkını vermesi,

c) Sözleşme uyarınca, sona erdirilen ve/veya tasfiye edilen işlemler üzerinden doğan kazanç ve zararların bir tarafın diğer tarafa tek bir net tutarda borçlu olmasını sağlayacak şekilde netleştirilmesi.

(2) Birinci fıkraya kapsamındaki teminatlarla ilgili olarak, Kapsamlı Finansal Teminat Yöntemi uyarınca finansal teminatların dikkate alınabilmesi için 18 inci maddede belirtilen asgari şartların yerine getirilmesi gereklidir.

Özel netleştirme sözleşmeleri, repo işlemleri ve/veya menkul kıymet veya emtia ödünç işlemleri ve/veya diğer sermaye piyasasına dayalı işlemleri kapsayan çerçeve netleştirme sözleşmeleridir. Özellikle farklı ülkelerde yerleşik bankalar arasında yapılan işlemlerin günlük, aylık ve yıllık mutabakatının yapılması, işlemlerin kapatılmasına ilişkin çerçevenin belirlenmesi gibi amaçlar için kullanılmaktadır. Finans piyasalarında genel kabul görmüş bir çerçeve anlaşması olan ISDA (International Swaps and Derivatives Association) anlaşmaları da netleştirmeye ilişkin hükümler içerebilmektedir.

Maddenin 1 inci fıkrasının (a) bendi ile 16 ncı maddenin birinci fıkrasının (a) bendi aynı olduğu için ilave açıklama yapılmamıştır. 17 nci maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde ise herhangi bir tarafa karşı yükümlülüklerini yerine getirmede temerrüde düşen bir tarafın bulunması durumunda, temerrüde düşmeyen tarafa sözleşmeye konu tüm işlemleri sona erdirme ve tasfiye etme hakkının verilmiş olmasından bahsedilmektedir. Temerrüdün, yalnızca sözleşme tarafları arasında değil, taraflardan birinin üçüncü kişilere karşı yükümlülüklerini yerine getirmemeleri durumunda da gerçekleşmiş kabul edilebileceği unutulmamalıdır. Esasında temerrüt olayı, sonu iflas veya ödeme aczine düşmeyle sonuçlanabilecek bir sürecin ilk aşaması kabul edilebilir. Bu nedenle de bent hükmünde “ödeme aczine düşülmesi veya iflas hali de dahil” ifadesi kullanılmıştır.

Diğer bir nokta ise tarafların kendi aralarında anlaşarak “temerrüt” olayını belirli durumların gerçekleşmiş olmasına bağlamış olabilecekleri konusudur. Bu durumda da belirlenmiş bu olay gerçekleştiğinde sözleşmenin sona erdirilme hakkı ortaya çıkmış olacaktır.

Maddenin ilk fıkrasının (c) bendi ise taraflardan birinin temerrüt etmesi durumunda borç ve alacakların birbirleriyle mahsuplaştırılarak tek bir net borcun/alacağın ortaya çıkmasını sağlayacak şekilde özel netleştirme anlaşmasına hüküm konulması gerektiğini belirtmektedir. Maddenin 2 nci fıkrasına göre özel netleştirme anlaşmalarının uygulanmasında finansal teminatların kullanılabilmesi için 18 inci maddede sayılan asgari şartların yerine getirilmesi gerektiği ifade edilmektedir.

Tüm Yöntemlerde Finansal Teminatların Dikkate Alınmasına İlişkin Asgari Şartlar

Madde 18- (1) Finansal teminatlar ve altının dikkate alınabilmesi için, düşük korelasyon ilişkisinin varlığı, teminatın hukuki geçerliliğinin mevcudiyeti ve asgari operasyonel yönetime ilişkin şartların sağlanması esastır.

(2) Düşük korelasyon ilişkisinin varlığı için borçlunun kredi kalitesi ile teminatın değeri arasında önemli ölçüde pozitif korelasyon bulunmamalıdır.

(3) Teminatın hukuki geçerliliğinin mevcudiyetinde aşağıdaki koşullar aranır:

a) Bankalar, teminatlara ilişkin koruyucu yasal düzenlemelerden faydalanabilmek için gerekli yasal ve sözleşmede yer alan tüm yükümlülükleri yerine getirmeli ve sözleşmenin bağlayıcılığının teminine yönelik gerekli tüm tedbirleri almalıdırlar,

b) Bankalarca, teminata ilişkin düzenlemelerin ilgili tarafların yerleşik olduğu ülkelerde bağlayıcılığının teyidine yönelik hukuki incelemeler yapılmalıdır. Düzenlemelerin bağlayıcılığının devamının tespiti için gerektiğinde bu incelemeler tekrar edilmelidir.

(4) Finansal teminatlar ve altının dikkate alınmasında asgari olarak aşağıda yer alan operasyonel yönetime ilişkin şartlar aranır:

a) Teminat sözleşmeleri usulünce belgelendirilmeli ve teminatın zamanında nakde çevrilmesi için açık ve sağlam bir prosedür bulunmalıdır,

b) Bankalar, teminatın kullanılmasından doğabilecek kredi korumasının başarısız olması veya etkinliğinin azalması riskleri, değerlemeye ve kredi korumasının sona erdirilmesine ilişkin riskler ile teminatın kullanılmasından doğan yoğunlaşma riski gibi risklerin bankanın genel risk profili üzerindeki etkileri de dahil olmak üzere

kontrol edilmesine yönelik prosedürler ve süreçler tesis etmeli ve uygulamalıdır,

c) Bankalar, kabul edilen teminatların türü ve tutarlarına ilişkin politika ve uygulamaları yazılı hale getirmelidir,

ç) Bankalar, teminatın gerçeğe uygun değerinde önemli bir azalma olduğuna ilişkin göstergelerin ortaya çıkması durumunda ve her halükarda asgari altı ayda bir teminatın gerçeğe uygun değerini yeniden hesaplamalıdır,

d) Teminatın üçüncü bir tarafın zilyetliğinde olması durumunda bankalar, üçüncü tarafın söz konusu teminatı kendi varlıklarından ayrı tutmasını temine yönelik gerekli tüm tedbirleri almalıdır.

(5) Borçlu veya borçlunun dahil olduğu risk grubunca ihraç edilen menkul kıymetler teminat olarak dikkate alınamaz. Ancak, borçlu tarafından ihraç edilen ipotek teminatlı menkul kıymetler, ikinci fıkrada aranan koşulun sağlanması kaydıyla, repo işlemleri için teminat olarak dikkate alınabilir.

Maddenin 1 inci fıkrası uyarınca finansal teminatlar ve altının dikkate alınabilmesi için, düşük korelasyon ilişkisi şart koşulmaktadır. Aynı maddenin 2 nci fıkrasında ise düşük korelasyon ifadesi açıklığa kavuşturulmakta, borçlunun kredi kalitesi ile teminatın değeri arasında önemli ölçüde pozitif korelasyon olmaması gerektiği vurgulanmaktadır. Önemli ölçüde korelasyona ilişkin olarak Basel II dokümanı ve CRD düzenlemelerinde sayısal bir ölçüt belirlenmemiş olup kredi müşterisinin kredibilitesi ile koruma sağlayan varlıkların değeri arasındaki korelasyon düzeyinin önemli ölçüde olup olmadığının sayısal veya sayısal olmayan yöntemlerle belirlenmesi bankalara bırakılmıştır⁹. Önemli ölçüde pozitif korelasyonun bulunmaması şartı ile borçlunun kredi kalitesinin azalması durumunda teminatın değerinin ve dolayısıyla borçlunun temerrüde düşmesi halinde teminatın kredi zararını karşılama oranının azalmasının önüne geçilmek istenmektedir. Bu duruma örnek olarak aynı borçlu tarafından veya borçlunun dahil olduğu risk grubunca ihraç edilen menkul kıymetler ile borçlunun kredibilitesi arasında önemli ölçüde pozitif korelasyon mevcut olduğundan söz konusu menkul kıymetler teminat olarak dikkate alınamayacaktır. Bu husus 5 inci fıkrada da hüküm altına alınmıştır. Diğer bir ifadeyle 5 inci fıkrada yer alan hüküm 1 inci fıkradan çıkarılabilecek somut bir sonuçtur.

⁹ Avrupa Komisyonu tarafından İç Pazar'a (Internal Market) yönelik oluşturulan soru-cevap veritabanı, ID=521
<http://ec.europa.eu/yqol/index.cfm?fuseaction=question.show&questionId=521> (21.02.2013)

Teminatın hukuki olarak geçerli olması için sağlanması gereken şartların neler olduğu maddenin 3 üncü fıkrasında belirtilmektedir. Bankaların muhtemel kredi kayıplarına karşılık müşterilerinden talep ettikleri teminatları gerektiğinde kullanabilmeleri için teminatlara ilişkin sözleşmelerin yasal olarak tam bağlayıcı olması gerekmektedir. Bunun için bankanın üzerine düşen bütün hukuki yükümlülüklerini yerine getirmesi ve şüpheye mahal vermeyecek şekilde teminatın kullanılabilirliği hakkına sahip olması gerekmektedir. Aksi takdirde, risk azaltım tekniklerinin etkin olarak kullanılmamasından doğan artık risk ortaya çıkacaktır. Ayrıca teminata ilişkin düzenlemelerin ilgili tarafların yerleşik olduğu ülkelerde bağlayıcılığının teyidine yönelik hukuki incelemelerin yapılması gerekmektedir. Çünkü krediyi kullandıran bankanın yerleşik olduğu ülkede bağlayıcı olan bir hüküm müşterinin yerleşik olduğu ülkede bağlayıcı olmayabilir. Bununla birlikte, taraflarca mevduat rehni sözleşmesinin yazılı olarak yapılmaması (bankaca ilgili mevduat hesabına bloke konulsa dahi) veya rehin işlemine şirket adına onay veren kişilerin şirketi temsil ve ilzama yetkili kişiler olmaması durumlarında bankaca hukuken geçerli ve kredi riski azaltımında kullanılabilecek bir teminat alınmamış olacaktır.

Maddenin 4 üncü fıkrasının (a) bendinde teminat sözleşmelerinin uygun bir şekilde belgelendirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Aynı doğrultuda Kanun'un 42 nci maddesi uyarınca söz konusu belgeler 10 yıl boyunca saklanmak zorundadır. Yine aynı bentte teminatın değer ölçüsünde istenen etkinliği sağlayabilmesi için teminatın zamanında nakde çevrilmesi için açık ve sağlam bir prosedüre sahip olması gerektiği vurgulanmaktadır. Örneğin bir tahvilin ne kadar sürede, hangi birim tarafından, hangi hukuki dayanaklar ve süreçler çerçevesinde nakde çevrileceğine dair bir prosedürün bulunması şarttır.

Aynı fıkranın (b) bendinde artık risk ile teminatın kullanılmasından doğan yoğunlaşma riski gibi risklerin değerlendirilmesine ilişkin bazı şartlar sayılmıştır. Teminatın kullanılmasından doğan yoğunlaşma riskinin kaynağına örnek olarak bir bankanın kullandırdığı krediler karşılığında yoğun olarak inşaat sektöründe faaliyette bulunan şirketlerce ihraç edilmiş tahvilleri teminat olarak alması verilebilir. İnşaat sektöründe doğabilecek herhangi bir sorunda söz konusu teminatların değeri düşeceğinden teminatlar beklenen etkin korumayı sağlamayacaktır. Dolayısıyla söz konusu sektörde temerrüt vakalarının çok fazla artması durumunda banka teminatları nakde dönüştürme yoluna gidecek ve ortaya çıkan yoğunlaşma riski nedeniyle, alınan teminatlar mevcut değerlerinden daha düşük değerlerle nakde dönüşecektir.

Bankaların müşterinin kredi kalitesine dair yaptığı değerlendirmeye göre alacağı teminatlara ilişkin olarak tür, vade, tutar ve benzeri hususlarda asgari kurallarını yazılı hale getirmesi etkin kredi riski yönetiminin doğal bir sonucudur. Bu kapsamda İç Sistemleri Hakkında Yönetmeliğin 9 uncu

maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendi uyarınca bankaların yazılı iş akış şemalarını oluşturmaları da zorunludur. Yazılı prosedürlerin oluşturulması kadar önemli bir diğer husus ise bu prosedürlere uyulup uyulmadığının ilgili birimlerce gözetilmesidir. Ayrıca bu fıkra gereğince teminatların tür ve tutar olarak takip edilebilmesi (b) bendi uyarınca kontrol edilmesi gereken yoğunlaşma riskinin izlenmesine de imkan tanımış olacaktır.

Tebliğ kapsamında sağlanması gereken şartlardan birisi, kullanılacak teminatların gerçeğe uygun değerlerinin önemli ölçüde değiştiğine ilişkin göstergelerin mevcut olduğu durumlarda finansal teminatların gerçeğe uygun değerlerinin bankalarca tekrar hesaplanması gerektiğidir. Ancak, bahsi geçen göstergeler bulunmasa dahi her halükarda bankalarca asgari 6 ayda bir teminatların gerçeğe uygun değerlerinin yeniden tespit edilmesi gerekmektedir. Burada önemli olan husus finansal teminatın gerçeğe uygun değeri (piyasadaki güncel değeri) bulunuyorsa yapılacak kredi riski hesaplamalarında bankaların bu değer kullanmalarının daha uygun olacağıdır. Diğer bir nokta ise teminatın gerçeğe uygun değerinin önemli ölçüde değişmesi hususunun ihtiyatlı bir şekilde yorumlanması gerekliliğidir. Bentte yer alan söz konusu hükmün özellikle likit olmayan ve piyasa değerine kolaylıkla ulaşılamayan finansal teminatlar için bankalara sağlanan bir kolaylık olduğu anlaşılmalıdır.

Maddenin 4 üncü fıkrasının (d) bendinde özellikle finansal teminatları elinde bulunduran tarafların söz konusu finansal teminatları kendi varlıklarından ayrı tutmasını ve izlemesini temine yönelik gerekli tüm tedbirleri alması gerektiği ifade edilmiştir. Söz konusu hüküm ile finansal teminatların üçüncü kişilerin zilyetliğinde bulunduğu durumlarda bankalar ile söz konusu üçüncü kişiler arasında yapılan sözleşmeler (yed'iemin sözleşmesi, saklama sözleşmesi vb.) üçüncü kişilerin ilgili finansal teminatları kendi varlıklarından ayrı tutmasını ve izlemesini temin etmesini sağlayan hükümler içermelidir.

Aynı maddenin 5 inci fıkrasında, 1 inci ve 2 nci fıkralardaki kuralın da bir uzantısı sayılabilecek biçimde, borçlu ya da borçlunun dahil olduğu risk grubunca ihraç edilen menkul kıymetlerin kredi riski azaltımında teminat olarak kullanılamayacağı belirtilmektedir. Bu durumun nedeni 1 inci ve 2 nci fıkraya ilişkin açıklamalarda yer almaktadır. Diğer taraftan 5 inci fıkroda bu kuralın bir istisnası olarak borçlu tarafından ihraç edilen ipotek teminatlı menkul kıymetler (İTMK) sadece repo işlemine konu olmaları durumunda, bu işleme münhasır olarak, kredi riski azaltım aracı olarak kullanılabilir. Ancak bu durumda dahi ipotek teminatlı menkul kıymet ile borçlunun kredi kalitesi arasında önemli ölçüde pozitif korelasyon bulunmamalıdır.

Bunun yanı sıra sermaye piyasası mevzuatı açısından İTMK'ların sadece banka ya da ipotek finansmanı kuruluşlarınca ihraç edilebileceği, bankalarca ihraç edilen İTMK'ların ise Yönetmeliğin Ek-1'inde veya bu

Tebliğde yer alan açıklamalar doğrultusunda kullanılabileceği hususları unutulmamalıdır.

Basit Finansal Teminat Yönteminde Finansal Teminatların Dikkate Alınmasına İlişkin İlave Şartlar

Madde 19- Basit Finansal Teminat Yönteminde finansal teminatların dikkate alınabilmesi için, 18 inci maddede belirtilen şartlara ilave olarak, korumanın kalan vadesinin korumaya konu olan alacağın kalan vadesinden az olmaması gerekir.

Madde uyarınca Basit Finansal Teminat Yönteminde teminatın kalan vadesinin kredinin kalan vadesinden az olmaması (vade uyumsuzluğu) gerektiği açık olarak ifade edilmiştir. Bu doğrultuda örneğin 1 yıl vadeli bir kredi için alınacak bir hazine bonosunun kalan vadesinin 1 yıldan az olmaması gerekmektedir. Aksi takdirde hazine bonusu basit finansal teminat yöntemi çerçevesinde kredi riski azaltım aracı olarak kullanılamayacaktır. Diğer taraftan Kapsamlı Finansal Teminat Yöntemini kullanan bankalarca kredi ve teminat arasında yukarıdaki örneğe benzer bir uyumsuzluk olsa dahi söz konusu teminat, vade uyumsuzluğu ayarlamasının yapılması suretiyle kredi riski azaltım aracı olarak kullanılabilir. Burada belirtilmesi gereken önemli bir husus da, korumanın kalan vadesinin ne şekilde yorumlandığıdır. Örnek verilecek olursa, rehin sözleşmesi yapılmış olan 3 ay vadeli bir mevduat için korumanın vadesi anılan 3 aylık süre olmayıp, rehin sözleşmesinde belirtilen ve rehin sözleşmesinin geçerli olduğu süredir.

Diğer Fonlanmış Kredi Korumalarında Kullanılacak Koruma Sağlayıcı Araçlarda Aranacak Özellikler

Madde 20- (1) Başka bir banka veya aracı kuruluştaki mevduat veya nakit benzeri kıymet şeklindeki alacağın diğer fonlanmış kredi korumaları kapsamında dikkate alınabilmesi için;

a) Kredi borçlusunun başka bir banka veya aracı kuruluştan olan alacağının krediyi kullandıran bankaya rehin veya temlik edilmesi ve bu rehin veya temliğin ilgili tarafların yerleşik olduğu ülkelerde yasal bağlayıcılığının bulunması,

b) Alacağın rehin veya temlik edildiğinin alacağın borçlusu konumundaki banka veya aracı kuruluşa tebliğ edilmiş olması,

c) Yapılan tebligatın sonucu olarak, alacağın borçlusunun, borcunu sadece krediyi kullandıran bankaya ya da bankanın göstereceği taraflara ödeyebilmesi,

ç) Rehlin veya temliğin şarta bağlanmamış olması ve gayri kabili rücu olması

şartları aranır.

(2) Krediyi kullandıran bankaya rehnedilen hayat sigortası poliçelerinin diğer fonlanmış kredi korumaları kapsamında dikkate alınabilmesi için; aşağıdaki nitelikleri taşıması şarttır;

a) Hayat sigortası poliçesinin krediyi kullandıran bankaya rehin veya temlik edilmiş olması,

b) Rehin veya temliğin hayat sigortasını yapan kuruluşa tebliğ edilmesi ve bu tebligat sonucunda, hayat sigortası şirketinin sözleşme kapsamındaki tazminat ödemelerini krediyi kullandıran bankanın izni olmaksızın yapamaması,

c) Borçlunun temerrüde düşmesi halinde; kredi kullandıran bankanın poliçeyi iptal etme ve iştirâ (geri satın alma) değerini zamanında tahsil etme hakkına sahip olması,

ç) Poliçe sahibinin poliçe kapsamında gereken ödemeleri yapmaması durumunun kredi kullandıran bankaya bildirilmesi,

d) Kredi korumasının kredinin vadesine kadar olan süreyi kapsamaması ya da sigorta ilişkisinin kredi ilişkisi sona ermeden önce bitmesi durumunda, bankanın sigorta sözleşmesinden doğan tutarın kredi sözleşmesi süresinin sonuna kadar teminat işlevi görmesini sağlaması,

e) Rehin veya temliğin, kredi sözleşmesi süresince ilgili tarafların yerleşik olduğu ülkelerde hukuki bağlayıcılığının olması.

f) Poliçenin iştirâ (geri satın alma) değerinin hayat sigortasını temin eden sigorta kuruluşu tarafından beyan edilmiş ve azaltılamaz olması,

g) Poliçenin iştirâ (geri satın alma) değerinin talep üzerine zamanında ödenebilecek olması,

ğ) Poliçenin iştirâ (geri satın alma) değerinin bankanın onayı olmadan talep edilemez olması,

h) Hayat sigortasını temin eden kuruluşun Hazine Müsteşarlığı veya muadili yurtdışı düzenleme ve denetleme kuruluşunun gözetim ve denetimine tabi olması.

Maddenin 1 inci fıkrası uyarınca bir banka kredi kullandırdığı müşterisinin diğer bir banka/aracı kuruluştaki mevduat veya nakit benzeri kıymetlerini, belirli şartları taşıması kaydıyla, diğer fonlanmış kredi korumaları kapsamında teminat olarak dikkate alabilir. Nakit benzeri kıymet (cash assimilated instrument); Avrupa Birliği'nin (AB) 2006/48/EC Sayılı Direktifinin 4 üncü maddesinin otuz beşinci fıkrasında, mevduat sertifikası ya da borç veren kredi kuruluşu tarafından ihraç edilen mevduat sertifikasına benzeyen diğer bir araç (certificate of deposit or other similar instrument issued by the lending credit institution) olarak tanımlanmıştır. Mevduat sertifikası, sahibinin bankada belirli bir miktarda mevduatı bulunduğunu gösteren belgeyi ifade etmekte olup hamiline düzenlenebilmektedirler.

Bununla birlikte mevduat sertifikaları, TCMB'nin 9711 sayılı Mevduat Sertifikaları Hakkında Tebliği ile ülkemizde uygulamadan kaldırılmıştır.

Alacağın temliği sözleşmesinden 11 inci maddede bahsedilmemekle birlikte 20 nci maddede rehin sözleşmesine ilave olarak alacağın temliği sözleşmesinin kredi riski azaltımında kullanılabileceği hususuna yer verilmiştir. Alacağın temliği sözleşmesi ile alacaklı taraf değişmekte ve alacak temlik alan üçüncü kişiye geçmektedir. Bu sözleşmenin imzalanmasından itibaren, temlik sözleşmesine konu alacağı isteme hakkı yeni alacaklıya (kredi veren bankaya) geçmektedir. Temlik esas itibariyle yeni alacaklıya fon aktarımını amaçlayan bir işlem olmakla birlikte, alacağı devralana bir teminat (garanti) sağlama amacına da yönelik kullanılan bir işlemdir. Bu kapsamda başka bir banka veya aracı kuruluş nezdindeki mevduat ve nakit benzeri kıymetlerin kredi veren banka lehine bir temlik sözleşmesine konu edilmesi durumunda söz konusu kıymetler kredi riski azaltımında kullanılabilecektir.

Maddenin 1 inci fıkrasının (b) bendindeki hükümlerle alacağın rehin veya temlik edildiğinin diğer banka ya da aracı kuruluşa tebliğ edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Tebligatın yapılması hususuyla iyi niyetli borçlu (diğer banka ya da aracı kuruluş) açısından borcu sona erdiren hallerin (ifa, takas, yenileme, zaman aşımı vb.) önüne geçilmiş olacaktır. Bahsi geçen tebligat yükümlülüğünün kimin tarafından yapılacağı madde metninde belirtilmemekle beraber, anılan tebligatın kredi veren banka tarafından yapılması gerektiği düşünölmektedir. Maddenin 1 inci fıkrasının (c) bendinde ise yapılan tebligatın bir sonucu olarak alacağın borçlusunu konumundaki diğer banka veya aracı kuruluşun söz konusu kıymetleri sadece kredi veren bankaya ya da onun göstereceği taraflara ödemesi hususu hüküm altına alınmıştır. Yukarıda sayılan şartlara ilave olarak rehin ve temlik sözleşmelerinin herhangi bir şarta bağlanmamış olması ve cayılamaz olması gerektiği hususu ise (ç) bendinde hüküm altına alınmıştır.

Krediyi kullandıran banka lehine rehnedilen veya temlik edilen hayat sigortası poliçeleri, diğer fonlanmış kredi korumaları kapsamında teminat olarak dikkate alınabilmektedir. Ülkemizde hayat sigortasını temin eden kuruluşlar Hazine Müsteşarlığı denetimine tabidir. Hayat sigortaları ile ilgili temel düzenleme 14 Haziran 2007 tarih ve 26552 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'dur. Anılan kanuna istinaden yayımlanan Hayat Sigortaları Yönetmeliği'nin 3 üncü maddesinin ilk fıkrasının (i) bendinde iştira; "aksine bir sözleşmeyle süre kısaltılmış olmadıkça en az üç yıllık tarife primi ödenmiş olan sigorta sözleşmesinin - sigorta ettirenin talebi üzerine sigorta poliçesinin geri verilmesi karşılığında-satın alınması" şeklinde tanımlanmıştır. Hayat sigortası poliçeleri kredi kullanan müşteri tarafından bankaya teminat olarak verildiğinde, bu fıkra metninde sayılan şartların sağlanması halinde, banka söz konusu poliçelerin iştira değerlerinin risk azaltımında kullanılabilecektir.

Maddenin 2 nci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde yer alan şartlar;20 nci maddenin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde yer alan şartlarla paralellik arz etmekte olup yukarıda söz konusu bentlere ilişkin yapılan açıklamalar ikinci fıkranın (a) ve (b) bentleri için de geçerlidir.

İkinci fıkranın (c) bendi ile kredi borçlusunun temerrüde düşmesi durumunda bankanın teminat olarak aldığı hayat sigortası poliçesinin iptal edilebilmesi (poliçeyi sona erdirerek poliçenin iştirah değerinin geri alınması) ve iptal edilen poliçenin iştirah değerinin zamanında tahsil edilebilmesi hakkına sahip olunması hüküm altına alınmıştır.

Maddenin 2 nci fıkrasının (d) bendinde yer alan şart dikkate alındığında; hayat sigortası sözleşmelerini iki ana grupta değerlendirmekte fayda görülmektedir. Birinci grup hayat sigortası poliçeleri, sigorta sözleşmesinin vadesinin sona ermesi durumunda da bir değer ifade ederken; ikinci grup hayat sigortası poliçeleri, sigorta sözleşmesinin vadesinin sona ermesi durumunda bir değer ifade etmeyen poliçelerdir. Buna göre sigorta sözleşmesi vadesininkredinin vadesinden önce bitmesi durumunda;birinci grup hayat sigortası poliçeleri hala bir değer ifade etmesi ve bankanın sigorta sözleşmesinden doğan tutarın kredi sözleşmesi süresinin sonuna kadar teminat işlevi görmesini sağlaması durumunda kredi riski azaltımında kullanılabilirken, ikinci grup hayat sigortası poliçeleri bir değer ifade etmediği için kredi riski azaltımında kullanılamayacaktır. Bununla birlikte hayat sigortası sözleşmesinin vadesinin kredi vadesine eşit veya büyük olması durumunda söz konusu sigorta poliçesi kredi riski azaltımında kullanılabilir.

Maddenin 2 nci fıkrasının (e) ilâ (h) bentleri arasındaki hükümler 20 inci maddenin birinci fıkrasındaki hükümlere önemli ölçüde paralellik arz etmekte olup ilave açıklama yapılmamıştır. Bahsi geçen bentlerdeki hükümlerde ortak nokta bankaca hayat sigortası poliçesinin iştirah değerinin beyan edilenden ya da hesaplanılandan daha az olmaması ve bankanın lehine rehin verilmiş olması durumunda da bankanın haberi olmaksızın ödeme yapılamaması hususlarına ilişkindir. Mezkûr hususlarla ilgili değerlendirmenin kredi riski azaltımı yapacak banka tarafından her bir hayat sigortası türü bazında ayrı ayrı yapılması gerekecektir.

3.3. Üçüncü Bölüm

Fonlanmamış Kredi Korumasında Sağlanan Korumada ve Krediye Bağlı Tahvillerde Aranılan Özellikler

Üçüncü Bölüm

Fonlanmamış Kredi Korumasında Sağlanan Korumada ve Krediye Bağlı Tahvillerde Aranılan Özellikler

Kredi Türevlerinde ve Garantilerde Aranılan Özellikler

Madde 21- (1) 23 üncü madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bir garanti veya kredi türevi ile sağlanan kredi korumasının dikkate alınabilmesi için sağlanan bu korumanın aşağıdaki nitelikleri taşıması şarttır:

- a) Kredi korumasının doğrudan sağlanması,
- b) Kredi korumasının cayılamaz nitelikte olması ve kapsamının açıkça tanımlanması,
- c) Kredi koruması sözleşmesinde, uygulanması kredi verenin doğrudan kontrolü dışında olan ve aşağıdaki hususları içeren hükümlerin bulunmaması;
 - 1) Koruma sağlayan tarafça sözleşmenin tek taraflı iptal edilebilmesi,
 - 2) Korunan riskin kredi kalitesindeki bir bozulma sonucunda korumanın efektif maliyetinin artması,
 - 3) Sözleşmeye esas olan kredi borçlusunun borç ödemelerini vadesinde yapmaması halinde koruma sağlayan tarafın ödemeleri zamanında yapma yükümlülüğünün engellenmesi,
 - 4) Kredi korumasının vadesinin, koruma sağlayan tarafça azaltılmasına olanak verilmesi.
- ç) Kredi korumasının, kredi sözleşmesi süresince ilgili tarafların yerleşik olduğu ülkelerde yasal bağlayıcılığının olması.

Yukarıda verilen madde metninde kredi riski azaltımı aracı olarak kullanılabilen garantilerin ve fonlanmış (krediye bağlı tahvil) veya fonlanmamış kredi koruması kapsamında değerlendirilen kredi türevlerinin (kredi temerrüt swabı, toplam getiri swabı) taşıması gerekli özelliklere ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. Söz konusu açıklamalarda 23 üncü madde hükümlerinin saklı olduğu belirtilmiş olup mezkûr madde hazine ve diğer kamu sektörü kontrgarantileriyle ilgilidir. Kontrgarantiler, 21 inci maddenin birinci fıkrası kapsamında aranılan “doğrudan sağlanmış olma” şartını sağlamamakla beraber, hazine ve diğer kamu sektörü kontrgarantileri 23 üncü madde uyarınca kredi riski azaltımına konu edilebilmektedir.

Maddenin ilk fıkrasının (b) bendi ile verilecek garanti ya da yapılacak kredi türevinin cayılamaz nitelikte olması gerektiği ve hangi krediyi veya kredileri koruma altına aldığı açıkça belirtilmiş olması zorunluluğu getirilmiştir. Bundan dolayı, n inci temerrüt olayına bağlı olarak ödeme şartının gerçekleştiği kredi türevlerinde de aynı şekilde koruma sağlanan kredi havuzunun kapsamının açıkça belirtilmiş olması şarttır.

Aynı fıkranın (c) bendinin (2) numaralı alt bendi uyarınca kredi koruması sözleşmesinde; herhangi bir şekilde garanti/kredi türeviyle korunan varlığın kredi kalitesinin bozulması ya da düşmesi durumunda (Örneğin kurumsal bir şirket tarafından ihraç edilen menkul kıymet için garanti/kredi türevi sağlanması ve söz konusu menkul kıymetin kredi kalitesinin düşmesinden kaynaklı olarak koruma alan tarafın) daha fazla komisyon/prim vermesini gerektirecek herhangi bir hüküm bulunmamalıdır.

Koruma sağlayan tarafın yapmak zorunda olduğu ödemenin asıl kredi borçlusunun ödemelerini vadesinde yapması şartına bağlanmamış olması kredi koruması sözleşmesinde aranan bir diğer özelliktir. Buna göre örneğin bir CDS işleminde asıl kredi borçlusu olan T.C. Hazinesi, Eurobond geri ödemelerini geciktirse dahi koruma veren taraf hiçbir şekilde yükümlü olduğu koruma tutarını ödemede gecikmemelidir.

Operasyonel Şartlar

Madde 22- (1) Bankalar garanti ve kredi türevlerinin kullanılmasından kaynaklanabilecek potansiyel risk yoğunlaşmasının yönetimi için etkin ve yeterli sistemlere sahip olmalıdır. Bankalar, kullanacakları kredi türevleri ve garantilere ilişkin stratejilerinin, bankanın bütünsel olarak risk profilinin yönetimi ile uyumlu olduğunu gösterilebilmelidir.

Bankaların bilgi işlem sistemleri; garanti ve kredi türevlerini koruma olarak veren tarafların kimler olduğunu ve söz konusu tarafların satmış olduğu korumaların tutarlarını güncel bir şekilde izleyebilecek yapı ve kapasitede olmalıdır. Böylece, potansiyel risk yoğunlaşmasının riskleri yakından izlenmiş olacaktır.

Etkileri sürmekte olan küresel finansal krizde, AIG örneği 22 nci madde metninde geçen risk yoğunlaşmasına iyi bir örnektir. Bilindiği üzere birçok banka tarafından satın alınan korumaların önemli bir kısmı AIG'nin bağlı ortaklığı olan AFP'den temin edilmiş, AFP temerrüt ettiğinde ise koruma satın alan taraflar bu korumalardan faydalanamamıştır. Bankalar kendi risk profillerine uyumlu risk azaltım araçları (garanti ve kredi türevleri) kullanmalıdırlar. Ayrıca kredi riski azaltım aracı bazında limit uygulanması da

dahil etkin risk yönetimi için gerekli tedbirler de bankalarca alınmalıdır. Örneğin yoğunlukla A ekonomi bölgesinin aktörlerine kredi kullandıran bir bankanın söz konusu alacaklardan kaynaklanan kredi riskini azaltmak için alacağı garanti ve kredi türevlerini B ekonomik bölgesinin aktörlerinden temin etmesi, etkin risk yönetim ilkelerinin doğal bir sonucudur.

Hazine ve Diğer Kamu Sektörü Kontrgarantileri

Madde 23- (1) Bir kredinin, merkezi yönetim veya merkez bankası, Yönetmelik Ek-1'in sekiz ve dokuzuncu fıkralarında belirtilen uygulamaya tabi bölgesel veya yerel yönetim, Yönetmelik Ek-1'in onüçüncü fıkrasında belirtilen uygulamaya tabi bir kamu kuruluşu, yüzde sıfır risk ağırlığına tabi çok taraflı kalkınma bankası ya da uluslararası kuruluş tarafından kontrgaranti verilen bir garantiyle korunması halinde; aşağıdaki koşulların yerine getirilmesi şartıyla, söz konusu kredi, bahsi geçen kuruluşların verdiği bir garantiyle korunmuş gibi değerlendirilebilir.

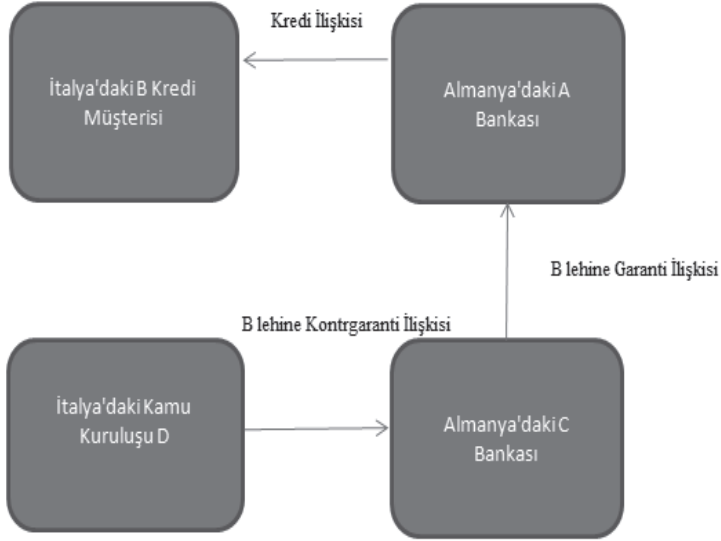
a) Kontrgarantinin, alacağı ilişkin kredi riskinin tüm unsurlarını kapsamaması,

b) Hem garantinin hem de doğrudan verilmiş olma şartı hariç olmak üzere kontrgarantinin; 21, 22 ve 24 üncü maddelerde garantiler için belirtilen şartlara uygun olması,

c) Kontrgarantinin etkin bir şekilde koruma sağladığının ispat edilebilmesi ve geçmişte kontrgarantinin sağladığı korumanın söz konusu kuruluşun verdiği doğrudan garantiye kıyasla daha az etkinliğe sahip olduğu konusunda herhangi bir kanıt bulunmaması.

(2) Birinci fıkra hükümleri, doğrudan garantisiz söz konusu fıkrada bahsi geçen kurumlardan biri tarafından, kontrgarantisiz ise başka kurumlar tarafından verilen riskler için de aynı fıkrada belirtilen koşullar yerine getirildiği takdirde uygulanır.

Kontrgaranti kavramı çoğunlukla dış ticaret işlemlerinin finansmanında gündeme gelmektedir. Bir dış ticaret işleminde muhatabın farklı bir ülkedeki bankanın garantisi ile yetinmeyip kendi ülkesindeki bankanın da garantisini talep etmesi durumunda kontrgaranti verilmesi söz konusu olmaktadır. Böylelikle muhatap, kendi ülkesindeki bankaya ilk başvurusunda garantiyi tazmin etme hakkı elde etmekte ve ülke riskinden kurtulmaktadır.

Şekil 2: Kontrgarantilerin İşleyişi

Yukarıda verilen örnekte, Almanya'da faaliyet gösteren A Bankası yine Almanya'da yerleşik bir bankanın garantörlüğü şartıyla İtalya'da faaliyet gösteren B Firmasına kredi kullanırmıştır. B Firması söz konusu garanti mektubunu Alman C Bankası'ndan talep etmiştir. C Bankası ise B Firmasının İtalya'daki bankası olan, aynı zamanda C Bankası'yla muhabirlik ilişkisi bulunan D Kamu Kuruluşu'ndan B Firması lehine kontrgaranti vermesini istemiştir. D Kamu Kuruluşu söz konusu talebi kabul ederek kontrgaranti düzenlemiştir. Bunun üzerine C Bankası, B Firmasına, muhatabın A Bankası olduğu garanti mektubunu vermiştir. Bu örnekte A Bankası sermaye gereksinimi hesaplarken 23 üncü madde hükümlerine tabi olacaktır. Bu kapsamda 1 inci fıkrada bahsi geçen kuruluşlar tarafından kontrgaranti verildiğinden (örnekte İtalyan D Kamu Kuruluşu, Alman C Bankasına kontrgaranti vermiştir) söz konusu kredi, kontrgaranti veren kuruluş tarafından doğrudan korunuyormuş gibi değerlendirilebilmektedir. Ancak böyle bir kredi riski azaltımından faydalanılabilmesi için (a) ilâ (c) bentlerinde sayılan şartlara uyumun sağlanması gerekmektedir.

Burada dikkat çeken husus birinci maddede kontrgaranti veren kuruluşlar arasında banka, aracı kuruluş ve kurumsal şirketlerin sayılmaması dolayısıyla anılan taraflarca verilen kontrgarantilerin kredi riski azaltımında kullanılamayacak olması hususudur. Tebliğ'de her ne kadar, Ek-1'in 8 inci fıkrasına atıf yapmak suretiyle, bankalar ve aracı kurumlar gibi değerlendirilen bölgesel ve yerel yönetimlerden alınan kontrgarantilerin de

dikkate alınabileceği ifade edilmiş olsa da, CRD'de anılan kuruluşlardan temin edilen kontrgarantiler dikkate alınmamaktadır. CRD'ye benzer şekilde, anılan kontrgarantilerin dikkate alınmamasının daha doğru bir yaklaşım olacağı değerlendirilmektedir.

Maddenin 1 inci fıkrasının (a) bendi uyarınca kontrgarantinin, kredinin garantiyle korunan kısmına ait tüm riskleri koruması gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle kontrgaranti ve garantinin koruma kapsamaları birbiriyle örtüşmelidir. Ayrıca fıkranın (b) bendi uyarınca da kontrgaranti ve garantinin 21, 22 ve 24 üncü maddelerdeki şartları taşıması gerekmektedir. Bu durumun tek istisnası kontrgarantinin, yukarıdaki örnekten de görüleceği üzere işleyiş mekanizması itibariyle doğrudan verilemiyor olması nedeniyle kontrgarantiler için doğrudan verilme şartının aranmamasıdır.

Maddenin 1 inci fıkranın (c) bendi uyarınca öncelikle verilen kontrgarantinin etkin olarak koruma sağladığının ispat edilebiliyor olması gerekmektedir. Bununla birlikte bir kontrgarantinin risk azaltımındaki etkinliğinin en az aynı alacakla ilgili olarak verilecek bir doğrudan garantinininki kadar olması gerekmektedir. Dolayısıyla bu durumun aksini gösteren herhangi bir tarihi verinin bulunmaması beklenmektedir.

Maddenin 2 nci fıkrası CRD-48'de yer alan orjinaline uygun bir şekilde tercüme edilememiştir. (Annex-VIII, point 17). CRD'de anlatılan husus, 1 inci fıkrada sayılan kuruluşlar tarafından verilmemiş olan kontrgarantilere anılan kuruluşlar tarafından garanti verilmesi durumunda, söz konusu kontrgarantilerin de 1 inci fıkrada sayılan kuruluşlar tarafından verilmiş gibi değerlendirileceğidir. Ancak, Tebliğ'de bu hususun yanlış bir şekilde ifade edildiği düşünülmektedir.

Garantiler için ilave şartlar

Madde 24- (1) Bir garantinin dikkate alınması için aşağıdaki şartlara da uyulmalıdır.

a) Borçlunun temerrüde düşmesi ve/veya kredi ödemelerinde herhangi bir gecikme gerçekleşmesi durumunda, kredi kullandıran banka, alacak hakkı kapsamında tahakkuk eden tutar için garantöre zamanında rücu etme hakkına sahip olmalıdır. Garantör tarafından yapılacak ödemeler, kredi kullandıran bankanın önce borçluya rücu etmesi şartına tâbi tutulamaz.

b) Garanti, koruma sağlayan tarafça üstlenilen ve açıkça belgelenmiş bir yükümlülük olmalıdır.

c) Garanti, borçlunun koruma sözleşmesine esas kredi için yapması beklenen tüm ödemeleri kapsamalıdır. Bu durumun istisnası olarak belirli ödeme türlerinin garantinin kapsamı dışında tutulması halinde, garantinin dikkate alınan tutarı, söz konusu

muafiyeti yansıtacak şekilde ayarlamaya tâbi tutulmalıdır.

(2) İkamet amaçlı gayrimenkul ipotekli krediler için sağlanan fonlanmamış kredi korumasının dikkate alınmasında, 21 inci maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (3) numaralı altbendinde ve birinci fıkranın (a) bendinde belirtilen koşulların yirmidört ay içinde yerine getirilmesi şarttır.

(3) 23 üncü maddede belirtilen kuruluşların verdiği veya kontrgaranti sağladığı ya da Kurumca dikkate alınan müşterek garanti programları kapsamında verilen garantiler için, aşağıdaki şartların herhangi birisinin sağlanması durumunda bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen koşulların yerine getirildiği kabul edilir.

a) Kredi kullandıran banka, borçlunun faiz ödemeleri ve yapmakla yükümlü olduğu diğer ödeme türlerini yerine getirmemesinden kaynaklanan kayıplar da dâhil, maruz kalması muhtemel olan ekonomik kayıp tutarını yansıtan ve garanti kapsamına göre orantılı olarak hesaplanan ihtiyati bir ödemeyi koruma sağlayan taraftan talep etme hakkına sahip olmalıdır.

b) Kredi kullandıran banka, borçlunun faiz ödemeleri ve yapmakla yükümlü olduğu diğer ödeme türlerini yerine getirmemesinden kaynaklanan kayıplar da dâhil, garantinin kayba karşı korumada etkin olduğunu gösterebilmelidir.

Tebliğin 21 inci maddesinde garanti ve kredi türevleri için ortak şartlar ortaya konulurken, bu maddede ise sadece garantilere ilişkin ilave şartlar belirtilmektedir. Esasında düzenlemede garanti olarak ifade edilen ana başlığın altında garanti ve kefalet müessesesi birlikte ele alınmaktadır. Diğer bir ifadeyle, Borçlar Kanunu'nda ayrı ayrı ele alınan kefalet sözleşmesi ve üçüncü kişinin fiilini üstlenme (garanti), garanti başlığı altında ele alınmaktadır. Diğer taraftan, Tebliğin 12 nci maddesinde belirtilen taraflarca verilen ve bu Tebliğde sayılan şartları taşıyan garantiler, kredi riski azaltım hesaplamalarına konu edilebilecektir. Sonuç olarak, garantilerin risk azaltım aracı olabilmesi için hem sermaye yeterliliği düzenlemeleri açısından hem de diğer mevzuat açısından bağlayıcı olması şarttır.

Maddenin 1 inci fıkrasının (a) bendi uyarınca, borçlunun temerrüde düşmesi ve/veya borçlunun borçlarını vadesinde ödememesi durumunda banka alacağı için yapılacak tahsilatı, kredibilitesi düşmüş olan borçludan gerçekleştirmek zorunda kalmadan doğrudan garantörden talep etme hakkına sahip olmalıdır. Aynı fıkranın (b) bendinde ise verilen bir garantinin kredi riski azaltımında kullanılabilmesi için koruma veren taraf ile koruma

alan (banka) taraf arasında yazılı bir sözleşmenin olması gerektiği belirtilmektedir.

Söz konusu fıkranın (c) bendi uyarınca garantinin garantörün lehine olacak şekilde bazı ödeme muafiyetleri içermesi durumunda bu muafiyetler dikkate alınmalı ve garanti tutarı, muaf tutulan ödeme türleri dikkate alınarak bir ayarlamaya tabi tutulmalıdır. Örneğin, verilen bir garantinin ilişkili olduğu kredinin gecikme faizlerini kapsamaması ve toplam risk garanti tutarını geçmesine rağmen, kredinin koruma kapsamına alınan tutarı garanti tutarından düşük ise, bu kapsamayan tutar dikkate alınacak garanti tutarında bir azalmaya yol açmalıdır. Aşağıda, konuya ilişkin bir örnek hesaplamaya yer verilmiştir.

	Örnek 1	Örnek 2
Kredi Tutarı	110	140
Garanti Kapsamındaki Tutar	70	110
Garanti Kapsamında Olmayan Tutar	40	30
Garanti Tutarı	100	100
Dikkate Alınacak Garanti Tutarı	70	100

Garanti kapsamında sorumlu olunan tutarla ilgili olarak; kefalet sözleşmelerinde sorumlu olunan tutarın belirtilmesi şarttır. Garanti sözleşmelerinde ise (örneğin, teminat mektupları) sorumlu olunan tutar sözleşmeyle belirlenebileceği gibi sorumlu olunan ödeme türleri (örneğin; ana para, gecikme faizi, kanuni faiz vb.) de yine sözleşmede belirtilebilir. Sınırsız garanti sağlayan teminatlarda (örneğin, limitsiz teminat mektupları) sorumlu olunan ödeme türleri açıkça belirtilmemişse kural olarak belirtilmeyen ödeme türlerinden dolayı sorumluluk oluşmaz.

Maddenin 2 nci fıkrasında ikamet amaçlı gayrimenkul ipotekli krediler için bir istisna getirilmiş olup özet olarak söz konusu krediler için teminat olarak alınan gayrimenkul ipoteğine ilaveten bir garanti sağlanmış olması ve bu şekilde korunan bir kredinin temerrüde düşmesi durumunda, bankanın alacağı için garantöre başvurmadan önce nakde tahvil edebileceği bir gayrimenkul ipoteği bulunduğundan, ilgili şartların 24 aylık bir süre içerisinde yerine getirilmesi yeterli olmaktadır. Bu hükümlerle amaçlanan husus, bankaya ipoteği nakde dönüştürebileceği makul bir süre tanımaktır.

Maddenin 3 üncü fıkrası uyarınca 23 üncü maddede belirtilen kuruluşların verdiği veya kontrgaranti sağladığı ya da Kurumca dikkate alınan müşterek garanti programları kapsamında verilen garantiler için, bir istisna getirilmiş olup söz konusu garantilerin 3 üncü fıkranın (a) ve (b) bentlerinde yer alan şartlardan herhangi birisini taşıması durumunda bu garantiler için *“Borçlunun temerrüde düşmesi ve/veya kredi ödemelerinde herhangi bir gecikme gerçekleşmesi durumunda, kredi kullandıran banka,*

alacak hakkı kapsamında tahakkuk eden tutar için garantöre zamanında rücu etme hakkına sahip olmalıdır. Garantör tarafından yapılacak ödemeler, kredi kullandıran bankanın önce borçluya rücu etmesi şartına tâbi tutulamaz.” şartı aranmamaktadır.

Madde metninde geçen “müşterek garanti programları” ifadesinin CRD metninde geçen orijinal ifadesi “mutual guarantee schemes”tir. BIS tarafından yayımlanmış olan 290 sayılı makalede¹⁰ bu yapı banka fonlarına ulaşmakta sıkıntı yaşayan firmalar için kurulmuş olan garanti kuruluşları olarak tanımlanmaktadır. Ülkemizde de bu kuruluşların bir örneği olarak Kredi Garanti Fonu (KGF) tesis edilmiş durumdadır. Her ne kadar KGF'nin pay sahipleri arasında birçok yerli banka olsa da söz konusu payların toplamı sınırlı olup KGF'nin en büyük iki ortağı birçok küçük firmayı destekleyen KOSGEB ve TOBB'dur (her iki kuruluşun da yaklaşık %33'er payları bulunmaktadır). Müşterek garanti programlarının amacı büyük ölçekli firmalara kıyasla kredi bulmakta zorluk çeken küçük firmalara garanti sağlanması yoluyla bu firmaların fon bulma imkanına kavuşturulması ve fonlama maliyetlerinin düşürülmesidir. Bu kuruluşların hem kredi veren bankalar hem de kredi kullanan küçük firmalar için birçok faydaları bulunmaktadır. Sermaye gereksinimi açısından irdelendiğinde, bu yapılar bankaların küçük firmalar hakkında bilgi toplamakta yaşayacakları zorluklar nedeniyle karşılaşıcağı bilgi asimetrisinden dolayı maruz kalacağı riskin giderilmesine yardımcı olacaktır. Birçok firmanın katılımı ile oluşturulan bir yapı tarafından garanti altına alınan bir kredinin riskliliği, hakkında bilgi sahibi olunmayan bir firmaya kullandırılan kredininkinden daha az olacaktır. Bu fıkra ile getirilen kolaylık da bu durumun bir sonucudur. Son olarak bahsedilmesi gereken bir husus da Kurul'un bu kapsamda kabul edilen “müşterek garanti programları”nı belirlemesi gerektiğidir. KGF'nin sağladığı garantiler, bu kapsamda Kurul tarafından alınacak karar neticesinde kullanılabilir olacaktır.

Maddenin 3 üncü fıkrasının (a) bendi uyarınca, banka garanti sağlayan kuruluştan, koruma altına alınan krediye ilişkin faiz ödemeleri ve borçlunun yapmakla yükümlü olduğu diğer ödeme türlerini yerine getirmemesinden kaynaklanan kayıplar da dâhil, maruz kalınması muhtemel olan ekonomik kaybı verilen garantiyle orantılı olarak talep edebilmelidir. Ekonomik kaybın ölçümünde, ilgili bütün faktörler dikkate alınmalıdır. Ekonomik kaybın hesaplanması süreci, kredi alacaklarının tahsilıyla ilgili bütün önemli doğrudan ve dolaylı giderleri ve önemli iskonto etkilerini içermelidir. Bu kapsamda, kredi veren banka tarafından, bu krediye ilişkin fıkra metninde bahsi geçen bir garantinin alınması durumunda borçluya kullandırılan kredi için muhtemel ekonomik kayıp hesaplanmalı ve söz konusu ekonomik kayıp garantörden istenmelidir.

¹⁰ BIS Working Papers, Mutual guarantee institutions and small business finance, Monetary and Economic Department, Ekim 2009, www.bis.org/publ/work290.pdf

Maddenin 3 üncü fıkrasının (b) bendi uyarınca bankanın, kullandırdığı kredi için alınan garantinin krediyi etkin bir şekilde koruduğunu göstermesi durumunda, 24 üncü maddenin birinci fıkrasında yer alan şart aranmayacaktır. Söz konusu etkin koruma, garanti sözleşmesine belirli hükümler konularak sağlanabileceği gibi (a) bendinde belirtilen yöntemle benzer yöntemler kullanılarak da sağlanabilir.

Kredi Türevleri için İlave Şartlar

Madde 25- (1) Bir kredi türevinin dikkate alınmasında aşağıdaki şartlar da aranır:

a) Kredi türevi sözleşmelerinin, asgari olarak aşağıda belirtilen ödeme şartı durumlarını içermesi;

1) Kredi sözleşmesinin öngördüğü ödemesiz süreye eşit veya daha kısa olarak belirlenen ödemesiz süre de dikkate alınarak söz konusu ödeme şartı halinin gerçekleştiği tarih itibariyle tahakkuk edentutarların ödenmemesi durumu,

2) Borçlunun iflas etmesi, ödeme aczine düşmesi veya vadesi gelen borçlarını ödeyememesi ya da vadesi gelen borçlarını ödeme konusunda genel bir acze düşmesi veya bu aczini yazılı olarak açıklaması ve bunlara benzer olay ve durumlar,

3) İşleme konu varlığın, bir kredi kayıp olayıyla yani, kâr ve zarar hesabına zarar kaydetmek, özel karşılık ayırmak veya başka benzeri borç kaydetmekle sonuçlanacak şekilde anapara, faiz veya ücretlerinin affedilmesi veya ertelenmesi gibi yöntemlerle yeniden yapılandırılması,

b) Nakit ödeme ve takasa izin veren kredi türevlerinde, kaybın güvenilir bir şekilde tahmin edilebilmesi için etkin bir değerlendirme sürecinin mevcut olması ve ödeme şartının gerçekleşmesi sonrasında korunan varlığa ilişkin değerlemelerin sağlanması için açıkça belirlenmiş bir süre bulunması,

c) Koruma alan tarafın işleme konu varlığı, koruma sağlayan tarafa devretme hakkına ve yeterliliğine sahip olması gereken hallerde, işleme konu varlığın şartlarında, bu devir için gereken izin verilmesinin makul olmayan sebeplerle engellenemeyeceğinin açıkça belirtilmesi,

ç) Ödeme şartı durumunun gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespitinden sorumlu olan tarafların açıkça belirlenmiş olması, bu tespitin sadece koruma sağlayan tarafın sorumluluğunda olmaması ve koruma alan tarafın bir ödeme şartı durumunun gerçekleşip gerçekleşmediğini koruma sağlayan tarafa bildirme hakkına/îmkânına sahip bulunması.

(2) Kredi türevi sözleşmesinde tanımlanan ödeme şartı durumlarının birinci fıkranın (a) bendinin (3) numaralı altbendinde

belirtilen işleme konu varlığın yeniden yapılandırılmasını içermediği durumlarda, diğer aranan şartları taşımak kaydıyla, kredi koruması, 45 inci maddenin birinci fıkrasında belirtildiği gibi kredi türevinin değerinde bir azaltım yapılması şartıyla dikkate alınabilir.

(3) Kredi türevinde, işleme konu olan varlık ile referans varlık, yani karşılıklı mahsup edilecek nakit tutarı belirlemek için kullanılan veya karşılıklı teslimata tabi varlık arasındaki ya da işleme konu varlıkla ile ödeme şartı durumunun gerçekleşip gerçekleşmediğinin belirlenmesinde kullanılan varlık arasındaki uyumsuzluğa, aşağıdaki koşulların yerine getirilmesi halinde izin verilebilir;

a) Ödeme şartının gerçekleşip gerçekleşmediğinin belirlenmesinde kullanılan varlık veya referans varlık işleme konu varlıkla alacaklarda öncelik sıralaması bakımından eşit sırada veya ondan daha alt sırada olmalıdır,

b) Ödeme şartının gerçekleşip gerçekleşmediğinin belirlenmesinde kullanılan varlık ile işleme konu varlık ve referans varlık aynı borçluya ait olmalıdır ve hukuken uygulanabilir çapraz-temerrüt veya çapraz-muacceliyet hükümleri bulunmalıdır.

Yönetmeliğin 3 üncü maddesinde ödeme şartı, “Sözleşmeyle hükme bağlanan ve temerrüt, iflas, yeniden yapılandırma, moratoryum gibi koruma tutarının muaccel hale gelmesine neden olan herhangi bir olay” olarak tanımlanmıştır. Yukarıda verilen maddenin 1 inci fıkrasının (a) bendinde; kredi türevlerinin kredi riski azaltım aracı olarak tanınabilmesi için kredi türevi sözleşmelerinde asgari olarak tanımlanması gereken ödeme şartlarıyer almakta olup, kredi türevi sözleşmelerinde daha fazla sayıda ödeme şartı tanımlanabilmektedir. Nihai olarak söz konusu ödeme şartlarından sadece birinin gerçekleşmiş olması, koruma tutarının muaccel hale gelmesi için yeterli olmaktadır.

Maddenin 1 inci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendinde geçen ödemesiz süre kavramı, bir borcun muaccel hale geldiği an ile o borca temerrüt faizi işletilmeye başlandığı an arasındaki periyottur. Bu süre içerisinde, borçlunun temerrüde uğramadığı kabul edilir ve borç tutarına temerrüt faizi işletilmez, ancak sözleşmeye bağlı olarak akdi faiz oranı uygulanmaya devam edilebilir. Örneğin, bir banka tarafından kullanılan kredinin muaccel hale gelmesinden sonra müşteriye borcun ödenmesi için temerrüt faizinin yürütülmeyeceği 7 günlük bir süre verilmiştir. Bahsi geçen 7 günlük süre ödemesiz süre olarak adlandırılabilir. Ayrıca kullanılan kredi için bir kredi türevi kullanılarak koruma satın alınmıştır. Söz konusu kredi türevinde, kullanılan kredi için eşit veya daha düşük (örneğin, 5 gün) bir ödemesiz süre verilmiştir. Buna göre ödeme şartı; 5 günlük sürenin sonunda da müşterinin borcunu hala bankaya ödememesi durumunda,

gerçekleŖecektir. Verilen örnekte, kredi türevi sözleşmesinde belirlenen ödeme Ŗartı, kredi sözleşmesinde belirlenen ödemesiz süreden daha kısa bir ödemesiz süreyi dikkate alması nedeniyle, bu bentte belirtilen koşul sağlanmaktadır.

Maddenin 1 inci fıkrasının (a) bendinin (2) ve (3) numaralı alt bentlerinde yer alan ödeme Ŗartlarına iliŖkin detaylı açıklamalar, Yönetmeliğe iliŖkin hazırlanmış olan Ŗerhin tanımlar başlıklı 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (oo) bendinde yapılmıştır.

Bankacılık uygulamasında, henüz herhangi bir ödemesi gecikmemiş, ancak "Bankalarca Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İliŖkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik"te donuk alacak olarak sınıflamada kullanılan sübjektif kriterlerden birini taşıyan kredilerin yeni bir itfa planına bağlanması durumunda, anılan Yönetmelik'te yer alan yeniden yapılandırma prosedürü izlenecektir. Diğer bir deyiŖle, öncelikle ilgili krediye özel karşılık ayrılacak, izleme yapılacak ve gerekli Ŗartlar sağlandığında kredi tekrar canlı bir kredi olarak sınıflandırılacaktır. Dolayısıyla, bu krediye özel karşılık ayrıldığından bu tür durumlarda da ödeme Ŗartının gerçekleşmiş olduğu kabul edilecektir. Diğer taraftan, kredinin donuk alacak olarak sınıflandırılmasına neden olacak herhangi bir kriterin bulunmadığı, ancak yine de kredinin yeni bir itfa planına bağlandığı durumda uygulamanın nasıl yapılacağı mevzuatta açıklık değildir.

Kredi türev işlemleri kapsamında, ödeme Ŗartı gerçekleştiğinde koruma alıcısı ile koruma satıcısı arasında nakit uzlaşa veya fiziksel teslimat yapılarak, koruma alıcısının zararı karşılanmaktadır. Fiziksel teslimatta, ödeme Ŗartı gerçekleştiğinde korunan varlık fiziksel olarak koruma satıcısına gönderilmekte ve karşılığında koruma tutarı alınmaktadır. Nakit uzlaşıda ise, ödeme Ŗartı gerçekleştiğinde korunan varlık fiziksel olarak gönderilmemekte, bunun yerine korunan varlığın piyasa değeri bulunmakta ve koruma tutarı ile korunan varlığın piyasa değeri arasındaki fark koruma satıcısından talep edilmektedir. Koruma alan açısından nakit uzlaşıda, korunan varlığın değerinin doğru bir Ŗekilde hesaplanamaması, koruma alan açısından bir risk doğurmaktadır. Bundan dolayı, yukarıda verilen maddenin 1 inci fıkrasının (b) bendinde, nakit uzlaşılar için ödeme Ŗartı gerçekleştiğinde kaybın güvenilir bir Ŗekilde tahmin edilebilmesi için etkin bir değerleme sürecinin bulunması ve aynı zamanda söz konusu değerlemenin yapılması için belirli bir sürenin bulunması Ŗart koşulmuştur.

Maddenin 1 inci fıkrasının (c) bendi, fiziksel teslimatın gerçekleştirildiği kredi türev sözleşmelerine iliŖkin bir Ŗart getirmektedir. Bu bent hükmüne göre, korunan varlığın koruma satıcısına devredilmesinde makul sebepler dişında herhangi bir engel bulunmamalıdır.

Kredi türev sözleşmeleriyle, ödeme şartının gerçekleşip gerçekleşmediğinin tespit edilmesi, sadece koruma satan tarafın uhdesinde olmamalı, koruma alıcısı da söz konusu ödeme şartının gerçekleşip gerçekleşmediğini koruma satana bildirme hak ve imkânına sahip olmalıdır. Anılan husus yukarıda verilen maddenin 1 inci fıkrasının (ç) bendinde ifade edilmiştir. Ödeme şartının belirlenmesinin sadece koruma satıcısının uhdesine verilmesi, koruma satıcısının suiistimaline yol açabilecektir. Diğer taraftan, koruma alıcısı ve koruma satıcısına ilaveten bağımsız tarafların da ödeme şartının gerçekleşip gerçekleşmediği hususunda görüşünün alınabileceği sözleşmelerde belirtilebilmektedir.

Maddenin 2 inci fıkrasında; kredi türevi sözleşmesinde ödeme şartının 1 inci fıkranın (a) bendinin (3) üncü altbendinde belirtilen korunan varlığın yeniden yapılandırılmasını içermediği durumlarda, diğer ödeme şartı durumlarının kapsanması kaydıyla, koruma tutarının 45 inci maddenin birinci fıkrasında belirtildiği şekilde bir azaltım yapılarak dikkate alınacağı belirtilmektedir.

Maddenin 1 ve 2 nci fıkralarında, korunan varlık ile referans varlığın veya ödeme güçlüğü durumunun gerçekleşip gerçekleşmediğinin belirlenmesinde kullanılan varlığın aynı varlık olduğu varsayımını baz alan hükümler yer almaktadır. Bu fıkıyla ise, belirli koşulların sağlanması şartıyla kredi riski azaltımı kapsamında referans varlık veya ödeme güçlüğü durumunun gerçekleşip gerçekleşmediğinin belirlenmesinde kullanılan varlık ile korunan varlığın farklı varlıklar olmasına müsaade edilmiştir. Fıkra metninde geçen referans varlık ve korunan varlık tabirleri Yönetmeliğe ilişkin hazırlanmış olan şerhte, "Tanımlar" başlıklı 3 üncü maddesine ilişkin yapılan açıklamalarda tanımlanmıştır.

Varlıklar arasındaki uyumsuzluğa, referans varlık veya ödeme şartının gerçekleşip gerçekleşmediğinin belirlenmesinde kullanılan varlığın, korunan varlık ile aynı borçluya ait olması ve anılan varlıkların korunan varlıkla alacaklı sırası olarak eşit veya daha düşük sırada olması halinde izin verilmektedir. Bunun yanında, ülke mevzuatınca çapraz-temerrüt ve çapraz muacceliyetin sağlanabilmesine yönelik uygulanabilir hukuki bir çerçeve bulunmalıdır. Ülkemizde çapraz-temerrüt ve çapraz muacceliyetin sağlanabilmesine yönelik hükümlerin sözleşmelerde yer almasına yönelik herhangi bir engel bulunmamaktadır. Bu maddeyle ilgili olarak bazı kavramların somutlaştırılması aşağıda bir örnekle izah edilmektedir. Örneğin, A Bankası X firmasına ait K bonosunu portföyünde bulundurmaktadır ve bono borçlusunun temerrüt riskinden korunmak amacıyla bir kredi türevi satın almıştır. Kredi türevi sözleşmesine göre, ödeme şartının gerçekleşip gerçekleşmediğinin belirlenmesinde kullanılan varlık ya da referans varlık yine X firmasına ait başka bir bono olan L bonosudur. L bonosu, K bonosundan kredi kalitesi bakımından eşit veya daha olumsuz bir durumdaysa, kredi türevi korunan varlık için kredi riski azaltımında kullanılabilir.

Dördüncü Kısım Fonlanmış Kredi Korumasında Kredi Riski Azaltımının Hesaplanması

4.1. Birinci Bölüm

Kredi Riski Azaltımı ve Koruma Sağlayıcı Araçlar

Dördüncü Kısım Fonlanmış Kredi Korumasında Kredi Riski Azaltımının Hesaplanması

Birinci Bölüm Kredi Riski Azaltımı ve Koruma Sağlayıcı Araçlar

Kredi Riski Azaltımı

Madde 26- (1) Altıncı ve Yedinci Kısım hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Birinci, İkinci ve Üçüncü Kısımın ilgili hükümlerinin sağlanması halinde, risk ağırlıklı tutarların hesaplanmasında bu Kısım hükümlerine uygun olarak azaltım yapılabilir.

(2) Repo işlemleri veya menkul kıymet veya emtia ödünç işlemleri uyarınca devralınan, ödünç alınan veya teslim alınan nakit ve menkul kıymetler teminat olarak dikkate alınır.

Maddenin 1 inci fıkrasında; Tebliğin Birinci, İkinci ve Üçüncü Kısımının ilgili hükümlerine uygunluğun sağlanması koşuluyla ve fonlanmış kredi korumasının söz konusu olduğu durumlarda; Tebliğ’de yer alan risk azaltım teknikleri kullanılarak Dördüncü Kısım’da yer alan hesaplamalar ve diğer hükümler doğrultusunda risk ağırlıklı tutarların hesaplanabileceği hüküm altına alınmıştır. Söz konusu hesaplamaların yapılması esnasında mezkûr Tebliğin Altıncı Kısımında belirtilen vade uyumsuzluğuna, Yedinci Kısımda yer alan birden fazla kredi riski azaltım aracının kullanılmasına ve kredi havuzları için satın alınan korumalara ilişkin hükümlerin de dikkate alınması gerekmektedir.

İkinci fıkrada ise; repo, ters repo, menkul kıymet veya emtia ödünç verme/alma gibi iki bacaklı işlemlerde, karşı taraftan kaynaklanan kredi riskini azaltmak amacıyla söz konusu işlemler kapsamında devralınan, ödünç alınan veya teslim alınan nakit ve menkul kıymetlerin birer “teminat” olarak dikkate alınacağı belirtilmektedir. Bahsi geçen fıkrada yer alan iki bacaklı işlemlerde alacak ve borç tutarı oluşmakta, karşı tarafın yükümlülüğünü teşkil eden tutar ise hesaplama yapan taraf açısından bir

teminat özelliği taşımakta olduğundan hesaplamalara da bu şekilde dahil edilmektedir.

Krediye Bağlı Tahviller

Madde 27- (1) Kredi kullandıran bankaca krediye bağlı tahvil ihraç edilerek elde edilen fonlar, söz konusu krediler için nakit teminat olarak dikkate alınabilirler.

Tebliğin İkinci Bölümü'ne ilişkin olarak yapılan açıklamalarda fonlanmış kredi korumaları arasında krediye bağlı tahvillerde sayılmıştı. Krediye bağlı tahvillerde, koruma alan taraf, krediye bağlı bir tahvil ihraç etmekte ve karşılığında krediye bağlı tahvilin nominal tutarı kadar fon sağlamaktadır. Bu madde uyarınca, krediye bağlı tahvillerin nakit fonlanmış kısımlarının nakit teminat olarak dikkate alınabileceği hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla, nakit teminat için geçerli olan ayarlamalar, söz konusu fonlar için de geçerli olacaktır. Bankalarca basit finansal teminat yönteminin kullanılmasının tercih edilmesi halinde Tebliğ'in 19 uncu maddesi uyarınca koruma altına alınan kredinin kalan vadesinin krediye bağlı tahvilin vadesinden daha uzun olmaması gerekmektedir. Bankalarca kapsamlı finansal teminat yönteminin tercih edilmesi halinde vade uyumu şartı aranmamakta olup, söz konusu finansal teminat için vade ayarlaması yapılması gerekmektedir.

Bilanço İçi Netleştirme

Madde 28- (1) Kredi kullandıran bankaca bilanço içi netleştirmeye tâbi tutulan krediler ve mevduatlar nakit teminat olarak dikkate alınır.

Bilanço içi netleştirmeye ilişkin ayrıntılı bilgi, Tebliğin 16 ncı maddesine ilişkin açıklamalarda yer almaktadır. Bankalarca bilanço içi netleştirme yapmak amacıyla müşterilerden alınan kredilerin veya mevduatların "nakit teminat" olarak dikkate alınacağı ve gerekli ayarlamalar (vade uyumsuzluğu ve kur uyumsuzluğu) uyguladıktan sonra kullandırılan kredi tutarından düşüleceği bu madde ile hüküm altına alınmıştır. Mevzuatta bilanço içi netleştirme için vade ve kur uyumsuzluğuna ilişkin ayarlamaların yapılacağı açık olarak belirtilmemekle birlikte, Basel II dokümanının 188 inci paragrafı hesaplama usulü olarak kur uyumsuzluğunun dikkate alındığı 147 nci paragrafına ve vade uyumsuzluğunun anlatıldığı 205 inci paragrafına atıfta bulunmuştur. Tebliğin 48 inci maddesinin ikinci fıkrasında, korumanın en az 1 yıl süresince koruma sağlayamaması durumunda kredi korumasının dikkate alınamayacağı ifade edilmektedir. Dolayısıyla, en az 1 yıl süresince rehin edilmeyen mevduatlar bilanço içi netleştirmede bir kredi riski azaltım

aracı olarak dikkate alınamayacaktır. Örneğin, A bankası, B bankasına 3 yıl vadeli 100 TL tutarında bir kredi kullandırmış, B bankası da A bankasına 2 yıl vadeli 50 TL tutarında bir kredi sağlamış ve de 20 TL tutarındaki mevduatına A bankasınca 3 yıl süreli bir rehin konulmuştur. A bankasınca yapılacak hesaplamada, sadece alınan kredi için vade uyumsuzluğu söz konusu olduğundan; anılan kredi için 49 uncu maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen formül kullanılarak bir ayarlama yapılacaktır. Dolayısıyla risk tutarı;

$$\text{Risk Tutarı} = \text{Kredi Tut.} - \text{Alınan Kredi Tut. (Vade ayar. yap.)} - \text{Mevd. Tut.}$$

$$\text{Risk Tutarı} = 100 - 50 * (2 - 0,25)/(3 - 0,25) - 20 = 48,18 \text{ TL}$$

şeklinde hesaplanacak ve bu tutar, karşı tarafın risk ağırlığı ile çarpılacaktır.

Özel Netleştirme Sözleşmeleri

Madde 29- (1) Özel netleştirme sözleşmesine tâbi işlemlerden kaynaklanan riskler için Yönetmelik hükümlerinin uygulanmasında esas alınacak risk tutarı tam ayarlanmış risk tutarını ifade eder. Tam ayarlanmış risk tutarı Basit Yaklaşım ya da İçsel Modeller Yaklaşımı ile hesaplanır.

(2) İçsel modeller yaklaşımına, türev işlemler dışında repo işlemleri, menkul kıymet veya emtia ödünç işlemleri ve/veya diğer sermaye piyasası işlemlerini kapsayan bir özel netleştirme sözleşmesine tabi işlemlerden kaynaklanan riskler konu edilebilir. Basit yaklaşımın alternatifi olan ve bankaların ilgili menkul kıymetlerin likiditesi ile sözleşmeye tâbi olan menkul kıymet pozisyonları arasındaki korelasyon etkilerini dikkate alan bu yaklaşımın kullanılabilmesi için Kurumdan izin alınması şarttır.

Özel netleştirme sözleşmeleri KRAT Teknikleri şemasından görüleceği üzere fonlanmış bir kredi riski azaltımı aracıdır. Özel netleştirme sözleşmelerini bir risk azaltım aracı olarak kullanmak isteyen bankaların Tebliğin 8 inci maddesi hükmü gereği Kapsamlı Finansal Teminat Yöntemini kullanması gerekmektedir. Ayrıca, bankalarca karşı tarafla yapılan repo işlemleri, menkul kıymet veya emtia ödünç işlemleri ve/veya diğer sermaye piyasasına dayalı işlemleri kapsayan sözleşmeler özel netleştirme sözleşmeleri olarak dikkate alınabilir. Özel netleştirme sözleşmelerinin kredi riskini azaltıcı etkileri Basit Yaklaşım ve İçsel Model Yaklaşımı olarak adlandırılan iki yöntemle ölçülebilmektedir. Her bir yaklaşıma göre hesaplama usûlü sırasıyla 30 ve 31 inci maddelerde açıklanmaktadır. Özel netleştirme sözleşmeleri dikkate alınarak yapılan kredi riski azaltımı sonucu

ortaya çıkan ve risk ağırlığı uygulanacak olan tutara “tam ayarlanmış risk tutarı” denilmektedir.

Yukarıda bahsi geçen yaklaşımlardan Basit Yaklaşım’da piyasada oluşan fiyatlara ilişkin volatilitte ayarlamaları ya denetim otoritesi tarafından belirlenen ve Tebliğin ekinde yer alan volatilitelerin kullanıldığı Standart Volatilitte Ayarlaması Yaklaşımı ile ya da bankaların kendi içsel volatilitte tahminlerinin dikkate alındığı İçsel Tahminlere Dayalı Volatilitte Ayarlaması Yaklaşımı ile belirlenebilmektedir. Her iki yaklaşımda da fiyat ve kur dalgalanmalarının yol açabileceği zararlara karşı ihtiyatlılık gereği volatilitte ayarlamaları yapılarak, teminatın dikkate alınan değerı azaltılmaktadır.

İçsel Tahminlere Dayalı Volatilitte Ayarlaması Yaklaşımı ile İçsel Modeller Yaklaşımının birbirine karıştırmaması gerekir. İçsel Modeller Yaklaşımı, Basit Yaklaşımın alternatifidir. Diğer taraftan bir banka özel netleştirme sözleşmelerinin kredi riski azaltıcı etkisini hesaplarken Basit Yaklaşımı tercih edip, volatilitte ayarlamalarında ise İçsel Tahminlere Dayalı Volatilitte Ayarlaması Yaklaşımı kullanabilir.

İçsel Modeller Yaklaşımında, piyasa riskine esas tutar hesabında kullanıldığı gibi içsel model aracılığıyla “riske maruz değer” hesaplanmakta ve bu tutar, tam ayarlanmış risk tutarı hesaplanırken ilave bir girdi olarak dikkate alınmaktadır.

Maddenin 2 nci fıkrasında bahsi geçen sermaye piyasasına dayalı işlemler,tezgâh üstü türev işlemler ve kredili menkul kıymet işlemleridir.Ancak, Yönetmeliğin 5 inci maddesinin beşinci fıkrası hükmü uyarınca türev işlemlerin risk tutarının Ek-2’ye göre hesaplanması gerekmekte olup bu maddenin 2 nci fıkrasında söz konusu hususu teyit eden bir hükme yer verilmiştir. Diğer bir ifadeyle, özel netleştirme sözleşmeleri çerçevesinde Kurumun iznine tabi olarak içsel modeller yaklaşımını kullanan bir banka bu fıkra uyarınca türev işlemlerin riskini kapsam dışında bırakacaktır. Diğer taraftan, Yönetmeliğin 5 inci maddesinin beşinci fıkrası hükmü uyarınca Basit yaklaşımı kullanan bankalarca datürev işlemlerin riski aynı şekilde kapsam dışında kalacaktır.

4.2. İkinci Bölüm

Özel Netleştirme Sözleşmelerinde Kredi Riski Azaltımı

İkinci Bölüm

Özel Netleştirme Sözleşmelerinde Kredi Riski Azaltımı

Özel Netleştirme Sözleşmelerinde Basit Yaklaşım İle Tam Ayarlanmış Risk Tutarının Hesaplanması

Madde 30- (1) Özel netleştirme sözleşmelerine konu her bir menkul kıymet veya emtia türünün net pozisyonu, bu türün pozitif pozisyon tutarından yine aynı türün negatif pozisyon tutarının çıkarılması suretiyle bulunur. Herhangi bir menkul kıymet veya emtia türüne ilişkin pozitif pozisyon tutarı, özel netleştirme sözleşmesi kapsamında ödünç verilen, satılan veya teslim edilen o türdeki menkul kıymet veya emtianın toplam değerini, negatif pozisyon tutarı ise, sözleşme uyarınca ödünç alınan, satın alınan veya teslim alınan aynı türdeki menkul kıymet veya emtianın toplam değerini ifade eder. Aynı kurum tarafından ihraç edilen, aynı ihraç tarihi, vade ve şartları içeren ve Ek-1'de belirtilen aynı elde tutma sürelerine tâbi olan menkul kıymetler aynı menkul kıymet türünü oluşturur.

(2) Özel netleştirme sözleşmesine konu para birimi haricindeki her bir para birimi için net pozisyon, özel netleştirme sözleşmesi kapsamındaki ilgili para biriminin pozitif pozisyon tutarından aynı para biriminin negatif pozisyon tutarının çıkarılması suretiyle bulunur. İlgili para biriminin pozitif pozisyon tutarı özel netleştirme sözleşmesi kapsamında ödünç verilen, satılan veya sağlanan ve o para biriminde ifade edilen menkul kıymetlerin toplam değerine, sözleşme kapsamında o para biriminde ödünç verilen veya transfer edilen nakit tutarın eklenmesiyle bulunur. İlgili para biriminin negatif pozisyon tutarı ise, özel netleştirme sözleşmesi çerçevesinde ödünç alınan, satın alınan veya teslim alınan ve o para biriminde ifade edilen menkul kıymetlerin toplam değerine sözleşme kapsamında o para biriminde ödünç alınan veya teslim alınan nakit tutarın eklenmesiyle bulunur.

(3) Belirli bir türdeki menkul kıymete veya nakit pozisyonuna uygun olan volatilité ayarlaması, o türdeki menkul kıymetlere ilişkin pozitif veya negatif net pozisyonun mutlak değerine uygulanır.

(4) Kur riski (fx) volatilité ayarlaması, özel netleştirme sözleşmesine konu para birimi dışında her para biriminde tutulan net pozitif veya negatif pozisyona uygulanır.

- (5) Tam ayarlanmış risk tutarı;
- a) “K”, sözleşme kapsamındaki her bir kredi için kredi korumasının bulunmaması halinde uygulanacak risk tutarını,
- b) “T”, her bir kredi için ödünç alınan, satın alınan veya teslim alınan menkul kıymetler veya emtianın değeri ya da ödünç alınan veya teslim alınan nakit tutarını,
- c) “ΣK”, sözleşme kapsamındaki tüm K’ların toplamını,
- ç) “ΣT”, sözleşme kapsamındaki tüm T’lerin toplamını,
- d) “K_{MK}”, belirli bir menkul kıymet türündeki net pozisyon tutarını,
- e) “H_{MK}”, belirli bir menkul kıymet türüne uygun olan volatilitte ayarlamasını,
- f) “K_{FX}”, sözleşmenin ödeme kuru dışında belirli bir kurda tutulan ve ikinci fıkrada belirtilen şekilde hesaplanan pozitif veya negatif net pozisyonu,
- g) “H_{FX}”, döviz kuru volatilitte ayarlamasını,
- ğ) “K*”, tam ayarlanmış risk tutarını,
- ifade etmek üzere aşağıdaki formül yoluyla hesaplanır:
- $$K^* = \text{maksimum}\{0, [(\Sigma(K) - \Sigma(T)) + \Sigma(|K_{MK}| \times H_{MK}) + (\Sigma|K_{FX}| \times H_{FX})]\}$$
- (6) Beşinci fıkradaki formülde uygulanan volatilitte ayarlamaları Standart Volatilitte Ayarlaması Yaklaşımı veya İçsel Tahminlere Dayalı Volatilitte Ayarlaması Yaklaşımı kullanılarak hesaplanır. İçsel Tahminlere Dayalı Yaklaşımın kullanımı durumunda, Kapsamlı Finansal Teminat Yönteminin bu yaklaşımın kullanılmasına ilişkin şart ve kuralları da uygulanır.

Tebliğ’in 30 uncu maddesinin birinci fıkrasına göre, özel netleştirme sözleşmelerinde tam ayarlanmış risk tutarı Basit Yaklaşım ile hesaplanırken her bir menkul kıymet veya emtia için ayrı ayrı net pozisyonlar bulunması gerekmektedir. Bu fıkra uyarınca hesaplanacak tutarlar (K_{MK}), ilgili menkul kıymet türlerine uygulanacak volatilitte ayarlaması (H_{MK}) için baz teşkil edecektir. Her bir menkul kıymet/emtianın net pozisyonu, anılan menkul kıymet/emtiada alınan pozitif pozisyonun (uzun pozisyon) söz konusu menkul kıymet/emtiadaki negatif pozisyondan (kısa pozisyon) çıkarılması suretiyle bulunacaktır. Burada pozitif pozisyon, özel netleştirme sözleşmesi kapsamında ödünç verilen, satılan veya teslim edilen o türdeki menkul kıymet veya emtianın toplam değerini ifade ederken; negatif pozisyon sözleşme uyarınca ödünç alınan, satın alınan veya teslim alınan aynı türdeki menkul kıymet veya emtianın toplam değerini ifade etmektedir. Dolayısıyla, her bir menkul kıymet veya emtia türü için sadece bir tane net pozisyon (uzun veya kısa) bulunmaktadır.

Söz konusu fıkrada her bir menkul kıymet türü; aynı kurum tarafından ihraç edilen, aynı ihraç tarihi, vade ve şartları içeren ve Ek-1’de belirtilen aynı

elde tutma sürelerine tabi olan menkul kıymetler olarak tanımlanmaktadır. Özel netleştirme sözleşmesine konu bir işleme hangi elde tutma süresinin uygulanacağı 37 nci maddenin ikinci fıkrasında belirtilmektedir. Anılan fıkrada; repo işlemleri, menkul kıymet veya emtia ödünç işlemleri için elde tutma süresinin 5 gün, diğer sermaye piyasası işlemleri (türev işlemler ve kredili menkul kıymet işlemleri) için elde tutma süresi 10 gün olarak belirlenmiştir.

Özel netleştirme sözleşmesine konu edilen işlemlerin para birimlerinin (herhangi bir bacağı), özel netleştirme sözleşmesinde üzerinden ödeme yapılması kararlaştırılan para biriminden farklı olması durumunda, söz konusu işlemlerin ilgili oldukları para birimlerindeki net pozisyonlarının TL karşılıkları bulunacak ve bu tutara kurdan kaynaklı olarak volatilité ayarlaması yapılacaktır. Anılan hususun detayları 2 nci fıkraya ilişkin açıklamalarda yer almaktadır. Burada yapılacak hesaplama, 1 inci fıkra uygulamasından farklı olarak aynı menkul kıymet türünü baz alan bir yaklaşım sergilememektedir. Çünkü, burada asıl amaç üzerinden ödeme yapılacak para birimi ile işlemlerdeki para birimlerinin uyumsuzlukları için kur riski hesaplamaktır. Aşağıdaki tabloda; özel netleştirme sözleşmesi kurunun USD, ilk üç işlemin 5 günlük elde tutma süresi uygulanan repo, menkul kıymet ödünç alma ve ters repo işlemi, 4 üncü işlemin ise 10 günlük elde tutma süresi uygulanan bir sermaye piyasası işlemi olduğu bir örnekte kur riski için net pozisyonlar ve net pozisyonlar toplamı gösterilmektedir.

Sözleşme kuru (USD)	TL	USD*	EUR	GBP	TL	USD*	EUR	GBP
	5 günlük elde tutma süresine tabi işlemler				10 günlük elde tutma süresine tabi işlemler			
İşlem-1: (Eurobond repo)	-200		+300					
İşlem-2: (Menkul kıymet ödünç alma)		+200		-200				
İşlem-3: (Eurobond ters repo)	+180		-150					
İşlem-4: (Kredili menkul kıymet işlemi)					-160		+120	
Net Pozisyon	-20		+150	-200	-160		+120	
INet Pozisyon	370				280			
*:Özel netleştirme sözleşmesi ile işlem kuru aynı olduğu için kur riski için volatilité ayarlaması uygulanacak tutarın hesaplanmasında dikkate alınmaz.								

Yukarıdaki tabloda kur volatilité ayarlaması yapılacak net pozisyon tutarı 5 ve 10 günlük elde tutma süresine tabi işlemler için ayrı ayrı hesaplanmıştır. Daha sonra bulunan bu net pozisyon tutarlarına Ek-1 de belirtilen kur volatilité ayarlamalarının uygulanması gerekmektedir. Bu fıkra uyarınca hesaplanacak tutarlar (K_{FX}), kur uyumsuzluklarına uygulanacak volatilité ayarlaması (H_{FX}) için baz teşkil edecektir. Burada dikkat edilmesi gereken bir husus, özel netleştirme sözleşmesine konu edilmiş olan çift bacaklı işlemlerin her iki bacağına da ister menkul kıymet olsun ister nakit bir risk olsun kur riskine baz oluşturabilecek bir pozisyon oluşturabileceğidir.

Maddenin 1 inci fıkrasında her bir menkul kıymet türü için pozitif veya negatif net pozisyonun hesaplanma usûlü anlatılmıştı. Anılan maddenin 3 üncü fıkrası ile de bahsi geçen tutarların mutlak değerlerine o menkul kıymet için uygun olan volatilité ayarlamalarının uygulanacağı belirtilmektedir. Mezkûr volatilité ayarlamaları için kullanılacak olan oranlar, Tebliğın Ek-1'inde yer almaktadır.

Maddenin 4 üncü fıkrasında ise nasıl hesaplanacağına ayrıntıları 2 nci fıkrada verilen net döviz pozisyonu tutarına uygulanacak olan kur riski volatilité ayarlamalarından bahsedilmekte olup, bu ayarlamalar da Tebliğın Ek-1'inde yer almaktadır.

Söz konusu hususlar dikkate alınarak Basit Yaklaşım ile "tam ayarlanmış risk tutarı"nın nasıl hesaplanması gerektiği maddenin 5 inci fıkrasında belirtilen ve aşağıda yer alan formüle göre hesaplanmaktadır.

$$K^* = \text{maksimum}\{0, [(\Sigma(K) - \Sigma(T)) + \Sigma(|K_{MK} \times H_{MK}) + (\Sigma |K_{FX}| \times H_{FX})]\}$$

Bu formülden yer alan volatilité ayarlamaları (H_{MK} ve H_{FX}) söz konusu maddenin 6 ncı fıkrasına göre Standart Volatilité Ayarlaması Yaklaşımı veya İçsel Tahminlere Dayalı Volatilité Ayarlaması Yaklaşımı kullanılarak belirlenmektedir. İçsel Tahminlere Dayalı Yaklaşımın kullanımı durumunda, Kapsamlı Finansal Teminat Yönteminin bu yaklaşımın kullanılmasına ilişkin şart ve kuralların da sağlanması gerekmektedir.

Bu madde kapsamında Basit Yaklaşım kullanılarak tam ayarlanmış risk tutarının nasıl hesaplanacağı aşağıda bir örnek ile anlatılmaktadır.

Örnek: BBB+ derecelendirme notuna sahip A bankası (A Bankasının derecesi %50 risk ağırlığına tekabül etmektedir) ile BB- derecelendirme notuna sahip B bankası (B Bankasının derecesi %100 risk ağırlığına tekabül etmektedir) arasında aşağıdaki üç işlemin gerçekleştiğini ve söz konusu üç işlemin A bankası ile B bankası arasında mevcut bulunan özel netleştirme sözleşmesi kapsamında olduğu varsayılmıştır (Bu örnekte, tüm işlemlerin ve

bu işlemlere ilişkin sermaye yükümlülüğü hesaplamasının aynı gün yapıldığı varsayılmıştır).

- İşlem-1: A bankası B bankasına 90 TL tutarında nakit ödeyip karşılığında 100 TL nominal bedele sahip TC Hazine bonosu alarak ters-repo yapmıştır.
- İşlem-2: A bankası B bankasına 140 TL tutarında nakit ödeyip karşılığında 100 ABD doları nominal bedele sahip Türkiye tarafından ihraç edilen Eurobond alarak ters-repo yapmıştır.
- İşlem-3: A bankası B bankasına 300 TL nominal bedele sahip TC Hazine bonosu vererek karşılığında B Bankasından 276 TL tutarında nakit temin ederek repo yapmıştır. Mezkûr menkul kıymetle İşlem-1'deki menkul kıymetler aynı ISIN koduna sahiptirler.
- Repo ve ters-repo işlemlerindeki TC Hazine bonolarının aynı ihraççı, ihraç tarihi, vade ve şartları içerdiği varsayıldığında A bankası risk ağırlıklı varlık tutarını hesaplarken söz konusu repo ve ters-repo işlemleri için aşağıdaki şekilde bir hesaplama yapacaktır. Hesaplama tarihi itibariyle;
- İşlem-1'deki 100 TL nominal bedelli TC Hazine bonosunun rayiç değerinin 94 TL olduğu,
- İşlem-2'deki 100 ABD doları nominal bedelli Eurobondun rayiç değerinin 152 TL olduğu,
- İşlem-3'teki hazine bonosunun rayiç değerinin ise (3X94=) 282 TL olduğu,
- TC Hazine bonosu ve Eurobondun kalan vadesinin 2 yıl olduğu,
- Türkiye'nin ve Türkiye tarafından ihraç edilen menkul kıymetlerin TP derecelendirme notunun BB+, YP derecelendirme notunun BB olduğu,
- Volatilité ayarlamaları olarak Tebliğ'in Ek-1'inde yer alan volatilité ayarlamalarının kullanılacağı,
- Ayrıca özel netleştirme anlaşmasına göre üzerinden ödeme yapılacak para biriminin ise TL olduğu

varsayılmıştır.

A Bankasınca Risk Ağırlıklı Varlıkların Hesaplanması:

Kullandırılan krediler (K): İşlem-1'de ödenen 90 TL nakit, İşlem-2'de ödenen 140 TL nakit ve İşlem-3'te verilen 300 TL nominal bedelli Hazine bonusu özel netleştirme anlaşması kapsamında verilen kredi gibi değerlendirilecektir.

Alınan teminatlar (T): İşlem-1'de alınan 100 TL nominal bedelli Hazine bonusu, İşlem-2'de alınan 100 ABD doları nominal bedelli Eurobond ve İşlem-3'te alınan 276 TL nakit özel netleştirme anlaşması kapsamında alınan teminat gibi değerlendirilecektir.

Aşağıdaki hesaplamaların tamamında menkul kıymetler repoya konu edildiklerinden 5 günlük elde tutma süresi ve değer olarak da hesaplama tarihitibariyle rayiç değerleri dikkate alınmıştır.

$$K^* = \text{maksimum}\{0; [(\Sigma(K) - \Sigma(T)) + \Sigma(|K_{MK}| \times H_{MK}) + (\Sigma|K_{FX}| \times H_{FX})]\}$$

$$K^* = \text{maksimum}\{0; [(90+140+282) - (94+152+276) + (|282-94| \times \%10,607 + |-152| \times \%10,607) + (|-152| \times \%5,657)]\}$$

Sözleşme kuru (TL)	TL	USD	EUR	GBP
	5 günlük elde tutma süresine tabi işlemler			
İşlem 2 (Eurobond Ters Repo)		152		
Net Pozisyon				
$\Sigma \text{Net Pozisyon} $	[152]			

$$K^* = \text{maksimum}\{0; [512 - 522 + 19,94 + 16,12 + 8,60]\} = 34,66 \text{ TL}$$

İşlemlerdeki, menkul kıymet türü sebebiyle Hazine bonusu ve Eurobondta uygulanacak volatilité ayarlamasına esas teşkil eden, oranlar Tebliğin Ek-1'inde Tablo-1'de yer almaktadır. Anılan tabloya göre; ihraççıların TC Hazinesi olması sebebiyle söz konusu menkul kıymetin A Tipi Senet, menkul kıymetin derecelendirme notunun BB+ ve BB olması sebebiyle (Borçlanma araçlarının eşleştirildiği kredi kalitesi kademesi) BKS=4 ve bahse konu işlemler repo işlemi olduğu için 5 GETS dikkate alınarak menkul kıymet türüne ilişkin volatilité ayarlaması her iki menkul kıymet için de $H_{MK} = \%10,607$ alınır (A). Ayrıca özel netleştirme sözleşmesinde üzerinden ödeme yapılacak para birim ile teminat olarak alınan Eurobond arasında kur uyumsuzluğu bulunduğundan Ek-1'de yer alan Tablo-4'ten 5 GETS için $H_{FX} = \%5,657$ alınır (B).

Özel netleştirme anlaşmaları kapsamındaki söz konusu 3 işlem için risk ağırlıklı varlık tutarı, alacağın tam ayarlanmış değeri (K^*) ile işlemlerin karşı tarafı olan B bankasının risk ağırlığının çarpılması sonucu bulunur.

$$\text{Risk Ağırlıklı Tutar} = K^* \times B \text{ bankasının risk ağırlığı} = 34,66 \times \%100 = 34,66 \text{ TL}$$

B Bankasınca Risk Ağırlıklı Varlıkların Hesaplanması:

Özel netleştirme anlaşması çerçevesinde her üç işlem için Ave B bankaları birbirlerinin karşı tarafı olduğundan; A bankası tarafından alınan teminatlar B bankasının kullandığı krediler, A bankasına kullanılan krediler ise B bankasının aldığı teminatlar olarak dikkate alınır. Diğer bir ifadeyle B bankası için;

Kullandığı krediler (K): İşlem-1'de verilen 100 TL nominal bedelli Hazine bonusu, İşlem-2'de verilen 100 ABD doları nominal bedelli Eurobond ve İşlem-3'te verilen 276 TL nakit.

Alınan teminatlar (T): İşlem-1'de alınan 90 TL nakit, İşlem-2'de alınan 140 TL nakit ve İşlem-3'te alınan 300 TL nominal bedelli Hazine bonusu.

Yine aşağıdaki hesaplamaların tamamında menkul kıymetler repoya konu edildiklerinden 5 günlük elde tutma süresi ve değer olarak da hesaplama tarihi itibarıyla rayiç değerleri ile dikkate alınmıştır.

$$K^* = \text{maksimum}\{0; [(\Sigma(K) - \Sigma(T)) + \Sigma(|K_{MK}| \times H_{MK}) + (\Sigma|K_{FX}| \times H_{FX})]\}$$

$$K^* = \text{maksimum}\{0; [(94+152+276) - (90+140+282) + (|-282+94| \times \%10,607 + |152| \times \%10,607) + (|152| \times \%5,657)]\}$$

$$K^* = \text{maksimum}\{0; [522 - 512 + 19,94 + 16,12 + 8,60]\} = 54,66 \text{ TL}$$

Özel netleştirme anlaşmaları kapsamındaki işlemler için risk ağırlıklı varlık tutarı, alacağın tam ayarlanmış değeri (K*) ile işlemlerin karşı tarafı olan A bankasının risk ağırlığının çarpılması sonucu bulunur.

Risk Ağırlıklı Tutar = K* x A bankasının risk ağırlığı = 54,66 x %50 = 27,33 TL olup, bankaca sermaye yeterliliği hesaplamasında kredi riskine esas tutar olarak bu değer dikkate alınacaktır.

Örnekte, 5 inci fıkra kapsamında uygulanması gereken H_{FX} ve H_{MK} katsayıları Tebliğ'in Ek-1'inde standart volatilité oranları kullanılmıştır. Diğer taraftan bahsi geçen oranların hesaplanması için bankaca içsel tahminler yapılması da mümkündür. Bu şekilde yapılan hesaplama İçsel Tahminlere Dayalı Volatilité Ayarlaması Yaklaşımı denilmektedir. Ancak mezkûr

yaklaşımın kullanılabilmesi için Kapsamlı Finansal Teminat Yöntemine göre hesaplama yapılırken kullanılan bu yöntem için, adı geçen teminat yönteminde belirlenen asgari gerekliliklere uyumun sağlanması şarttır. Bahse konu şartlar Tebliğın 38 ilâ 40 ıncı maddeleri arasında yer almaktadır.

Özel Netleştirme Sözleşmelerinde İçsel Modeller Yaklaşımı İle Tam Ayarlanmış Risk Tutarının Hesaplanması

Madde 31- (1) İçsel modeller yaklaşımında kullanılan içsel modeller, teminatlandırılmamış risk tutarındaki potansiyel değişikliklere ilişkin tahminleri verir. Teminatlandırılmamış risk tutarı, özel netleştirme sözleşmesi kapsamındaki her bir kredinin kredi koruması öncesi risk tutarları toplamından (ΣK), özel netleştirme sözleşmesi kapsamındaki her bir kredi için ödünç alınan, satın alınan veya teslim alınan menkul kıymetler veya emtianın değeri ya da ödünç alınan veya teslim alınan nakit tutarları toplamının ($\Sigma(T)$) düşülmesi suretiyle bulunur. Yönetmeliğın Ek-2'sinin Altıncı Bölümünde belirtilen koşullara uygun olan iki taraflı özel netleştirme sözleşmesi kapsamındaki kredili menkul kıymet işlemleri için de içsel modeller kullanılabilir.

(2) Bankanın İçsel Modeller Yaklaşımını kullanmayı seçtiği durumda, bu yaklaşımı tüm karşı taraflar ve menkul kıymetler için kullanması zorunludur. Ancak önemsiz düzeydeki portföyler için diğer portföyler için kullanılan İçsel Modeller Yaklaşımı yanında bu portföylere mahsus olarak Basit Yaklaşımında kullanılabilir.

(3) Piyasa riskine esas tutarı risk ölçüm modelleri ile hesaplama konusunda Kurumdan izin almış olan bankalar ayrıca izin almaya gerek olmaksızın İçsel Modeller Yaklaşımını kullanabilirler. Ancak, kullanımdan önce Kuruma bildirim şarttır.

(4) Piyasa riskine esas tutar hesaplamasında risk ölçüm modeli kullanmak için Kurumdan henüz izin almamış bankalar, İçsel Modeller Yaklaşımı kapsamında bir risk ölçüm modeli kullanabilmek için Kurumdan izin almak zorundadır. Kurum tarafından söz konusu izin, özel netleştirme sözleşmesi kapsamındaki işlemlerden kaynaklanan riskleri yönetmek için yeterli ve güvenilir risk yönetim sistemine sahip olunması ve aşağıda sayılan nitel şartların sağlanması halinde verilir;

a) İşlemler için potansiyel fiyat volatilitésinin hesaplanmasında kullanılan risk ölçüm modeli bankanın günlük risk yönetim sürecine büyük ölçüde entegre olmalı ve maruz kalınan risklerin bankanın üst yönetimine rapor edilmesinde esas teşkil etmelidir,

b) Risk yönetimi birimi, risk ölçüm modelinin etkinliği ve sonuçları ile pozisyon limitleri açısından alınması gereken tedbirler

hakkında günlük raporlar hazırlamalı ve analizler yapmalıdır,

c) Risk yönetimi biriminin hazırladığı günlük raporlar, alınan pozisyonların ve maruz kalınan toplam riskin azaltımı amacıyla, üst yönetim tarafından gözden geçirilmelidir,

ç) Bankanın risk yönetimi biriminde gelişmiş modellerin kullanımına yönelik yeterli nitelikte ve sayıda personel istihdam edilmelidir,

d) Risk ölçüm sisteminin genel faaliyetlerine ilişkin içsel politikaların ve kontrollerin yazılı hale getirilmesi ve bu politika ve kontrollere uyumun sağlanmasına yönelik yöntemlerin oluşturulması gereklidir,

e) Uygulanan modeller, asgari bir yıllık bir süreyi kapsayan veriler kullanılarak yapılan geriye dönük testler yoluyla, risk ölçümünde makul bir doğruluğa ulaşıldığını gösteren ve kanıtlayan tarihsel kayıtlara sahip olmalıdır,

f) Bankaca ihtiyatlı bir stres testi programının yeterli sıklıkta uygulanması ve test sonuçların üst yönetim tarafından gözden geçirilerek ilgili politikalara ve limitlere yansıtılması gereklidir,

g) Bankaca, iç denetim sisteminin bir parçası olarak, risk ölçüm sisteminin bağımsız gözden geçirilmesinin gerçekleştirilmesi gerekir. Bu gözden geçirme, hazine birimlerinin ve bağımsız risk yönetimi biriminin faaliyetlerini kapsamalıdır,

ğ) Risk yönetim sistemi asgari yılda bir kez gözden geçirilmelidir,

h) Risk ölçüm modelinin, Yönetmeliğin Ek-2'sinin Beşinci Bölümünün kırk ilâ kırk ikinci fıkralarında belirtilen şartlara uygun olmalıdır.

(5) Potansiyel fiyat volatilitésinin hesaplanmasında aşağıdaki asgari standartların sağlanması esastır;

a) Volatilitenin asgari günlük hesaplanması,

b) Yüzde doksan dokuz, tek-tarafli güven aralığı kullanılması,

c) On günlük elde tutma süresinin kullanıldığı menkul kıymet repo işlemleri veya menkul kıymet ödünç işlemleri dışındaki diğer işlemler için beş günlük elde tutma süresi kullanılması,

ç) Fiyat volatilitésindeki önemli bir yükselmenin daha kısa bir gözlem süresini gerektirdiği durumlar haricinde, asgari bir yıllık etkin gözlem süresinin kullanılması,

d) Veri setinde üç ayda bir güncelleme yapılması.

(6) Bankalar, risk ölçüm modelinin tüm önemli fiyat risklerini kapsayacak şekilde yeterli sayıda risk faktörünü kapsamasını sağlamak zorundadır.

(7) Kurum tarafından, bankaların korelasyon ölçüm sisteminin doğruluğundan emin olduğu durumda, risk kategorileri içinde ve risk kategorileri arasında ampirik korelasyonlar kullanılmasına izin

verilebilir.

(8) İçsel Modeller Yaklaşımında tam ayarlanmış risk tutarı;

a) “K*”, tam ayarlanmış risk tutarını,

b) “K”, sözleşme kapsamındaki her bir kredi için kredi korumasının bulunmaması halinde uygulanacak olan risk tutarını,

c) “T”, her bir kredi için ödünç alınan, satın alınan veya teslim alınan menkul kıymetlerin değeri ya da ödünç alınan veya teslim alınan nakit tutarını,

) “ΣK”, sözleşme kapsamındaki tüm K’lerin toplamını,

d) “ΣT”, sözleşme kapsamındaki tüm T’lerin toplamını,

e) “RMD”, risk ölçüm modelince belirlenen riske maruz değeri,

ifade etmek üzere aşağıdaki formül yoluyla hesaplanır:

$$K^* = \text{maksimum}\{0, [(\Sigma K - \Sigma T) + (RMD)]\}$$

(9) İçsel Modeller Yaklaşımı kullanılarak risk ağırlıklı tutarların hesaplanmasında, bankalarca bir önceki iş gününün model çıktısı dikkate alınır.

Özel netleştirme anlaşmaları kapsamındaki işlemler için sermaye yükümlülüğü hesaplamasında, basit yaklaşım kullanılırken, kredilerin toplam değerinden teminatların toplam değeri düşölmekte ve ardından bu tutarların piyasa riski faktörlerinden dolayı değişebileceği dikkate alınarak, net menkul kıymetler ve net kur pozisyonları için volatilitte ayarlamaları yapılmaktaydı. İçsel modeller yaklaşımında ise yine aynı şekilde kredilerin toplam değerinden teminatların toplam değeri düşölmekte, ayrıca aradaki fark tutarının piyasa riski faktörlerinden dolayı değişebileceği dikkate alınarak riske maruz değer hesaplaması gerçekleştirilmektedir. Riske maruz değer hesaplamalarında literatürde Varyans-Kovaryans Yöntemi, Tarihi Simulasyon ve Monte Carlo Simulasyonu yöntemleri kullanılmaktadır. Birinci fıkranın son cümlesinde yer alan husus uyarınca, kredili menkul kıymet işlemleri için içsel modellerle hesaplama yapılmasına izin verilebilmesi için Yönetmeliğin Ek-2’sinin Altıncı Bölümü’nde özel netleştirme anlaşmalarına münhasıran belirtilen şartların sağlanması gerekmektedir.

Bankaların İçsel Modeller Yaklaşımını kullanmayı seçmeleri durumunda, bu yaklaşımın özel netleştirme sözleşmesine konu tüm karşı taraflar ve menkul kıymetler için kullanması şarttır. Ancak, özel netleştirme sözleşmesine konu edilen işlemlerin belirli özellikler açısından önemsiz düzeyde olması durumunda, bankaların özel netleştirme sözleşmeleri için İçsel Model Yaklaşımını kullanmak yerine Basit Yaklaşımı kullanmalarına 2 nci fıkraya uyarınca müsaade edilmiştir. Fıkra hükmünde önemlilik düzeyinin ne olduğu belirtilmemiş olmakla birlikte, bankaların bu düzeye karar verirken cari risk tutarı, potansiyel risk tutarı gibi (örneğin, volatilitesi yüksek menkul

kıymetler) hususları dikkate alması gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca, önemlilik düzeyinin belirlenmesine ilişkin kriterlerin yazılı prosedürlerde ayrıntılı olarak düzenlenmiş olması beklenilmektedir.

İçsel Modeller Yaklaşımında kullanılmasına izin verilen modeller, piyasa riskine esas tutar hesabında kullanılan risk ölçüm modelleri ile aynı hesaplama mantığına sahiptir. Bu nedenle, bir bankanın piyasa riskine esas tutarı "Risk Ölçüm Modelleri ile Piyasa Riskinin Hesaplanmasına ve Risk Ölçüm Modellerinin Değerlendirilmesine İlişkin Tebliğ" uyarınca hesaplamak amacıyla Kurum'dan izin almış olması durumunda, özel netleştirme sözleşmeleri kapsamında tam ayarlanmış risk tutarını hesaplarken aynı risk ölçüm modelini tekrar bir izin prosedürü çalıştırılmadan kullanması mümkündür.

Piyasa riskine esas tutar hesaplamasında risk ölçüm modeli kullanmak için Kurum'dan izin almamış bankaların, özel netleştirme sözleşmeleri için İçsel Modeller Yaklaşımı kapsamında bir risk ölçüm modeli kullanabilmeleri bu maddenin 4 üncü fıkrası uyarınca izin alma şartına bağlanmıştır. Özel netleştirme sözleşmeleri kapsamında risk ölçüm modelleri kullanılabilmesi için 4 üncü fıkrada yer alan nitel şartların sağlanması gerekmektedir.

Anılan fıkranın (a), (b) ve (c) bentlerinde yer alan şartların, bankanın modeli içsel süreçlerinde aktif olarak kullandığını ve model sonuçlarına olan güvenini gösterdiğinden kullanım testi çerçevesinde yerine getirilmesi gerekmektedir. Anılan modeller teknik bir bilgi altyapısı gerektirdiğinden, fıkranın (ç) bendiyle model kullanıcılarının konusunda uzman ve yeterli sayıda olmaları gerektiği belirtilmiştir. Fıkranın (d) bendinde ise risk ölçüm sisteminde kullanılan politika ve kontrollerin yazılı hale getirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Piyasa riski modelleri; piyasa şartlarının değişmesi, belirli varsayımların periyodik olarak güncellenmesinin gerekmesi gibi nedenlerden dolayı üzerinde kontrol mekanizmaları kurulması gereken bir yapıya sahiptir. Dolayısıyla, yazılı hale getirilen politika ve kontrollere uyumun sağlanması için anılan modeli kullanan birimlerin belirli yöntemler veya araçlar kullanmaları önemlidir.

İçsel model kullanımı için sağlanması gereken nitel şartlardan birisi de asgari bir yıllık bir süreyi kapsayan veriler kullanılarak yapılan geriye dönük testlerle modelin doğrulanması ve buna ilişkin kayıtların tutulmasıdır. Modellerin doğrulanmasında en önemli araç olarak kabul edilen geriye dönük testler, varsayımsal veya fiili geriye dönük testler olmak üzere iki başlık altında gerçekleştirilebilmektedir. Varsayımsal geriye dönük testler, riske maruz değer, portföyün değişmediği varsayımıyla bir sonraki gün sonunda oluşan hipotetik zararlar karşılaştırılmasına dayanır. Fiili geriye dönük testler ise riske maruz değer, ücret, komisyon ve net faiz gelirleri hariç olmak üzere, portföyün bir sonraki gün sonu gerçek zararı ile karşılaştırılmasına dayanır.

Fıkranın (f) bendi uyarınca bankanın içsel modeller için belirli bir sıklıkta stres testi uygulaması ve bu sonuçların üst yönetim tarafından politika ve limitlere yansıtılması gerekmektedir. Söz konusu stres testleri ile belirli krizler, piyasanın volatilitésinin yüksek olduğu dönemlere ait risk faktörlerinde meydana gelen değişimler veya bankanın belirleyeceği diğer stresli koşullar kullanılarak herhangi bir portföy nedeniyle maruz kalınlabilecek kayıplar hesaplanmalıdır .Diğer bir ifadeyle, anılan test stresli piyasa koşullarında özkaynakların muhtemel zararları karşılama kapasitesine ilişkin bir fikir verir. Ancak, sadece stres testlerinin gerçekleştirilmesi ve sonuçlarının üst yönetime raporlanması yeterli değildir. Öncelikle üst yönetim, hangi varlıklara (politikaların belirlenmesi kapsamında) ne ölçüde yatırım yapılacağına (limitlerin belirlenmesi) karar vermelidir. Bunu yaparken de bankalar riske maruz değer/özkaynak oranı, riske maruz değer/bugünkü değer, riske maruz değer limiti veya nominal limitler gibi limit tercihlerinde bulunabilmektedirler. Denetim otoriteleri, riske maruz değer/özkaynak oranı gibi ilişkilere odaklanırken, bankalar yatırım yapılacak portföyleri belirlerken riske maruz değer/bugünkü değer oranını sınırlamaya çalışlan ilişkilere odaklanabilmektedir. Stres testleri sonucunda üst yönetimin bu sonuçları değerlendirmesi ve bu değerlendirme sonucunda politika ve limitlere yansıtması bu fıkra kapsamında şart koşulmuştur.

Fıkranın (g) bendi uyarınca, risk ölçüm sistemi iç denetim birimi tarafından gözden geçirilmelidir. Risk ölçüm sistemleri, hem hazine hem de risk yönetim birimleri tarafından kullanıldığından, iç denetim birimi bu gözden geçirmeyi sadece risk yönetim biriminin faaliyetleri ile sınırlı tutmamalıdır. İç denetim birimi tarafından gerçekleştirilmesi gereken bu gözden geçirmenin, istenen faydayı sağlaması için, risk ölçüm sistemleri konusunda yeterli ve yeterli sayıda personel tarafından yerine getirilmesi gerekecektir. Fıkranın (ğ) bendi kapsamında, bu gözden geçirmenin asgari yılda bir kez olması gerektiği hususu vurgulanmıştır.

Fıkranın (h) bendi uyarınca, Yönetmeliğin Ek-2'sinin Beşinci Bölümünün 40 ilâ 42 nci fıkralarında belirtilen şartlara uyulması gerekmektedir. Bu kapsamda, 40 ve 41 inci fıkralarda her bir işlemin yasal açıdan bağlayıcı bir netleştirme sözleşmesi içerisinde olduğunun sistemsal olarak teyit edilebilmesi, bunun dışında kredi riski azaltımında kullanılacak bir teminatın söz konusu olması halinde anılan teminatın hukuki geçerlilik standardına sahip olduğunu teyit eden sistemlere sahip olunması gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca, 42 nci fıkrada Karşı Taraf Kredi Riski modelleri (BPRT modelleri) için aranan validasyon şartları, bu madde kapsamında kullanılan riske maruz değer modeli için de şart koşulmuştur.

Maddenin 5 inci fıkrasında potansiyel fiyat volatilitésinin hesaplanmasında dikkate alınması gereken bazı parametreler sayılmıştır. Söz konusu parametreler, (a) ilâ (d) bentleri arasında sayılmış olup, anılan fıkranın (b) ve (c) bentleri riske maruz değer hesaplamasında en son

aşamada nümerik bir girdi niteliğini haizdir. Bununla birlikte, (a) ve (d) bentlerinde belirtilen parametreler ise, kullanılacak veri setine ilişkin uygulama özelliklerini anlatmaktadır. Fıkranın (ç) bendindeki belirtilen asgari bir yıllık etkin gözlem süresinin kullanılması varsayımı ile geçmiş bir yılın tüm verisinin riske maruz değere yeterli bir katkı sağlayan bir yapının kurgulanması istenmektedir. Bentte geçen “etkin gözlem süresi”, güncel verilere daha yüksek ağırlık veren riske maruz değer modellerinde (Volatilitiyi GARCH ile ölçen yaklaşımlar gibi) karşılaşılan bir kavram olup, bent hükmünde ayrıca, güncel fiyat volatilitésinin önemli bir oranda yükselmesi durumunda, yakın zamandaki fiyat volatilitésinin hesaplamadaki ağırlığı artırılarak etkin gözlem süresinin kısaltılması istenmiştir.

Maddenin 6 ncı fıkrası uyarınca, risk ölçüm modelinin tüm önemli fiyat risklerini kapsayacak yeterli sayıda risk faktörünü dikkate alması şarttır. Fıkra metninde geçen “fiyat riski”, bir portföyün fiyatını etkileyebilecek tüm risk faktörlerini (faiz oranı riski, kur riski, hisse senedi fiyat riski vb.) kapsayacak şekilde genel bir çerçeveyi ifade etmektedir. Risk faktörlerine örnek olarak; spot piyasada işlem gören TL cinsinden bir hisse senedi için, anılan enstrümanın spot fiyatı bir risk faktörü iken, aynı enstrümanın EUR cinsinden olması durumunda hem spot fiyat hem de kur bir risk faktörü olmaktadır. TL cinsinden bir borçlanma aracının ise her bir nakit akışının vadesine tekabül eden faiz oranı, bir risk faktörü olmaktadır.

Risk ölçüm modeli kapsamında hesaplanan korelasyonların doğruluğundan emin olunması şartıyla, risk kategorileri içindeki ve arasındaki korelasyonların dikkate alınarak risk azaltımının sağlanabilmesine 7 nci fıkra ile mücade edilmiştir. Söz konusu fıkra hükmünde geçen “risk kategorisi” açık bir şekilde tanımlanmamış olup, burada kastedilen risk kategorileri CRD-49/Ek-5’in 12 nci fıkrasında sayılan faiz oranı riski, kur riski, hisse senedi riski ve emtia riski gibi risk kategorileridir. Bu kapsamda 7 nci fıkra uyarınca, risk kategorilerinin kendi içindeki risk faktörleri arasında veya risk kategorileri arasında hesaplanan ampirik korelasyonların bankalarca kullanılması mümkündür. Ancak, bankalarca hesaplanan korelasyonların doğruluğu ispatlanabilir olmalıdır. Burada bahsedilmesi gereken diğer bir husus, ampirik korelasyonların hesaplanmasının riske maruz değer modellerinden Varyans-Kovaryans yönteminde söz konusu olmasıdır. Tarihsel Benzetim ve Monte Carlo Simulasyonu yöntemlerinde korelasyon hesaplamasının ayrı bir şekilde yapılmasına gerek kalmayıp, bu yöntemlerin yapısı gereği korelasyonlar örtük bir şekilde dikkate alınmaktadır.

Maddenin 8 inci fıkrasında İçsel Yöntem ile tam ayarlanmış risk tutarının nasıl hesaplanacağı ilişkin bir hesaplama formülü sunulmaktadır. Buna göre yapılacak hesaplamada tam ayarlanmış risk tutarı;

$$K^* = \text{maksimum}\{0, [(\Sigma K - \Sigma T) + (RMD)]\}$$

formülü ile hesaplanmakta olup formülde yer alan;

K*: tam ayarlanmış risk tutarını,

K: her bir kredi için kredi korumasının bulunmaması halinde uygulanacak olan risk tutarını,

T: her bir kredi için ödünç alınan teminat tutarını,

ΣK : sözleşme kapsamındaki tüm K'lerin toplamını,

ΣT : sözleşme kapsamındaki tüm T'lerin toplamını,

RMD: risk ölçüm modelince belirlenen riske maruz değeri

ifade etmektedir.

Aşağıdaki örnekte, özel netleştirme sözleşmesine konu edilmiş üç işlem için içsel modeller yaklaşımı kapsamında risk tutarının nasıl hesaplanacağı gösterilmektedir (Bu örnekte, tüm işlemlerin ve bu işlemlere ilişkin sermaye yükümlülüğü hesaplamasının aynı gün yapıldığı varsayılmıştır. Ayrıca, bankaca bu üç işlemin riske maruz değeri 30 TL olarak hesaplanmıştır).

Yapılan İşlemler:	İşlemin Açıklaması:
İşlem-1: Ters repo	B bankasına 90 TL tutarında nakit ödenip karşılığında rayiç değeri 94 TL rayiç değere sahip bir TC Hazine bonosunun alındığı bir ters-repo işlemi yapılmıştır.
İşlem-2: Ters repo	B bankasına 140 TL tutarında nakit ödenip karşılığında 152 TL karşılığı rayiç değere sahip Türkiye tarafından ihraç edilen bir Eurobondun alındığı bir ters-repo işlemi yapılmıştır.
İşlem-3: Repo	B bankasına 282 TL rayiç değere sahip bir TC Hazine bonosunun verildiği ve karşılığında B Bankasından 276 TL tutarında nakit temin edildiği bir repo işlemi yapılmıştır.

$$K^* = \text{maksimum}\{0; [(\Sigma K - \Sigma T) + (RMD)]\}$$

$$K^* = \text{maksimum}\{0; [(90+140+282) - (94+152+276)] + (30)\} = 20 \text{ TL}$$

Maddenin son fıkrasında bir önceki gün verileri kullanılarak hesaplanan RMD'nin dikkate alınabileceği ifade edilmektedir. İçsel model yaklaşımınca hesaplanan riske maruz değer, belirli güven aralığında (mevzuat kapsamında %99 güven aralığı) bir gün sonra meydana gelebilecek maksimum zararı ifade eder ve gün sonlarında hesaplanır. Sermaye yükümlülüğü hesaplanmasının yapıldığı tarihte, bir önceki gün sonu hesaplanan riske maruz değer dikkate alınarak bulundurulması gereken asgari sermaye tutarı tespit edilmektedir.

4.3. Üçüncü Bölüm

Finansal Teminatlarda Kredi Riski Azaltımının Hesaplanması

Üçüncü Bölüm Finansal Teminatlarda Kredi Riski Azaltımının Hesaplanması

Finansal Teminatlar

Madde 32- (1) Finansal teminatların kredi riski azaltım etkileri Basit Finansal Teminat Yöntemi ya da Kapsamlı Finansal Teminat Yöntemi ile hesaplanır. Bankalar, Basit Finansal Teminat Yöntem ile Kapsamlı Finansal Teminat Yöntemini birlikte kullanamaz.

Finansal teminatların kredi riski azaltım etkileri; teminatlı kısma teminatın risk ağırlığının, teminatsız kısma müşterinin (borçlunun) risk ağırlığının uygulandığı Basit Finansal Teminat Yöntemine ya da alacak ve teminata ilişkin volatilité ayarlamaları yapılmak suretiyle tam ayarlanmış risk tutarının pozitif olarak bulunması durumunda söz konusu tutara müşterinin (borçlunun) risk ağırlığının uygulanması şeklindeki Kapsamlı Finansal Teminat Yöntemine göre hesaplanır. Ancak, bankalarca her iki yöntemin birlikte kullanılması yani bazı teminatların risk azaltım etkilerinin basit finansal teminat yöntemine göre diğerlerinin ise kapsamlı finansal teminat yöntemine göre hesaplanması söz konusu değildir. Bununla birlikte, madde metni ile alım satım hesaplarında yer alan ve karşı taraf kredi riski hesaplanan işlemler için Kapsamlı Finansal Teminat Yönteminin kullanılması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla, finansal teminatların risk azaltım etkilerini Basit Finansal Teminat Yöntemi ile hesaplayan bir bankanın alım satım hesaplarında yer alan repo işlemleri, menkul kıymet ve emtia ödünç işlemleri için her halükarda kapsamlı finansal teminat yöntemini kullanması gerekmektedir. Ayrıca, zaman içinde kullanılan yöntemlerde belirli bir tutarlılığın gözetilmesi gerekeceğinden çok kısa sürelerde yöntem değişikliğine gidilmesi uygun olmayacaktır.

Basit Finansal Teminat Yöntemi

Madde 33- (1) Basit Finansal Teminat Yönteminde dikkate alınan finansal teminatlar 19 uncu maddeye uygun olarak gerçeğe uygun değeri ile değerlendirilir.

(2) Basit Finansal Teminat Yönteminde, finansal teminata sahip alacağın risk ağırlığı ile ağırlıklandırılmasında risk tutarının teminatlı kısmına üç, dört, beşinci ve altıncı fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla, yüzde yirmiden aşağı olmamak üzere Yönetmelik Ek-1

hükümleri uyarınca alacak yerine teminat esas alınarak belirlenecek risk ağırlığı oranı uygulanır. Risk tutarının teminatsız kısmı ise Yönetmelikte yer alan genel esaslar çerçevesinde risk ağırlığına tabi tutulur. Bu hükmün uygulanmasında, gayrinakdi krediler ve taahhütlerin risk tutarlarının hesaplanmasında, net tutarları, Yönetmeliğin 5 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen oranlar yerine yüzde yüz oranı ile çarpılır.

(3) Kapsamlı Finansal Teminat Yönteminde yüzde sıfır volatilité ayarlaması uygulamasına tabi şartları sağlayan repo sözleşmesi veya bir menkul kıymet veya emtia ödünç verme veya ödünç alma işleminden kaynaklanan alacağın teminatlı kısmına yüzde sıfır risk ağırlığı uygulanır. Ancak, işlemin karşı tarafının piyasa katılımcısı olmasına ilişkin şartın sağlanmaması halinde, bu işlemlerden kaynaklanan alacağın teminatlı kısmına yüzde sıfır yerine yüzde on risk ağırlığı uygulanır.

(4) Kur uyumsuzluğunun bulunmaması kaydıyla, nakit veya nakit benzeri araçlarla teminatlı ve günlük gerçeğe uygun değerine göre değerleme işlemine tâbi tutulan Yönetmelik uyarınca risk tutarı Yönetmeliğin Ek-2'sine uygun olarak tespit edilen tezgah üstü türev finansal araçların risk tutarlarının teminatlandırılmış kısmına yüzde sıfır risk ağırlığı uygulanır.

(5) Dördüncü fıkra kapsamında yüzde sıfır risk ağırlığı uygulanan türev finansal araçların aşığıda belirtilen borçlanma araçları ve menkul kıymetler ile teminatlandırılmış olması durumunda ise teminatlı kısma yüzde on risk ağırlığı uygulanır:

a) Risk ağırlığı uygulamasında Yönetmelik uyarınca alacakları kurulu buldukları ülkenin merkezi yönetimlerinden alacaklar gibi işlem gören bölgesel yönetimler veya yerel yönetimlerce ihraç edilen borçlanma araçları ve menkul kıymetler,

b) Risk ağırlığı uygulamasında Yönetmelik uyarınca yüzde sıfır risk ağırlığı uygulanan çok taraflı kalkınma bankalarının ihraç ettiği borçlanma araçları ve menkul kıymetler,

c) Risk ağırlığı uygulamasında Yönetmelik uyarınca yüzde sıfır risk ağırlığı uygulanan uluslararası kuruluşların ihraç ettiği borçlanma araçları ve menkul kıymetler.

(6) Aşığıda yer alan şartlardan herhangi birinin yerine getirilmesi kaydıyla, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkra kapsamında yer almayan alacaklardan teminat ile aynı para birimi cinsinden olanlara yüzde sıfır risk ağırlığı uygulanır.

a) Teminatın mevduat veya nakit benzeri enstrüman olduğu durumlar,

b) Teminatın Yönetmelik uyarınca yüzde sıfır risk ağırlığı uygulanan merkezi yönetimler veya merkez bankalarının ihraç ettiği borçlanma araçları ve menkul kıymetler şeklinde olduğu ve gerçeğe uygun değerinin yüzde yirmi oranına kadar iskonto edildiği durumlar. Bu bendin uygulanmasında merkezi yönetim ve merkez bankalarının ihraç ettiği borçlanma araçları ve menkul kıymetler kapsamına beşinci fıkranın (a) ile (c) bentlerinde sayılan borçlanma araçları ve menkul kıymetler de dahil edilir.

(7) Yönetmeliğin 21 inci maddesinin birinci fıkrasındaki işlemler için risk ağırlıklı tutarların hesaplanmasında, finansal teminatın etkilerinin dikkate alınmasına yönelik olarak basit finansal teminat yöntemi kullanılamaz.

Kredi riski azaltımında kullanılacak enstrümanların rayiç değerleri itibarıyla dikkate alınmaları sadece Basit Finansal Teminat Yöntemine mahsus olmayıp, kapsamlı finansal teminat yönteminde de geçerlidir. Tebliğin 34 üncü maddesi uyarınca finansal teminatlara volatilité ayarlaması yapılmadan önce baz alınacak değer de ilgili enstrümanın rayiç değeridir. Bu kısımdan sonra yukarıdaki maddede bahsi geçen hükümler aşağıda yer alan örnekler vasıtasıyla anlatılacak ve somut uygulamayla mevzuat arasındaki bağlantılara mezkur örnekler üzerinden yer verilecektir.

Fonlanmış kredi korumasında KRAT teknikleri şemasından görüleceği üzere 5 ayrı tip kredi riski azaltım aracı bulunmaktadır. Söz konusu araçlardan finansal teminatlar için iki yöntem kullanılabilmekte olup, bunlar Basit Finansal Teminat Yöntemi ve kapsamlı finansal teminat yöntemidir. Aşağıda adı geçen yöntemlerden Basit Finansal Teminat Yöntemine ilişkin genel açıklamalara ve hesaplama örneklerine yer verilmiştir.

Basit Finansal Teminat Yönteminde teminat karşılığı kullanılan bir kredinin; teminatlı kısmına Yönetmeliğin Ek-1'i uyarınca, teminatın risk ağırlığı uygulanır. Söz konusu risk ağırlığı Tebliğin 33 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca asgari %20 olarak belirlenmiştir. Ancak, anılan fıkranın devamındaki fıkralarda bazı işlemler için daha düşük risk ağırlığı uygulanmasına imkan veren hükümler de bulunmaktadır. Kredinin teminatsız kısmına ise borçlunun risk ağırlığı uygulanır. Yukarıdaki fıkranın devamında yer alan hükme göre gayrinakdi krediler ve taahhütlere (Yönetmeliğin 5 inci maddesinin 3 üncü fıkrasında sayılan işlemlere) ilişkin herhangi bir finansal teminat alındığında, anılan kredilerin risk tutarı (krediye dönüştürme oranları uygulanmadan önceki tutar) ile alınan finansal teminatlar karşılaştırılacak ve teminatlandırılan tutar teminatsız kısımdan ayrı

değerlendirilecektir. Sonrasında ise hem teminatlı hem de teminatsız kısım için krediye dönüştürme oranı uygulanarak her iki kısım ilgili oldukları risk ağırlıkları altında değerlendirilecektir. Bu doğrultuda yapılmış olan örnek risk tutarı hesaplamasına aşağıda yer verilmiştir.

Örnek: Bankaca, kurumsal bir şirket olan Dell A.ř.'ye 100.000 TL tutarında teminat mektubu verilmiştir. Söz konusu kredi için Z devletinin 40.000 TL tutarındaki (rayiç değer) iç borçlanma senedi teminat olarak alınmıştır. Dell A.ř.'nin derecesinin tekabül ettiği risk ağırlığı %100; Z devletinin derecesinin tekabül ettiği risk ağırlığı ise %20'dir. Teminat mektubunun krediye dönüştürme oranı %50'dir. Buna göre kredi riskine esas tutar aşağıdaki tabloda hesaplanmıştır.

Basit Finansal Teminat Yöntemi	
Kredi tutarı	100.000
Teminatlı kısım	40.000
Teminatsız kısım	60.000
Teminatlı kısım*KDO*Teminatın risk ağırlığı	$40.000*0,50*0,20=$ 4.000
Teminatsız kısım*KDO*Borçlu risk ağırlığı	$60.000*0,50*1=$ 30.000
Toplam Risk Ağırlıklı Varlık	34.000

Aşağıda basit yöntemle göre kredi riski azaltımının ne şekilde yapıldığını anlatan ayrıntılı bir örneğe yer verilmiştir.

Örnek: Z şirketi bankadan 100 TL tutarında kredi kullanmış ve karşılığında da Türkiye Cumhuriyeti Hazine Müsteşarlığı'nca ihraç edilen 30 TL nominal bedelli (rayici 20TL) devlet tahvili ile 40 ABD doları nominal bedelli (rayici 44 TL) Eurobond'u teminat vermiştir. Müşterinin derecelendirme notu "B+" (tekabül ettiği risk ağırlığı %150); Türkiye'nin TP notu "BBB" (Yönetmelik Ek-1 Birinci Bölüm 4 üncü fıkrası uyarınca tekabül ettiği risk ağırlığı %0) ve Türkiye'nin YP notu "BBB-" (tekabül ettiği risk ağırlığı %50) varsayımları altında bu kredi için risk ağırlıklı tutar. Basit Finansal Teminat Yöntemine göre aşağıdaki şekilde hesaplanmalıdır.

(Bin TL)

Kredi	DİBS	Eurobond	Kredi / Teminat	Risk Ağırlığı		
100 TL			36TL (T.sız Kıs.)	→%150	→36* %150 =	54
		44 TL	44 TL	→%50	→44* %50 =	22
	20 TL*		20 TL	→%20	→20*%20 =	4
					Toplam RAV =	80
*: Md 33/6 fıkra uyarınca, alacak ile aynı para biriminden olan teminatların Yönetmelik uyarınca yüzde sıfır risk ağırlığı uygulanan merkezi yönetimler veya merkez bankalarının ihraç ettiği borçlanma araçları ve menkul kıymetler şeklinde olduğu ve gerçeğe uygun değerinin yüzde yirmi oranına kadar iskonto edildiği durumlarda %0 risk ağırlığı uygulanabilir.						

Hesaplama da anlaşılacağı üzere, teminatların dikkate alınmaması durumunda 100 TL tutarındaki krediden kaynaklı risk ağırlıklı varlık tutarı 150 TL iken (100*%150), teminatlar kullanılarak kredi riski azaltımı yapıldığında risk ağırlıklı varlık tutarı 80 TL'ye düşmektedir. Teminat olarak verilen devlet borçlanma senetlerinin Tebliğin 33 üncü maddesinin birinci fıkrası uyarınca gerçeğe uygun değerleri (rayiç değer) itibarıyla dikkate alınacağı unutulmamalıdır.

Hesaplama da, öncelikle kredinin teminatlı ve teminatsız kısımları tespit edilmiştir. Kredinin teminatlı kısmı, Yönetmelik Ek-1'e göre teminata uygulanması gereken risk ağırlığı ile çarpılmış ardından teminatsız kredi tutarı ile Yönetmelik Ek-1'e göre borçlunun risk ağırlığı çarpılmıştır. Sonrasında her iki tutar toplanmış ve risk ağırlıklı varlık toplamına ulaşılmıştır.

Basit finansal teminat yönteminde teminatlara uygulanabilecek en olumlu risk ağırlığı, 33 üncü maddenin ikinci fıkrası uyarınca, %20'dir. Eurobond için ise Yönetmelik Ek-1 uyarınca %50 risk ağırlığı uygulanmıştır.

Basit Finansal Teminat Yöntemi'nde kullanılabilir finansal teminatlar Tebliğin 9 uncu maddesinde sayılmış ve 19 uncu maddede de dikkate alınma kriterleri belirlenmiştir. Basit Finansal Teminat Yöntemi'nin uygulandığı durumda, genel olarak, 9 uncu maddede sayılan finansal teminatlar ile teminatlandırılan kısımlara teminatın risk ağırlığı, teminatsız kısma ise borçlunun risk ağırlığı uygulanır. Aşağıda sayılan istisnalar haricinde, finansal teminatlar ile teminatlandırılan kısımlara, 33 üncü maddenin ikinci fıkrası uyarınca, %20'den aşağı olmamak kaydıyla ilgili teminatın risk ağırlığı uygulanır. Bu uygulamanın istisnaları maddenin 3 ilâ 6 ncı fıkralarında ele alınmıştır.

Tebliğin 33 üncü maddesinin ikinci fıkrası hükmü uyarınca Kapsamlı Finansal Teminat Yönteminde bir finansal teminat için volatilité ayarlaması %0 ise bu finansal teminat ile teminatlandırılan kısma da, basit yöntemde %0 risk ağırlığı uygulanır. Anılan %0 volatilité ayarlamasına tabi işlemler ise Tebliğin 42 nci maddesinde yer alan şartları sağlayan repo ve menkul kıymet ödünç işlemleridir. Bahsi geçen madde tetkik edildiğinde, örneğin konusu merkezi yönetimlerce ihraç edilen borçlanma senedi olan ve TL cinsinden yapılan bir repo işleminde; repo yapan açısından aldığı fon tutarı (nakit), ters repo yapan açısından aldığı menkul kıymet %0 risk ağırlığı uygulanmasını sağlayan kredi riski azaltım araçlarıdır (işlemin 42 nci maddede sayılan diğer şartları da taşıdığı varsayılmıştır).

Fıkranın son cümlesinde bahsi geçen temel piyasa katılımcısı taraflar 42 nci maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde sayılmıştır. Anılan bende göre örneğin bankalar ve aracı kurumlar temel piyasa katılımcılarıdır. Buna göre %0 volatilité ayarlamasının uygulanması için gerekli şartlardan sadece piyasa katılımcısı olma şartının sağlanmadığı işlemler için bir menkul kıymet teminat olarak alınmışsa, fıkranın son cümlesi doğrultusunda risk ağırlığı %10 olarak kullanılacaktır.

Tebliğin 33 üncü maddesinin 4 üncü fıkrası tezgahüstü türev finansal araçlar için alınan teminatların kredi riski azaltım aracı olarak kullanılmasına ilişkindir. Ancak anılan fıkra genel hüküm olan teminatlar için asgari %20 risk ağırlığı uygulamasının (daha düşük ağırlığı uygulanabilmesine izin veren) istisnalarından bahsetmektedir. Bu istisnanın kullanılabilmesi için ilk şart türev araç ile teminat olarak kabul eden nakit arasında bir kur uyumsuzluğunun bulunmamasıdır. Kur uyumsuzluğu yok ise böyle bir durumda kredinin nakit veya nakit benzeri araçlarla teminatlandırılan kısmına %0 risk ağırlığı uygulanabilecektir. Dördüncü fıkra kapsamındaki türev finansal araçların, merkezi yönetimler veya merkez bankalarının ihraç ettiği ve Yönetmelik uyarınca yüzde sıfır risk ağırlığına tabi tutulan bir borçlanma aracı ile teminatlandırılmış olması durumunda ise teminatlı kısma yüzde on risk ağırlığı uygulanacaktır. Burada kredi ve teminat arasında kur uyumsuzluğunun bulunmaması gerekli bir şarttır. Beşinci fıkranın uygulanmasında, aşağıda sayılan borçlanma araçları da merkezi yönetimler

veya merkez bankalarının ihraç ettiği bir borçlanma aracı gibi değerlendirilebilmektedir.

- Risk ağırlığı uygulamasında Yönetmelik uyarınca alacakları kurulu buldukları ülkenin merkezi yönetimlerinden alacaklar gibi işlem gören bölgesel yönetimler veya yerel yönetimlerce ihraç edilen borçlanma araçları ve menkul kıymetler,
- Risk ağırlığı uygulamasında Yönetmelik uyarınca yüzde sıfır risk ağırlığı uygulanan çok taraflı kalkınma bankalarının ihraç ettiği borçlanma araçları ve menkul kıymetler,
- Risk ağırlığı uygulamasında Yönetmelik uyarınca yüzde sıfır risk ağırlığı uygulanan uluslararası kuruluşların ihraç ettiği borçlanma araçları ve menkul kıymetler.

Yukarıdaki açıklamalara ilişkin bir örnek aşağıda yer almaktadır. Örnekte derecesiz bir kurumsal şirket ile yapılan 4 yıl vadeli 100.000 TL'lik bir faiz swabi işlemi için 1.000 TL nakit teminat alınmıştır. Hesaplamalar için gerekli bilgiler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

İşlem:	TL faiz swabi
Nominal değer	100.000 TL
İşlem yapılan karşı taraf	Derecesiz şirket
Teminatın türü	Nakit
Teminatın değeri	1.000 TL
Kur uyumsuzluğu	Yok
Ek-2 kapsamında hesaplanan risk tutarı	1.500 TL

Bankaca risk ağırlıklı varlık tutarı hesaplaması aşağıdaki gibi yapılmalıdır.

$$\begin{aligned}
 RAV &= (\text{teminatsız kısım} * \text{risk ağırlığı}) + (\text{teminatlı kısım} * \text{risk ağırlığı}) \\
 &= ((1.500 - 1.000) * \%100) + (1.000 * \%0) \\
 &= 500 \text{ TL}
 \end{aligned}$$

Basit Finansal Teminat Yöntemi kullanılarak kredi riski azaltım etkisi aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır. Türevin yenileme maliyeti ve potansiyel kredi risk tutarı hesaplanması karşı taraf kredi riskinin hesaplanma usulünün anlatıldığı Yönetmeliğin Ek-2'sinin Gerçeğe Uygun Değerine Göre Değerleme Yönteminin ifade edildiği bölümde yer almaktadır. Dolayısıyla anılan hesaplamanın ayrıntısına bu kısımda yer verilmemiştir.

Basit Finansal Teminat Yöntemi

Risk tutarı	1.500
Teminatlı kısım	1.000
Teminatsız kısım	500
Teminatlı kısım*Teminatın risk ağırlığı	0
Teminatsız kısım*Borçlu risk ağırlığı	500
Toplam RAV	500

Tebliğin 33 üncü maddesinin 6 ncı fıkrasının (a) bendinde, krediyi kullandıran banka nezdinde bulunan kredi müşteriğine veya üçüncü kişilere ait bankaya rehnedilmiş mevduat ve nakit benzeri kıymetler karşılığında kullanılan kredilerin teminatlı kısımları için %0 risk ağırlığının uygulanacağı belirtilmektedir. Basit yöntemle göre kredi riski azaltımında; 33 üncü maddenin ikinci fıkrası uyarınca TP(YP) cinsinden kullanılan bir kredi için YP(TP) mevduat ya da nakit benzeri bir kıymet rehni alındığı zaman kredinin teminatlı kısmına %0 değil %20 risk ağırlığı uygulanmaktadır. Diğer bir deyişle, 33 üncü maddenin 6 ncı fıkrası gereğince %0 risk ağırlığının uygulanabilmesi için kur uyumsuzluğunun bulunmaması gerekmektedir.

Bahsi geçen maddenin 6 ncı fıkrasının (b) bendinde ise teminatın Yönetmelik uyarınca %0 risk ağırlığı uygulanan merkezi yönetimler veya merkez bankalarının ihraç ettiği borçlanma araçları ve menkul kıymetler şeklinde olduğu ve gerçeğe uygun değerinin %20 oranına kadar iskonto edildiği durumlarda, söz konusu tipteki menkul kıymetlerle teminatlandırılan kredilerin teminatlı kısımları için %0 risk ağırlığı uygulanacağı hüküm altına alınmıştır. Konuya ilişkin bir örneğe aşağıda yer verilmiştir. Adı geçen menkul kıymete iskonto uygulanmadıysa, kredinin teminatlı kısmının tamamına 33 üncü maddenin ikinci fıkrası uyarınca %20 risk ağırlığı uygulanabilecektir.

Örnek: Z şirketi bankadan 100 TL tutarında kredi kullanmış ve karşılığında da Türkiye Cumhuriyeti Hazine Müsteşarlığı'nca ihraç edilen 30 TL nominal bedelli (rayici 20TL) devlet tahvili ile 40 ABD doları nominal bedelli (rayici 44 TL) Eurobond'u teminat vermiştir. Müşterinin derecelendirme notu "B+" (tekabül ettiği risk ağırlığı %150); Türkiye'nin TP notu "BBB" (Yönetmelik Ek-1 Birinci Bölüm 4 üncü fıkrası uyarınca tekabül ettiği risk ağırlığı %0) ve Türkiye'nin YP notu "BBB-" (tekabül ettiği risk ağırlığı %50) varsayımları altında bu kredi için risk ağırlıklı tutar Basit Yöntemle göre aşağıdaki şekilde hesaplanmalıdır. DİBS'in iskonto edilmiş değerı $(20-20*\%20)= 16$ TL'dir.

(Bin TL)

Kredi	DİBS	Eurobond	Kredi / Teminat	Risk Ağırlığı		
100 TL			40 TL (T.sız Kıs.)	→%150	→40* %150 =	60
		44 TL	44 TL	→%50	→44* %50 =	22
	16 TL*		16 TL	→%0	→16* %0 =	0
					Toplam RAV =	82
*: Md 33/6 fıkra uyarınca, alacak ile aynı para biriminden olan teminatların Yönetmelik uyarınca yüzde sıfır risk ağırlığı uygulanan merkezi yönetimler veya merkez bankalarının ihraç ettiği borçlanma araçları ve menkul kıymetler şeklinde olduğu ve gerçeğe uygun değerinin yüzde yirmi oranına kadar iskonto edildiği durumlarda %0 risk ağırlığı uygulanabilir.						

Hesaplama dan görüleceği üzere risk ağırlıklı varlık tutarı 82 TL olacaktır. 33 üncü maddenin ikinci fıkrası ile altıncı fıkrasının (b) bendi karşılaştırıldığında, %0 risk ağırlığı uygulanması imkanını veren merkez bankası ve merkezi yönetimlerce ihraç edilen borçlanma araçlarının teminat olarak alındığı durumlarda risk ağırlıklı varlıkların hesaplanmasında bankalar açısından iki alternatifin bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu alternatifler kullanılarak hesaplama yapıldığında ulaşılacak risk ağırlıklı varlık tutarı; kredilerin ve teminatların tutarlarına, karşı tarafın risk ağırlığına göre değişebilecektir. Anılan konuya ilişkin karşılaştırmalı bir hesaplama aşağıda yer verilmiştir. Söz konusu hesaplamada karşı tarafın risk ağırlığının %100, %50 ve %20 olduğu teminatın risk ağırlığının %0 olduğu varsayılmıştır.

Kredi Tutarı	Teminatın Rayiç D.	Risk Ağırlığı	33 üncü maddenin ikinci fıkrasına göre RAV	33 üncü maddenin altıncı fıkrasına göre RAV
100	90	%100	$((100-90=)10)*\%100 + 90*\%20=28$	$((100-(90*1-0,2)=28)*\%100 + 72*\%0=28$
100	90	%50	$((100-90=)10)*\%50 + 90*\%20=23$	$((100-(90*1-0,2)=28)*\%50 + 72*\%0=14$
100	90	%20	$((100-90=)10)*\%20 + 90*\%20=20$	$((100-(90*1-0,2)=28)*\%20 + 72*\%0=5,6$

Yönetmeliğin 21 inci maddesinin birinci fıkrasındaki işlemler, alım satım hesaplarında yer alan ve kendileri için karşı taraf kredi riski hesaplanan işlemler olup söz konusu işlemler için kredi riski azaltımı uygulaması yapılırken basit yöntem kullanılamayacaktır. Bahsi geçen işlemler aşağıda sayılmıştır:

- Tezgah üstü türev finansal araçlar ve kredi türevleri,
- Alım satım portföyüne dahil olan menkul kıymet veya emtiaya dayalı menkul kıymet veya emtia ödünç alma ya da verme işlemleri ile repo ve ters repo sözleşmeleri,
- Kredili menkul kıymet işlemleri,
- Takas süresi uzun işlemler

Örneğin alım satım hesaplarında bulunan bir forward veya repo işlemi için karşı taraf kredi riski hesaplaması yapıldıktan sonra bu işleme ilişkin varsa finansal teminatların risk azaltıcı etkisi Kapsamlı Finansal Teminat Yöntemine göre hesaplanacaktır.

Kapsamlı Finansal Teminat Yöntemi

Madde 34- (1) Kapsamlı Finansal Teminat Yönteminde, finansal teminatların volatilité ayarlı değerleri üzerinden risk azaltımı etkileri hesaplanır.

(2) Yönetmeliğin Ek-2'si hükümleri çerçevesinde Kurum tarafından kabul edilen netleştirme sözleşmeleri kapsamındaki tezgahüstü türev işlemler için, teminatın para birimi ile takas ve mahsubun para birimi arasında bir uyumsuzluk bulunması halinde, kur volatilitésini yansıtan bir ayarlama yapılır. Netleştirme sözleşmesi kapsamındaki işlemlerde birden fazla para biriminin kullanıldığı hallerde bile sadece bir volatilité ayarlaması yapılır.

(3) İkinci fıkrada belirtilen tezgahüstü türev işlemlerde kur uyumsuzluklarıyla ilgili uygulama kuralları çerçevesinde, teminatın işleme konu olan kredinin gösterildiği para biriminden farklı bir para birimi ile gösterilmesi halinde, teminatın volatilité ayarlı değerinin hesaplanmasında kur volatilitésini de dikkate alınır.

(4) Tam ayarlanmış risk tutarı Basit ya da İçsel Modeller yaklaşımı ile hesaplanan özel netleştirme sözleşmesi kapsamındaki işlemler hariç, tüm diğer işlemler için dikkate alınacak olan teminatın volatilité ayarlı değerinin, uygulanacak volatilité ayarlarının ve risk ağırlıklı tutarların hesaplanması 35 ila 42 inci maddelere göre yapılır.

(5) Kapsamlı Finansal Teminat Yöntemini kullanan bankalar, maruz kalınan riskin bir repo sözleşmesi veya bir menkul kıymet veya emtia ödünç verme veya ödünç alma işlemi ve kredili menkul kıymet işlemleri kapsamında satılan, devredilen veya ödünç verilen menkul kıymetler veya emtia niteliğinde olduğu durumlarda, bu menkul kıymetlerin veya emtianın risk tutarı, 37 ilâ 43 üncü maddelerinde belirtildiği gibi uygun olan bir volatilité ayarlaması tutarında artırmak ve bu tutarı Yönetmeliğin 5 inci maddesi uygulamasına esas risk tutarı olarak kullanmak zorundadır.

Kredi riski azaltım araçlarından biri olan finansal teminatların risk azaltıcı etkilerinin hesaplanmasında kullanılan diğér bir yöntem Kapsamlı Finansal Teminat Yöntemidir. Kapsamlı Finansal Teminat Yöntemini, Basit Finansal Teminat Yönteminden ayıran en önemli özellik; Kapsamlı Finansal Teminat Yönteminde piyasa volatilitésinin gerek krediler (sadece 34 üncü maddenin beşinci fıkrası kapsamındaki işlemler için) gerekse teminatlar üzerinde etkisi dikkate alınarak, net risk tutarına ulaşılmasıdır.

Maddenin 2 nci fıkrasında Yönetmeliğin Ek-2'si Altıncı Bölüm hükümleri çerçevesinde Kurum tarafından kabul edilen netleştirme sözleşmeleri kapsamındaki tezgahüstü türev işlemlerde, söz konusu sözleşme uyarınca ödeme yapılacak para birimi ile alınan teminatın para birimi arasında kur uyumsuzluğu olması durumunda bir volatilité ayarlamasının yapılması gerektiği ifade edilmektedir. Netleştirme sözleşmesi kapsamındaki işlemlerde birden fazla para biriminin kullanıldığı hallerde dahi sadece bir volatilité ayarlaması yapılması yeterlidir. İkinci fıkrada ifade edilen kur uyumsuzluğuna, A bankası ile B bankası arasında yapılan netleştirme sözleşmesi kapsamındaki tezgah üstü türev işlemleri örnek olarak verilebilir. A bankasınca netleştirme sözleşmesine ilişkin gerçeğe uygun değer hesabının ve ödemenin TL cinsinden yapılması şartı getirmiştir. Hesaplama, A bankası Yönetmeliğin Ek-2'sini dikkate alarak netleştirme sözleşmesine dahil olan her bir türev işleminin gerçeğe uygun değerini ve netleştirme anlaşması kapsamında yer alan tüm sözleşmeler için azaltılmış potansiyel kredi riski tutarını bulmalıdır. Netleştirme sözleşmesine konu sözleşmelerin toplam gerçeğe uygun değeri hesaplanırken, A bankasının alacaklı olduğu sözleşmelerin gerçeğe uygun değerinden borçlu olduğu sözleşmelerin gerçeğe uygun değeri düşülecektir. Bu tutara, azaltılmış potansiyel kredi riski tutarı ilave edilerek, B bankasından kaynaklanan karşı taraf kredi riskine ulaşılacaktır. Ayrıca A bankasının B bankasından 50.000 USD finansal teminat aldığı varsayılırsa B bankasının netleştirme sözleşmesine ilişkin ödemeyi T L cinsinden yapacağı ancak verdiği teminatın USD cinsinden olması nedeniyle 2 nci fıkra kapsamında teminata kur uyumsuzluğu için volatilité ayarlaması uygulanacaktır.

Maddenin 3 üncü fıkrasında da kur uyumsuzluğundan bahsedilmekte olup, anılan uyumsuzluk 2 nci fıkrada geçen kur uyumsuzluğundan farklıdır. Üçüncü fıkrada bahsi geçen kur uyumsuzluğu; teminatın gösterildiği para birimi ile işlem den kaynaklanan riskin gösterildiği para biriminin farklı olması durumunda ortaya çıkacaktır. Örneğin vadede USD alım TL satım olan bir forward sözleşmesinde; TL cinsinden bir teminat alındığı varsayılmıştır. Forward sözleşmesinin gerçeğe uygun değerü USD kurunun değişmesine bağlı olarak değişecektir. Bu kapsamda türev sözleşmesinin gerçeğe uygun değerini değiştiren altta yatan varlığın para birimi USD ancak bahsi geçen sözleşme için alınan teminatın para birimi TL olduğu için teminatın volatilite ayarlı değerinin hesaplanmasında 3 üncü fıkra kapsamında bulunan kur volatilitesi de dikkate alınmalıdır. Bu örnekte vadede USD satım TL alım olmuş olsa dahi söz konusu türev sözleşmesinin gerçeğe uygun değerini değiştiren altta yatan varlığın para birimi USD ancak alınan teminatın para birimi TL olduğu için teminatın değerinin hesaplanmasında 3 üncü fıkra kapsamında kur uyumsuzluğu için volatilite ayarlaması dikkate alınmalıdır.

Tebliğin 34 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında ise uygulanacak volatilite oranlarının tespiti, ayarlanmış risk tutarının belirlenmesi ve dikkate alınacak teminat tutarına ilişkin açıklamalara yer verilmiştir. Bu kapsamda teminatın volatilite ayarlı değerinin 35 ilâ 42 inci maddelere göre belirleneceği hüküm altına alınmışken, uygulanacak volatilite oranlarının ve tam ayarlanmış risk tutarının;

- Tam ayarlanmış risk tutarı Basit Yaklaşım ile hesaplanan özel netleştirme sözleşmesi kapsamındaki işlemler için 30 uncu madde,
- Tam ayarlanmış risk tutarı İçsel Modeller Yaklaşımı ile hesaplanan özel netleştirme sözleşmesi kapsamındaki işlemler için 31 inci madde,
- Bunlar haricinde diğer tüm işlemler için 35 ilâ 42 nci madde

hükümlerine göre belirleneceği açıklanmıştır.

Maddenin 5 inci fıkrasında alacağa ilişkin volatilite ayarlamasının (H_K) yapılacağı durumlar anlatılmaktadır. Buna göre “ H_K ” sadece bu fıkra kapsamına giren işlemler için uygulanmakta olup diğer kredilendirme işlemlerinde risk tutarı belirli bir oranda (H_K) artırılmayacaktır. Kapsamlı Finansal Teminat Yöntemini kullanan bankalar, maruz kalınan riskin bir repo sözleşmesi veya bir menkul kıymet veya emtia ödünç verme veya ödünç alma işlemleri ve kredili menkul kıymet işlemleri kapsamında satılan, devredilen veya ödünç verilen menkul kıymetler veya emtia niteliğinde olduğu durumlarda, bu menkul kıymetlerin veya emtianın risk tutarını, Tebliğin 37 ilâ 43 üncü maddelerinde belirtilen uygun bir volatilite ayarlaması tutarında artırmak ve bu tutarı Yönetmeliğin 5 inci maddesi uygulamasına esas risk tutarı olarak kullanmak zorundadır.

Kapsamlı Finansal Teminat Yönteminde Tam Ayarlanmış Değer İle Volatilité Ayrılı Değerlerin Ve Risk Ağırlıklı Tutarların Hesaplanması

Madde 35- (1) Teminatın ve alacağın volatilité ayrılı değerleri ile alacağın tam ayarlanmış değeri;

- a) "T_{VA}", teminatın volatilité ayrılı değerini,
 - b) "H_T", teminata ilişkin volatilité ayarlamasını,
 - c) "H_{FX}", teminatın kur uyumsuzluğuna ilişkin volatilité ayarlamasını,
 - ç) "T", teminatın gerçeğe uygun değerini,
 - d) "K", risk tutarını,
 - e) "K_{VA}", alacağın volatilité ayrılı risk tutarını,
 - f) "H_K", alacağa ilişkin volatilité ayarlamasını,
 - g) "T_{VAV}", 49 uncu maddede yer alan hükümlere uygun olarak vade uyumsuzluğu için ayarlanmış teminatın volatilité ayrılı değerini,
 - ğ) "K*", alacağın tam ayarlanmış değerini,
- ifade etmek üzere aşığıdaki formüller yoluyla hesaplanır:

$$T_{VA} = T \times (1 - H_T - H_{FX})$$

$$K_{VA} = K \times (1 + H_K)$$

$$K^* = \text{maksimum} \{0, [K_{VA} - T_{VAV}]\}$$

(2) Birinci fıkraya uyarınca yapılacak hesaplamalarda;

a) Tezgahestü türev işlemler için alacağın volatilité ayrılı risk tutarı formül yoluyla hesaplanmaksızın teminatlandırılmamış risk tutarına eşit olarak kabul edilir.

b) Alacağın, gayrinakdi krediler ve taahhütler kapsamında olması halinde, teminatlandırılmamış risk tutarı olarak bunların 1/11/2006 tarihli ve 26333 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bankalarca Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Bunlar İçin Ayrılabak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğe istinaden ayrılan özel karşılıklar düşüldükten sonraki net tutarları dikkate alınır. Söz konusu net tutarlar, Yönetmeliğin 5 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen oranlar yerine yüzde yüz oranı ile çarpılır.

(3) Teminata ve alacağa ilişkin volatilité ayarlaması ile teminatın kur uyumsuzluğuna ilişkin volatilité ayarlaması 36 ila 42 inci maddelerde belirtilen usul ve esaslara göre hesaplanır.

(4) Birinci fıkraya göre hesaplanan alacağın tam ayarlanmış değeri Yönetmelik uygulamasında alacağa ilişkin risk tutarı olarak kabul edilir. Alacağın gayri nakdi kredi ve taahhütler kapsamında olması halinde bu maddenin birinci fıkrasına göre hesaplanan alacağın tam ayarlanmış değeri Yönetmeliğin 5 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen oranların uygulanacağı değeri olarak kabul edilir.

Kapsamlı finansal teminat yönteminde finansal teminatın volatilité ayarlı değeri (T_{VA}) aşağıdaki formüllerde görüldüğü üzere; teminatın gerçeğe uygun değerinden (T) teminata özgü volatilité ayarlaması (T^*H_T) ve teminatın kur uyumsuzluğuna ilişkin volatilité ayarlamasının (T^*H_{FX}) çıkarılması suretiyle bulunur.

$$T_{VA} = T - T^*H_T - T^*H_{FX} \rightarrow T_{VA} = T * (1 - H_T - H_{FX})$$

Ayrıca, teminatın kalan vadesi alacağın kalan vadesinden kısa ise (yani vade uyumsuzluğu bulunmakta ise) 49 uncu maddenin ikinci fıkrası uyarınca vade uyumsuzluğu için ayarlanmış teminatın volatilité ayarlı değeri (T_{VAV}) aşağıdaki formülle bulunur.

$$T_{VAV} = T * (1 - H_T - H_{FX}) * \frac{v - 0,25}{V - 0,25}$$

Burada unutulmamalıdır ki, eğer teminat ile alacak arasında bir vade uyumsuzluğu yoksa (yani $V_{\text{teminat}} \geq V_{\text{alacak}}$ ise) teminatın volatilité ayarlı değeri (T_{VA}) ile teminatın vade uyumsuzluğu için ayarlanmış değerini (T_{VAV}) birbirlerine eşit olacaktır ($T_{VA} = T_{VAV}$).

Alacağın volatilité ayarlı risk tutarı (K_{VA}) ise risk tutarının (K) 34 üncü maddenin beşinci fıkrası uyarınca alacağa ilişkin volatilité ayarlaması oranında (H_K) artırılması suretiyle bulunur. Ancak, söz konusu uygulama yalnızca alacağın repo sözleşmesi veya menkul kıymet veya emtia ödünç verme veya ödünç alma işlemi ve kredili menkul kıymet işlemleri kapsamında satılan, devredilen veya ödünç verilen menkul kıymetler veya emtia niteliğinde olduğu durumlarda geçerli olacaktır.

$$K_{VA} = K + K * H_K \rightarrow K_{VA} = K * (1 + H_K)$$

Hem alacak hem de teminat yukarıdaki volatilité ayarlamalarına tabi tutulduktan sonra alacağın volatilité ayarlı risk tutarının (K_{VA}), vade uyumsuzluğu için ayarlanmış teminatın volatilité ayarlı değerini (T_{VAV}) ařan kısmı pozitif bir rakam ise söz konusu aşım tutarı “alacağın tam ayarlanmış değerini (K^*)” olarak adlandırılır.

$$K^* = \text{maksimum}\{0, K_{VA} - T_{VAV}\}$$

İkinci fıkranın (a) bendi uyarınca tezgahüstü türev işlemler için $K_{VA} = K * (1 + H_K)$ formülü uygulanmayacak olup $K_{VA} = K$ olarak kabul edilecektir. Diğer bir deyişle alacağına ilişkin volatilitte ayarlaması sıfır olacaktır ($H_K = 0$).

İkinci fıkranın (b) bendi uyarınca, gayrinakdi krediler ve taahhütlerin risk tutarlarının hesaplanmasında, net tutarları, Yönetmeliğin 5 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen oranlar yerine yüzde yüz oranı ile çarpılması gerekmektedir. Buna göre bir gayrinakdi kredi veya taahhüt (Yönetmeliğin 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasında sayılan işlemlere) için herhangi bir finansal teminat alındığında, söz konusu gayrinakdi kredinin net tutarından (özel karşılık düşüldükten sonraki hali) bu gayrinakdi kredi için alınan finansal teminatın ayarlanmış değeri düşülmektedir. Teminatın düşülmesinden sonra kalan teminatsız kredi tutarına ise Yönetmeliğin 5 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarında geçen gayrinakdi krediye ilişkin dönüştürme oranı uygulanacaktır. Bu doğrultuda yapılmış olan örnek risk tutarı hesaplamasına aşağıda yer verilmiştir.

Örnek: Bankaca X müşterisine 100.000 TL tutarında teminat mektubu verilmiştir. Söz konusu kredi için Z devletinin 30.000 TL tutarındaki borçlanma senedi teminat olarak alınmıştır ($H_T = \%21,213$; $H_{FX} = 0$). Kredi ve teminat arasında vade uyumsuzluğu bulunmadığı varsayılmaktadır. Ayrıca, X müşterisinin derecesinin tekabül ettiği risk ağırlığı $\%100$, teminat mektubunun krediye dönüştürme oranı $\%50$ olduğu ve söz konusu teminat mektubu için özel karşılık ayrılmadığı varsayılmıştır. Buna göre kredi riskine esas tutar aşağıdaki tabloda hesaplanmıştır.

Kapsamlı Finansal Teminat Yöntemi		
K (Risk tutarı)		100.000
T_{VAV}	$30.000 * (1 - 0,21213)$	23.636
K^* (Alacağın tam ayarlanmış değeri) = $(K - T_{VAV})$		76.364
$RAV = K^* \times KDO \times$ Borçlunun risk ağırlığı	$76.364 * \%50 * \%100$	38.182

Yukarıdaki örnekte şayet özel karşılık ayrılıysaydı, bu özel karşılık tutarının işlemin en başında risk tutarından düşülmesi gerektiği unutulmamalıdır.

Maddenin 3'üncü fıkrasında teminata ve alacağına ilişkin volatilitte ayarlaması ile teminatla alacak arasındaki kur uyumsuzluğuna ilişkin volatilitte ayarlamasının 36 ilâ 42 nci maddelerde belirtilen usul ve esaslara göre Standart Volatilitte Ayarlaması Yaklaşımı ya da İçsel Tahminlere Dayalı Volatilitte Ayarlaması Yaklaşımı kullanılarak hesaplanması gerektiği ifade edilmiştir.

Yukarıdaki örnekte de görüldüğü üzere “alacağın tam ayarlanmış değeri (K*)”, Yönetmelik uygulamasında alacağa ilişkin risk tutarı kabul edilir ve bu tutar risk ağırlığıyla çarpılarak RAV tutarı hesaplanır. Alacağın gayri nakdi kredi ve taahhütler (Yönetmeliğin 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasında sayılan işlemler) kapsamında olması halinde bu maddenin 1 inci fıkrasına göre hesaplanan alacağın tam ayarlanmış değeri; Yönetmeliğin 5 inci maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen oranların uygulanacağı değer olarak kabul edilir. Bahse konu oranlar uygulandıktan sonra elde edilen tutar, risk ağırlığı ile çarpılarak RAV tutarına ulaşılır.

Kapsamlı Finansal Teminat Yönteminde Volatilite Ayarlamalarının Hesaplanması

Madde 36- (1) Volatilite ayarlamaları; Standart Volatilite Ayarlaması Yaklaşımı veya İçsel Tahminlere Dayalı Volatilite Ayarlaması Yaklaşımı kullanılarak hesaplanır. İçsel Tahminlere Dayalı Yaklaşımın seçilmesi halinde, bu yaklaşım, Standart Volatilite Ayarlaması Yaklaşımının kullanılacağı önemsiz portföyler haricinde, tüm finansal araç türleri için kullanılmak zorundadır.

(2) Teminatın birden fazla dikkate alınabilir teminat türünden oluştuğu durumlarda, volatilite ayarlaması;

- a) “ai”, herhangi bir teminat türünün toplam teminata oranını,
- b) “Hi”, ilgili teminat türüne uygulanabilecek volatilite ayarlamasını,

c) “H”, volatilite ayarlamasını,
ifade etmek üzere aşağıdaki formül yoluyla belirlenir.

$$H = \sum_i a_i H_i$$

Kapsamlı Finansal Teminat Yönteminde volatilite ayarlamaları; Standart Volatilite Ayarlaması Yaklaşımı veya Kurum’dan izin alınması şartıyla İçsel Tahminlere Dayalı Volatilite Ayarlaması Yaklaşımı kullanılarak hesaplanır. Standart Volatilite Ayarlaması Yaklaşımında Tebliğin Ek-1’inde yer alan tablolardaki standart katsayılar kullanılarak hesaplama yapılmaktadır. İçsel Tahminlere Dayalı Yaklaşımın seçilmesi halinde ise kullanılacak volatilite ayarlamaları bankalarca içsel olarak hesaplanacaktır. İçsel Tahminlere Dayalı Yaklaşımın seçilmesi durumunda bu yaklaşım, Standart Volatilite Ayarlaması Yaklaşımının kullanılacağı önemsiz portföyler haricinde, tüm finansal araç türleri için kullanılmak zorundadır. Volatilite ayarlaması; vade uyumsuzluğu nedeniyle yapılan ayarlamalardan farklı bir ayarlama olup, teminat olarak alınan kıymetlerin fiyatlarındaki dalgalanmaların yol açabileceği azalışlar ile kur dalgalanması sebebiyle teminatın krediyi koruma potansiyelinin azalması ihtimaline karşı ihtiyatlılık gereği yapılmakta ve bu

ayarlamayla teminatın dikkate alınan değeri azaltılmaktadır. Vade uyumsuzluğunun olduğu yerlerde bahsi geçen ayarlamalar ilave olarak yapılmalıdır.

Maddenin 2 nci fıkrası uyarınca Kapsamlı Finansal Teminat Yönteminde, birden fazla teminat türünden oluşan bir teminat grubunun volatilité ayarlamasının (tutar ağırlıklı ortalama), her bir teminata ilişkin volatilité ayarlamasının ilgili teminatın toplam teminat grubu içerisindeki payı dikkate alınarak aşağıdaki formülle hesaplanacağı ifade edilmektedir.

$$H = \sum_i a_i H_i$$

Herhangi bir teminat grubu için yukarıda yer alan formül dikkate alınarak, teminat grubunun toplam tutarına uygulanması gereken volatilité ayarlaması bulunabileceği gibi, her bir teminatın volatilité ayarlı değerinin bulunup hesaplamaya ayrı ayrı konu edilmesi matematiksel olarak bir farklılık doğurmamaktadır. Konuyu örneklendirebilmek amacıyla 500 TL değerindeki bir teminat grubunun aşağıdaki 4 farklı teminattan oluştuğunu ve kredi ve teminatlar arasında kur uyumsuzluğu bulunmadığını kabul edelim:

	Teminatın Değeri	Uygulanacak Ayarlaması	Volatilité	Teminatın Payı
Teminat-1	200 TL	%6		%40
Teminat-2	150 TL	%2		%30
Teminat-3	120 TL	%15		%24
Teminat-4	30 TL	%3		%6
Toplam	500 TL	Aşağıda hesaplanmaktadır.		%100

Yukarıdaki formüle göre 500 TL değerindeki söz konusu teminat grubuna uygulanacak ortak volatilité ayarlaması şu şekilde bulunur.

$$H = \%40*\%6+\%30*\%2+\%24*\%15+\%6*\%3 = \%6,78$$

olarak bulunur.

Bu durumda teminatın dikkate alınacak tutarı;

$$K^* = K \times (1 + H_K) - T \times (1 - H_T - H_{FX})$$

$$K^* = K \times (1 + H_K) - 500 \times (1 - 0,0678 - 0)$$

$$K^* = K \times (1 + H_K) - 466,10$$

Daha öncede bahsedildiği üzere, her bir teminatın ayrı ayrı dikkate alınması hesaplamada bir farklılık doğurmamaktadır. Bu hesaplamada her bir teminatın değeri belirlenen volatilité oranında azaltılarak dikkate alınabilecek toplam teminat tutarına ulaşılmaktadır. Dikkate alınabilecek teminat tutarı toplam teminat tutarına bölüldüğünde yukarıda hesaplanan (%6,78) volatilité oranına ulaşılacaktır.

	Teminatın Değeri	Uygulanacak Volatilité Ayarlaması	Teminatın Volatilité Ayarlı Değeri $T_{VA} = T \times (1 - H_T - H_{FX})$
Teminat-1	200 TL	%6	188,00 TL
Teminat-2	150 TL	%2	147,00 TL
Teminat-3	120 TL	%15	102,00 TL
Teminat-4	30 TL	%3	29,10 TL
Toplam	500 TL	Aşağıda hesaplanmaktadır.	466,10 TL

$$H_T = 466,10/500 = \%6,78$$

Yukarıdaki örnekte Teminat-2'nin orijinal alacaktan farklı bir para biriminden olması nedeniyle kur uyumsuzluğunun da olduğu varsayıldığında hesaplama aşağıdaki şekilde yapılacaktır. Teminat-2'nin alacaktan farklı bir para biriminden olduğu ve uygulanacak volatilité ayarlamasının %8 olduğu kabul edildiğinde;

	Teminatın Değeri	Uygulanacak Volatilité Ayarlaması (H_i)	Teminatın Payı (a_i)	Ağırlıklı Volatilité Ayarlaması ($a_i \cdot H_i$)
Teminat-1	200 TL	%6	%40,00	%2,40
Teminat-2	150 TL	%10=(%2+%8)	%30,00	%3,00
Teminat-3	120 TL	%15	%24,00	%3,60
Teminat-4	30 TL	%3	%6,00	%0,18
TOPLAM	500 TL	Aşağıda hesaplanmaktadır.	%100	%9,18

Yukarıdaki formüle göre 500 TL değerindeki söz konusu teminat grubuna uygulanacak ortak volatilité ayarlaması şu şekilde bulunur.

$$H = \%40*\%6 + \%30*\%10 + \%24*\%15 + \%6*\%3 = \%9,18$$

Teminatın Volatilite Ayarlı Değeri = $500 \times (1 - 0,0918) = 454,10$ TL

Yukarıdaki işlem, her bir teminatı ayrı ayrı dikkate alan volatilite ayarlaması yapılarak aşağıdaki gibi de hesaplanabilir.

	Teminatın Değeri	Uygulanacak Volatilite Ayarlaması	Teminatın Volatilite Ayarlı Değeri $T_{VA} = T \times (1 - H_T - H_{FX})$
Teminat-1	200 TL	%6	188,00 TL
Teminat-2	150 TL	%2 ve %8	135,00 TL
Teminat-3	120 TL	%15	102,00 TL
Teminat-4	30 TL	%3	29,10 TL
TOPLAM	500 TL		454,10 TL

Standart Volatilite Ayarlaması Yaklaşımı

Madde 37- (1) Standart Volatilite Ayarlaması Yaklaşımında uygulanacak volatilite ayarlamaları günlük yeniden değerlendirme varsayımıyla Ek-1'de yer alan ayarlamalardır.

(2) Ek-1'de geçen elde tutma süresi, teminatlı kredilendirme işlemlerinde 20 iş günü, repo işlemlerinden emtianın devrini ve tasarruf hakkının garanti edilmesini konu edenler dışında kalanlar ve menkul kıymet ödünç işlemleri için 5 iş günü, diğer sermaye piyasası işlemleri için ise on iş günüdür.

(3) Ek-1'de yer alan tablolarda ve dört ilâ altıncı fıkralarda yer alan borçlanma araçlarına ilişkin derecelendirme notlarına tekabül eden kredi kalitesi kademesi, Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrası çerçevesinde Kurulca belirlenir. Bu fıkranın uygulamasında, 9 uncu maddenin yedinci fıkrası hükümleri de dikkate alınır.

(4) Emtiyayı veya 9 uncu madde kapsamında dikkate alınmayan menkul kıymetleri konu alan repo ve menkul kıymet/emtia ödünç alma ve verme işlemleri için volatilite ayarlaması teşkilatlanmış bir borsaya kote edilmiş ancak ana endekslere dahil olmayan hisse senetleri için yapılan volatilite ayarlamasının aynısıdır.

(5) Kolektif yatırım kuruluşuna yapılan yatırımlar için volatilite ayarlaması; ikinci fıkra kapsamında elde tutma süresi dikkate alınarak, kuruluşun yatırım yaptığı varlıklara uygulanan volatilite ayarlamasının ağırlıklı ortalamasıdır. Kuruluşun yatırım yaptığı varlıklar hakkında yeterli bilgiye sahip olunmaması halinde volatilite ayarlaması; kuruluşun yatırım yapma hakkına sahip olduğu

varlıklara uygulanacak olan volatilitte ayarlamalarından en yüksek olanıdır.

(6) 9 uncu maddenin beşinci fıkrasında belirtilen dikkate alınma kriterlerine uyan bankalar ve aracı kurumlarca ihraç edilen derecelendirilmemiş borçlanma araçları için volatilitte ayarlamaları; kredi kalitesi kademesi 2 veya 3'e eşleştirilen bankalar ve aracı kurumlar veya şirketlerin ihraç ettiği menkul kıymetler için uygulanan volatilitte ayarlamalarının aynıdır.

(7) Dikkate alınabilir nitelikte olmayan finansal araçlar veya emtianın Yönetmeliğin 21 inci maddesinin üçüncü fıkrası kapsamındaki bir işlemde ödünç verilmesi, satılması veya verilmesi veya ödünç alınması, satın alınması veya teminat olarak veya başka bir yolla alınması halinde, bu araçlar ve emtia, teşkilatlanmış bir borsaya kote edilmiş ana endekslere dahil olmayan hisse senetleri gibi değerlendirilir.

Standart Volatilitte Ayarlaması Yaklaşımında uygulanacak volatilitte ayarlamaları denetim otoriteleri tarafından belirlenmektedir. Kurum tarafından, günlük yeniden değerlendirme varsayımıyla belirlenen standart volatilitte ayarlamaları Tebliğin Ek-1'inde yer almaktadır.

İkinci fıkrada bahsi geçen teminatlı kredi işlemleri, kullanılan bir kredinin karşılığında teminat alınması gibi sık karşılaşılan işlemlerdir. Repo işlemlerinde ise iki durum söz konusudur. Repo konusu kıymet; bir emtiaysa bahse konu işlem diğer sermaye piyasası işlemleri kapsamında değerlendirilerek günlük elde tutma süresi (GETS) 10 iş günü olarak tespit edilmiştir. Buna karşın repo işleminin konusu menkul kıymet ise ya da işlemin kendisi menkul kıymet ödünç verme işlemi ise uygulanacak GETS 5 iş günü olarak belirlenmiştir.

Maddenin 3 üncü fıkrasında, Ek-1'de yer alan tablolarda ve bu maddenin 4 ilâ 6 ncı fıkralarında yer alan borçlanma araçlarına ilişkin derecelendirme notlarının tekabül ettiği kredi kalitesi kademesinin, Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca Kurulca belirleneceği hüküm altına alınmıştır. Söz konusu tablolara göre, bir borçlanma senedinin derecelendirme notu kötüleştiğinde yani eşleştirildiği kredi kalitesi kademesi 1'den 4'e doğru arttığında uygulanacak volatilitte ayarlamaları artmaktadır. Borçlanma senedinin eşleştirildiği veya tabi olduğu risk ağırlığının tekabül ettiği kredi kalitesi kademesi (BKS) belirlenirken söz konusu senedin birden fazla derecelendirme kuruluşundan aldığı derecelendirme notları bulunmakta ise 9 uncu maddenin yedinci fıkrası uyarınca derecelendirme notlarından en avantajlı ikinci derecelendirme notundan daha az avantajlı olanı dikkate alınarak BKS belirlenmelidir.

Maddenin 4 üncü fıkrasında, bahsi geçen işlemler emtiayı veya Tebliğin 9 uncu maddesi kapsamında finansal teminat olarak dikkate alınmayan menkul kıymetleri konu alan repo ve menkul kıymet/emtia ödünç alma/verme işlemleridir. Tebliğin 9 uncu maddesinde belirtilen şartları taşımayan (örneğin derecesi olmayan ya da derecesi 4 üncü kredi kalitesi kademesine veya daha olumsuz bir kredi kalitesi kademesine denk gelen bir bankanın ihraç ettiği menkul kıymet) bir menkul kıymeti veya emtiaya konu alan bir repo, menkul kıymet/emtia ödünç alma ve verme işlemi yapıldığında, söz konusu işlemler için fıkra hükmü doğrultusunda teşkilatlanmış bir borsaya kote edilmiş ancak ana endekse dahil olmayan hisse senetleri için uygulanacak volatilité ayarlaması yapılmak suretiyle risk azaltımı yapılabilecektir. Söz konusu volatilité ayarlaması Ek-1 / Tablo 3'ten görüleceği üzere, yüksek bir iskonto uygulanması sonucunu doğurmaktadır.

Maddenin 5 inci fıkrasında KYK yatırımlarına uygulanacak volatilité ayarlamasının nasıl hesaplanacağı anlatılmaktadır. Anılan fıkrada söz konusu hesaplama yapılırken farklı işlemlerin farklı elde tutma sürelerinin olduğu dikkate alınarak öncelikle yapılan işleme özel elde tutma süresinin tespit edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Anılan tespitten sonra bir KYK'ya ilişkin ortaklık payının/fon payının teminat olarak alındığı varsayıldığında mezkûr KYK'nın yatırım yaptığı varlıkların bilindiği ve bilinmediği durum olmak üzere iki farklı ihtimal gündeme gelebilmektedir.

KYK'nın yatırım yaptığı varlıkların bilindiği durumda yapılacak volatilité ayarlaması anılan varlıklara uygulanan volatilité ayarlamalarının tutar ağırlıklı ortalamasıdır. Volatilité ayarlamalarının tutar ağırlıklı ortalaması; 36 ncı maddenin 2 nci fıkrasında yer alan yöntem ve söz konusu fıkraya ilişkin açıklamalardaki örnekler dikkate alınarak bulunabilir. Esasında yapılan hesaplama, KYK'nın yatırım yaptığı varlıkların doğrudan bankaca teminat olarak alındığı durumda yapılan hesaplamayla aynı sonucu doğurmaktadır. Konuya ilişkin bir örnek aşağıda yer almaktadır.

Örnek: Banka tarafından teminat olarak alınan KYK payının rayiç değerinin 1.000 TL ve 2.250 TL olduğu varsayımı altında ağırlıklı ortalama volatilité ayarlaması hesaplanmıştır. KYK'nın %10'luk payı alınmıştır.

KYK Yatırımları	Rayiç	Rayiç
A varlığı	500	750
B varlığı	500	1.500
Toplam	1.000	2.250
A/Toplam	0,50	0,33
B/Toplam	0,50	0,67

Teminatların rayiç değerlerinin 1.000 TL olduğu varsayımı altında KYK'ya uygulanacak ağırlıklı ortalama volatilitte ayarlaması aşağıdaki tablodan da görüleceği üzere %4 olarak hesaplanmıştır. Bu hesaplamada KYK tarafından %50 oranında yatırım yapılan A varlığının volatilitte ayarlamasının %6 ve B varlığına ilişkin volatilitte ayarlamasının %2 olduğu varsayılmıştır.

	Teminatın Rayiç Değerinin Oranı	Uygulanacak Volatilitte Ayarlaması	Ağırlıklı Ortalama Volatilitte Ayarlaması
A	%50	%6	%3
B	%50	%2	%1
Toplam			%4

Teminatların rayiç değerlerinin 2.250 TL olduğu varsayımı altında yapılan hesaplama aşağıdaki tablodaki gibidir.

	Teminatın Rayiç Değerinin Oranı	Uygulanacak Volatilitte Ayarlaması	Ağırlıklı Ortalama Volatilitte Ayarlaması
A	%33	%6	%1,98
B	%67	%2	%1,34
Toplam			%3,32

Yukarıdaki örnekten banka tarafından teminat olarak alınan KYK payının toplam rayiç değerine hesaplanmış olan ağırlıklı ortalama volatilitte ayarlaması seviyesinde bir iskonto uygulanacaktır.

KYK'nın yatırım yaptığı varlıkların bilinmediği durumda ise volatilitte ayarlaması; KYK'nın yatırım yapma hakkına sahip olduğu (izahnamesinde ya da ana sözleşmesinde belirtilen) varlıklara uygulanacak olan volatilitte ayarlamalarından en yüksek olanıdır. Bahsi geçen en yüksek volatilitte ayarlaması banka tarafından teminat olarak alınan KYK payının tamamına uygulanır.

Maddenin 6 ncı fıkrasında Tebliğin 9 uncu maddesinde belirtilen dikkate alınma kriterlerine uyan, bankalar ve aracı kurumlarca ihraç edilen derecelendirilmemiş borçlanma araçları için uygulanacak volatilitte ayarlamalarının, kredi kalitesi kademesi 2 veya 3'e eşleştirilen bankalar ve aracı kurumlar veya şirketler tarafından ihraç edilen menkul kıymetler için uygulanan volatilitte ayarlamaları ile aynı olduğu ifade edilmiştir.

Maddenin son fıkrasında Yönetmeliğin 21 inci maddesinin üçüncü fıkrasında sayılan işlemlerden bahsedilmektedir. Bu işlemler, alım satım hesaplarında yer alan ve teminatında bu hesaba dâhil edilebilir nitelikteki

finansal araçlar ve emtia olan repo işlemleri ve menkul kıymet veya emtia ödünç alma ya da ödünç verme işlemleridir. Buna ilaveten Yönetmeliğin 21 inci maddesinin üçüncü fıkrasında alım satım hesabında takip edilen ve teminatında bu hesaba dâhil edilebilir nitelikteki emtia bulunan tezgah üstü türev finansal araçlar da sayılmıştır. Bu kapsamda bahsi geçen işlemler için kullanılacak volatilité ayarlamaları; teşkilatlanmış bir borsaya kote edilmiş ana endekslere dahil olmayan hisse senetleri için kullanılacak olan volatilité ayarlamalarıyla aynıdır.

İçsel Tahminlere Dayalı Volatilité Ayarlaması Yaklaşımı

Madde 38- (1) Teminatlara ve kredilere uygulanacak volatilité ayarlamalarının hesaplamasında içsel tahminlere dayalı volatilité ayarlaması yaklaşımının kullanımı, bu yaklaşıma ilişkin nicel ve nitel kriterleri taşımak kaydıyla Kurumun iznine tabidir.

(2) Yetkili bir KDK tarafından risk ağırlığının tespitine ilişkin kurallar kapsamında kredi kalitesi kademesi asgari olarak yatırım yapılabilir seviyesine tekabül eden bir derece verilmiş olan menkul kıymetler için, her bir menkul kıymet kategorisi için ayrı bir volatilité tahmini hesaplanabilir.

(3) İlgili kategorilerin belirlenmesinde, menkul kıymet ihraççısının türü, menkul kıymete ilişkin bağımsız kredi derecelendirmesi, menkul kıymetin kalan vadesi ve düzeltilmiş durasyonu dikkate alınır. Volatilité tahminlerinin, bankanın ilgili kategoriye dahil ettiği menkul kıymetleri temsil edici nitelikte olması gerekir.

(4) Yetkili bir KDK tarafından risk ağırlığının tespitine ilişkin kurallar kapsamında kredi kalitesi kademesi yatırım yapılabilir seviyenin altında bir dereceye tekabül eden bir kredi derecesi verilmiş olan menkul kıymetler için ve diğer dikkate alınabilir teminatlar için volatilité ayarlamaları; her bir kalem için münferiden hesaplanır.

(5) İçsel Tahminlere Dayalı Yaklaşımı kullanan bankalarca, teminatın volatilitesi veya kur uyumsuzluğuna ilişkin volatilité tahminleri; kredi, teminat ve/veya kurlar arasındaki korelasyonlar dikkate alınmaksızın yapılır.

(6) Dikkate alınabilir nitelikte olmayan ancak Yönetmeliğin 21 inci maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında dikkate alınabilir kabul edilen finansal araç ve emtianın bu yaklaşıma konu edilmesi halinde, volatilité ayarlamaları bu kalemlerin her biri için ayrıca hesaplanır.

İçsel Tahminlere Dayalı Volatilite Ayarlaması Yaklaşımında kullanılan metodoloji ile piyasa riskinin içsel modeller (RMD modelleri) ile hesaplanmasında kullanılan metodoloji arasında önemli benzerlikler bulunmaktadır. Belirli varsayımlar altında RMD modelleri kullanılarak hesaplanan, bankanın herhangi bir portföy/menkul kıymet kategorisi nedeniyle maruz kalabileceği azami kayıp tutarı; aynı zamanda bahsi geçen portföye uygulanabilecek volatilite ayarlamasına ilişkin bir ölçüt olma özelliği taşımaktadır.

RMD modelleri ile İçsel Tahminlere Dayalı Volatilite Ayarlaması Yaklaşımında kullanılan modeller arasındaki en önemli farklılık RMD modellerinde riski hesaplanan portföyün risk faktörlerinin volatilitesi ve bu faktörler arasındaki korelasyonlar dikkate alınarak tek bir RMD tutarına ulaşılırken, İçsel Tahminlere Dayalı Volatilite Ayarlaması Yaklaşımında ise her bir teminat ve/veya teminat kategorisi ve kur uyumsuzluğu için bir volatilite değerisi hesaplanmakta ve elde edilen oranlar volatilite ayarlaması olarak dikkate alınmaktadır.

Kapsamlı Finansal Teminat Yöntemini kullanan bankalarda volatilite ayarlamaları Standart Volatilite Ayarlaması Yaklaşımı ya da İçsel Tahminlere Dayalı Volatilite Ayarlaması Yaklaşımına göre hesaplanmaktadır. Bunun yanında İçsel Tahminlere Dayalı Yaklaşımını kullanmak isteyen bankaların 39 ve 40 ıncı maddelerde yer alan nicel ve nitel kriterleri sağlamaları ve Kurum'dan izin almaları maddenin birinci fıkrası ile hüküm altına alınmıştır.

Esasında bankaların kullandıkları krediler karşılığında almış oldukları teminatlara uygulayacakları volatilite ayarlamalarını her bir teminat için münferiden hesaplamaları gerekmektedir. Ancak İçsel Tahminlere Dayalı Volatilite Ayarlaması Yaklaşımını kullanan bankalara 38 inci maddenin ikinci ve üçüncü fıkrası kapsamında asgari olarak yatırım yapılabilir seviyeye tekabül eden menkul kıymetler için bir kolaylık getirilmiş olup menkul kıymet kategorisi bazında volatilite ayarlaması hesaplanmasına izin verilmiştir. Üçüncü fıkradan da görüldüğü üzere bir menkul kıymet kategorisine dahil edilen menkul kıymetlerin risklilik açısından benzer özelliklere sahip olması gerekmektedir. Bu kapsamda bir menkul kıymet kategorisinin belirlenmesinde; ihraççının türü (merkezi yönetimler, bankalar, kurumsal şirketler vs.), menkul kıymete ilişkin bağımsız kredi derecelendirmesi, menkul kıymetin kalan vadesi (kalan vadeleri birbirine yakın olan menkul kıymetler, örneğin kalan vadesi 9-12 ay olan menkul kıymetler) ve düzeltilmiş durasyon kriterleri dikkate alınmalıdır.

Yatırım yapılabilir seviyenin altında bir kredi derecesi bulunan menkul kıymetler ve diğer dikkate alınabilir teminatlar için volatilite ayarlamaları her bir menkul kıymet veya teminat bazında hesaplanmalıdır.

Maddenin 5 inci fıkrasında, İçsel Tahminlere Dayalı Yaklaşımı kullanan bankalarca RMD hesaplaması sırasında teminatın fiyat volatilitesi (H_T , örneğin faiz oranlarının değişimi) ve kur uyumsuzluğuna ilişkin volatilitte tahminlerinin (H_{FX}) hesaplanmasında kredi, teminat ve/veya kurlar arasındaki korelasyonların dikkate alınmaması gerektiği hüküm altına alınmıştır.

Maddenin son fıkrasında ise Yönetmeliğin 21 inci maddesinin üçüncü fıkrası ile dikkate alınabilir teminat olarak kabul edilen finansal araç ve emtia için volatilitte ayarlamalarının ayrı ayrı hesaplanacağı ifade edilmiştir. Bu teminatlar;

- Alım satım hesaplarında yer alan repo işlemleri ve menkul kıymet veya emtia ödünç alma ya da ödünç verme işlemleri için alınmış olan ve alım satım hesabına konu edilebilir finansal araçlar ve emtia ile,
- Alım satım hesaplarında yer alan tezgah üstü türev işlemler için alınmış olan ve alım satım hesabına konu edilebilir emtiadır.

İçsel Tahminlere Dayalı Volatilitte Ayarlaması Yaklaşımına İlişkin Nicel Kriterler

Madde 39-(1) Volatilitte ayarlamaları hesaplamasında, tek-tarafli yüzde doksan dokuz güven aralığı kullanılır.

(2) Teminatlı kredilendirme işlemleri için elde tutma süresi yirmi iş günüdür. Emtia ve menkul kıymet ödünç işlemlerinde işleme konu emtia veya kıymetin devri ve tasarruf hakkının garanti edilmesini içeren işlemler hariç, repo işlemleri için elde tutma süresi beş iş günüdür. Diğer sermaye piyasası işlemler için ise elde tutma süresi on iş günüdür.

(3) Bankalarca volatilitte ayarlamaları işlem türleri için ikinci fıkrada belirtilen elde tutma süreleri dikkate alınarak ve;

a) " T_M ", ilgili elde tutma süresini,

b) " H_M ", T_M elde tutma süresi için öngörülen volatilitte ayarlamasını,

c) " H_N ", T_N elde tutma süresi için öngörülen volatilitte ayarlamasını,

ifade etmek üzere, aşağıdaki formül kullanılarak belirlenir:

$$H_M = H_N \sqrt{\frac{T_M}{T_N}}$$

(4) Bankalarca, düşük kaliteli varlıkların likit olmaması durumu dikkate alınır. Teminatın likiditesine ilişkin tereddütler olması halinde, elde tutma süresi yükseltilecek şekilde ayarlamaya tâbi

tutulur. Bankalar, belli bir dönem kur çıpası politikasının uygulanmış olması gibi nedenlerle tarihsel verilerin potansiyel volatilitayı olduğundan daha düşük gösterebileceği durumları dikkate alır ve stres testlerini uygular.

(5) Volatilite ayarlamalarının hesaplamasında tarihsel gözlem süresi, asgari bir yıldır. Tarihsel gözlem süresi için ağırlıklandırma veya benzer başka yöntemleri kullanan bankalarda, efektif gözlem süresi bir yıldan münferit gözlemlerin ağırlıklı ortalama süresi ise altı aydan az olamaz. Kurum, fiyat volatilitesinde önemli ve ani yükselmeler olduğuna kanaatini taşıyorsa, volatilite ayarlamalarının daha kısa bir gözlem süresi kullanılarak hesaplanmasını isteyebilir.

(6) Veri setleri asgari üç ayda bir olmak üzere piyasa fiyatlarında önemli değişiklikler olması durumunda güncellenir. Bu kapsamda, volatilite ayarlamaları da asgari üç ayda bir hesaplanmalıdır.

Riske maruz değer modelleri temelde fiyatlardan yola çıkarak hesaplanan getiri değişimlerinin volatilitasını baz almakta olup, bu modellerde belirli varsayımlar çerçevesinde portföyden kaynaklanabilecek azami kayıp tespit edilmeye çalışılır. Madde hükmünde hesaplamada kullanılacak varsayımlar ile veri setine ilişkin ayarlama ve kurallar yer almaktadır. Bu bağlamda öncelikle RMD hesaplamasına ilişkin bazı bilgiler verilecektir. RMD aşağıda yer alan formül ile hesaplanmaktadır.

$$RMD = \text{Portföyün Bugünkü Değeri} \times \text{Volatilite} \times \sqrt{\text{Elde tutma süresi}} \times Z\text{değeri}$$

Volatilite genel olarak uygulamada günlük getiri değişimlerinden kaynaklanan volatilite değeri şeklinde hesaplanmaktadır. Ancak 5, 10 veya talep edilen herhangi bir periyot bazında getiri değişimi hesaplamak mümkündür. Diğer bir ifadeyle elde tutma süresi olarak kaç gün tespit edilmişse o gün sayısını baz alan volatilite değeri doğrudan hesaplanabilir. Ancak yukarıdaki formülden günlük getiri değişimleri bazında volatilite hesaplaması yapıldığı varsayılmaktadır. Bu nedenle elde tutma süresi bir girdi olarak formülden yer almaktadır. Formülden yer alan Z değeri %99 güven aralığına denk gelen 2,33'tür. Güven aralığının tek taraflı olarak dikkate alınacağına belirtilmesi ise yalnızca zarar olasılığının hesaplamaya dahil edilmesi gerekliliğindedir.

Maddenin 1 inci fıkrasında yapılacak volatilité ayarlamalarında tek taraflı %99 güven aralığı kullanılacağı belirtilmektedir. Maddenin 2 nci fıkrasında ise çeşitli işlemler için öngörülen farklı elde tutma süreleri düzenlenmiştir. Buna göre, teminatlı kredilendirme işlemleri için 20 günlük, emtia üzerine yapılanlar haricindeki repo işlemleri için 5 günlük ve diğer sermaye piyasası işlemleri için 10 günlük elde tutma sürelerinin dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir.

Maddenin 3 üncü fıkrasında öngörülenden farklı bir elde tutma süresi kullanılarak hesaplanan volatilité ayarlamalarının, öngörüldüğü gibi 5, 10 veya 20 günlük elde tutma sürelerine uygun volatilité ayarlamalarına nasıl eşleştirileceğine ilişkin bir formüle yer verilmiştir.

$$H_M = H_N \sqrt{\frac{T_M}{T_N}}$$

Formülede;

T_M , ilgili elde tutma süresini,
 H_M , T_M elde tutma süresi için öngörülen volatilité ayarlamasını,
 H_N , T_N elde tutma süresi için öngörülen volatilité ayarlamasını ifade etmektedir.

Şayet herhangi bir teminat için belirli bir elde tutma süresi dikkate alınarak volatilité ayarlaması yapılmışsa aynı teminatın farklı elde tutma süresi gerektiren işlemler için yukarıdaki formül kullanılarak ilgili elde tutma süresinin gerektirdiği volatilité ayarlamasına ulaşılabacaktır. Bu formülle amaçlanan volatilitenin, elde tutma süresinin karekökü ile doğru orantılı olduğunu göstermektedir. Örneğin, ters repo işlemine konu edilmiş bir hazine bonusu için hesaplanmış olan RMD/Portföyün bugünkü değeri oranı (5 günlük elde tutma süresi dikkate alınarak) %9 olduğu varsayılmıştır. Aynı hazine bonusunun bir krediye teminat olarak verildiği durumda ise (krediler için 20 günlük elde tutma süresi kullanılacağından) volatilité ayarlaması:

$$H_M = H_N \sqrt{\frac{T_M}{T_N}} = \%9 \sqrt{\frac{20}{5}} = \%18$$

olarak bulunacaktır.

Bankalar açısından teminat olarak alınan varlıkların zamanında ve uygun maliyetle nakde tahvil edilebilmesi önemlidir. Bir varlığın likiditesine ilişkin tereddütler bulunması halinde, bu maddenin 4 üncü fıkrası

kapsamında daha yüksek bir elde tutma süresinin uygulanması gerekmektedir. Maddenin 4 üncü fıkrasının ikinci cümlesinde ise volatilitenin belirli nedenlerle hesaplanandan daha yüksek olduğu durumda bu gibi istisnai durumların dikkate alınması gerektiği ifade edilmiştir. Örneğin kuru belirli bir bant dahilinde tutmak amaçlı uygulanan kur çıpası politikası kur volatilitelerinin düşük hesaplanmasına yol açtığından riskin olduğundan daha düşük sayısallaştırılması sonucuna yol açabilir. Dolayısıyla volatilitenin piyasada olduğundan daha yüksek olduğu kabul edilerek stres testleri uygulanmalıdır.

Maddenin 5 inci fıkrasında volatiliteler hesaplanmasında kullanılacak veri setinin asgari 1 yıllık veriyi kapsamı gerektiği ifade edilmiştir. Buna ilaveten, güncel verilere daha yüksek ağırlık veren riske maruz değer modellerinde (Volatiliteleri EWMA ya da GARCH ile ölçen yaklaşımlar gibi) karşılaşılan bir kavram olan etkin gözlem süresine değinilmiş olup bu sürenin 6 aydan kısa olamayacağı belirtilmiştir. Fıkra hükmünde ayrıca, güncel fiyat volatilitelerinin önemli bir oranda yükselmesi durumunda, yakın zamandaki fiyat volatilitelerinin hesaplamadaki ağırlığı artırılarak etkin gözlem süresinin kısaltılması istenmiştir. Etkin gözlem süresinin 180 günü (126 iş günü) kapsayabilmesi için EWMA modelinde λ (lambda)¹¹ katsayısının asgari 0,964 değerine sahip olması gerekecektir.

Üzerinden volatiliteler hesaplanan veri setinin asgari 3 ayda bir güncellenmesi gerekliliği 6 ncı fıkra hükmünde belirtilmektedir. Diğer taraftan aynı fıkrada piyasa fiyatlarındaki aşırı oynaklık nedeniyle volatilitenin ciddi şekilde değiştiği dönemlerde bahsi geçen 3 ay beklenmeksizin veri setinde güncelleme yapılması gerektiği ve veri setlerinin güncellenmesi durumlarında volatilitenin tekrar hesaplanması gerekmektedir.

İçsel Tahminlere Dayalı Volatiliteler Ayarlaması Yaklaşımına İlişkin Nitel Kriterler

Madde 40-(1) Volatiliteler tahminleri, bankanın içsel risk limitleri de dahil, günlük risk yönetim süreçlerinde kullanılmak zorundadır.

(2) Bankaların günlük risk yönetim süreçlerinde kullanılan elde tutma sürelerinin, işlem türleri için bu Kısımda belirtilen sürelerden daha uzun olduğu durumlarda, volatiliteler ayarlamaları, 39 uncu maddenin üçüncü fıkrasında yer alan formül kullanılarak yükseltilir.

(3) Bankalar, volatiliteler ayarlamalarının tahminine ve bu tahminlerin risk yönetim süreçlerine entegre edilmesine ilişkin yazılı hale getirilmiş içsel politika, kontrol ve prosedürler ile bu içsel düzenlemelere uyumu sağlayacak nitelikte süreçlere sahip

¹¹Lambda katsayısı EWMA modelinde hesaplama esnasında her bir işgününün farklı oranda dikkate alınmasını sağlayan ağırlıklandırma parametresidir.

olmalıdır.

(4) Volatilite ayarlamaları tahmini için kullanılan sistemler, bankanın iç denetim sistemi kapsamında düzenli olarak bağımsız inceleme ve denetimden geçirilir. Volatilite ayarlamaları tahmininde ve bu ayarlamaların bankanın risk yönetim süreçlerine entegre edilmesinde kullanılan sistem aşağıda belirtilen hususları da kapsayacak şekilde asgari yılda bir kere gözden geçirilir.

a) Tahmini volatilite ayarlamalarının günlük risk yönetim süreçlerine entegre edilmesi,

b) Volatilite ayarlamalarının tahmin edilmesi sürecindeki önemli değişikliklerin doğrulanması,

c) Veri kaynaklarının bağımsızlığı da dahil, volatilite ayarlamaları tahmininde kullanılan veri kaynaklarının tutarlılığı ve güvenilirliği ile verilerin zamanında erişilebilirliğinin teyit edilmesi,

ç) Volatilite varsayımlarının doğruluğu ve uygunluğu.

Maddenin 1 inci fıkrası, bankanın volatilite tahminlerini günlük risk yönetim süreçlerinde aktif olarak kullandığını ve bu tahminlere olan güvenini gösterdiğinden kullanım testi çerçevesinde yerine getirilmesi gerekmektedir. Maddenin 3 üncü fıkrası ile de buna volatilite ayarlamaları tahmini ve bu tahminlerin risk yönetimi süreçlerine entegre edilmesine ilişkin yazılı dokümantasyonların hazırlanması ve dokümanlara uyumun sağlanabilmesi için içsel süreçlerin tesis edilmesi zorunlu kılınmıştır. Volatilite ayarlamaları hesaplanırken 39 uncu maddenin 2 nci fıkrasında işlem türleri bazında belirtilen elde tutma sürelerinin kullanılması gerekmektedir. Bir işleme ilişkin elde tutma süresinin bankanın günlük risk yönetim süreçleri çerçevesinde daha yüksek olduğu durumlarda 39 uncu maddenin üçüncü fıkrasında yer alan formül kullanılarak volatilite ayarlamalarının yükseltilmesi gerektiği maddenin ikinci fıkrasında hüküm altına alınmıştır.

Maddenin 4 üncü fıkrası uyarınca, volatilite ayarlamaları tahmininde ve bu ayarlamaların bankanın risk yönetim süreçlerine entegre edilmesinde kullanılan sistemin iç denetim birimi tarafından düzenli bir şekilde gözden geçirilmelidir. Ayrıca 4 üncü fıkranın (a) ilâ (ç) bentlerinde belirtilen hususları da içeren bir gözden geçirmenin en az yılda bir kere yapılması gerekmektedir.

Volatilite Ayarlamalarının Yükseltilmesi

Madde 41-(1) Standart volatilite ayarlaması yaklaşımı için Ek-1'de belirtilen volatilite ayarlamaları, günlük yeniden değerleme yapılması durumunda uygulanır. İçsel tahminlere dayalı volatilite ayarlaması yaklaşımında volatilite ayarlamalarında içsel tahminlerin kullanılması durumunda, söz konusu ayarlamaların öncelikle günlük yeniden değerlemeler esas alınarak hesaplanması gerekir. Yeniden değerlemenin günlük olarak yapılmaması durumunda, volatilite ayarlamaları;

- a) "H", uygulanacak volatilite ayarlamasını,
 - b) "H_M", günlük yeniden değerleme için öngörülen volatilite ayarlamasını,
 - c) "N_R", yeniden değerlemeler arasında fiilen geçen iş günü sayısını,
 - ç) "T_M", söz konusu işlem türü için öngörülen elde tutma süresini,
- ifade etmek üzere aşağıda yer alan zamanın kare kökü formülü kullanılarak yükseltilir.

$$H = H_M \sqrt{\frac{N_R + (T_M - 1)}{T_M}}$$

Teminatların günlük yeniden değerlemeye tabi tutulmaması durumunda kullanılacak volatilite ayarlamalarının (hem standart volatilite ayarlaması hem de içsel tahminlere dayalı volatilite ayarlaması yaklaşımları için) madde hükmünde verilen formül kullanılarak yükseltilmesi gerekmektedir.

Örnek: Aylık değerlenen ve 4 yıl vadeli AAA dereceli bir ABD devlet tahvili ile teminatlandırılmış bir kredi için kredi riski azaltımında uygulanacak volatilite ayarlaması aşağıdaki şekilde hesaplanır:

$$H = \%2 \sqrt{\frac{20 + (10 - 1)}{10}} = \%2 \sqrt{2,9} \approx \%3,41$$

BKS'nin 1 ve GETS'nin 10 olduğu varsayımı altında standart volatilite ayarlaması yaklaşımı uyarınca HM %2 olmaktadır. Aylık değerleme yapıldığı için NR 20 işgünüdür. Formülden varsayılan değerler yerine yerleştirildiğinde:

Buna göre uygulanacak volatilite ayarlamasının %2'den %3,41'e yükseltilmesi gerekmektedir.

Yüzde Sıfır Volatilité Ayarlaması Uygulanmasına İlişkin Şartlar

Madde 42- (1) Repo işlemlerinde ve menkul kıymet ödünç işlemlerinde, Standart Volatilité Ayarlaması Yaklaşımının ya da İçsel Tahminlere Dayalı Yaklaşımın uygulandığı ve aşağıda belirtilen şartların yerine getirildiği durumlarda, İçsel Modeller Yaklaşımını kullanmayan bankalar, bu yaklaşımlara göre hesaplanan volatilité ayarlamaları yerine, yüzde sıfır volatilité ayarlaması uygulayabilirler:

a) Kredi ve teminatın her ikisinin de, nakit veya 9 uncu maddenin ikinci fıkrasının (b) bendi kapsamında merkezi yönetimler veya merkez bankalarının ihraç ettiği ve Yönetmelik uyarınca yüzde sıfır risk ağırlığına tabi tutulan bir borçlanma aracı olması,

b) Kredi ve teminatın aynı para birimi cinsinden olması,

c) İşlemin vadesinin bir günden fazla olmaması ya da kredi ve teminatın gerçeğe uygun değerine göre günlük olarak değerlendirme veya günlük yeniden marjlama işlemine tâbi olması,

ç) Karşı tarafın yeniden marjlama yükümlülüğünü yerine getirmemesi halinde, gerçeğe uygun değerine göre yapılan en son değerlendirme işlemi ile teminatın nakde çevrilme süresi arasında geçen zamanın en fazla dört iş günü olması,

d) İşlemin, o işlem türü için uygun olan bir takas sistemiyle gerçekleştirilmesi,

e) Sözleşmeyle ilgili belgelerin ilgili menkul kıymet türlerine uygun olarak repo ve menkul kıymet ödünç işlemleri için piyasada standart olarak kabul edilen şartları taşıması,

f) Sözleşmede, karşı tarafın nakit veya menkul kıymetleri teslim etme veya marj yatırma yükümlülüğünü ya da diğer yükümlülüklerini yerine getirmediği takdirde işlemin derhal iptal edilebileceğine ilişkin hüküm bulunması,

g) İşlemin karşı tarafı, aşağıda sayılan temel piyasa katılımcılarından biri olmalıdır;

1) Yönetmelik uyarınca yüzde sıfır risk ağırlığına tâbi tutulan ve 9 uncu maddenin ikinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen kuruluşlar,

2) Bankalar ve aracı kurumlar,

3) Yönetmelik uyarınca yüzde yirmi risk ağırlığına tâbi tutulan finansal kuruluşlar,

4) Sermaye veya finansal kaldıraç yükümlülüklerine tâbi kolektif yatırım kuruluşları,

5) Düzenleyici otoriteler tarafından denetlenen emeklilik fonları,

6) Yetkili takas kuruluşları.

(2) Diğer bir ÷lke denetim otoritesinin kendi ÷lke hazinesince ihraç edilen menkul kıymetlerle ilgili repo veya menkul kıymet ödünç işlemlerinde birinci fıkrada yer alan uygulamadan faydalanılmasına izin vermesi halinde, Türkiye'de faaliyet gösteren bankalar da bu menkul kıymetlerle ilgili repo veya menkul kıymet ödünç işlemlerinde aynı yaklaşımı uygulayabilirler.

Maddenin ilk fıkrasında volatilitte ayarlamalarının hem standart volatilitte ayarlaması yaklaşımına hem de içsel tahminlere dayalı volatilitte ayarlaması yaklaşımına göre hesaplandığı durumlara ilişkin bir istisnadan bahsedilmektedir. Bu fıkra kapsamında, repo işlemlerinin ve menkul kıymet ödünç işlemlerinin fıkra metninde sayılan şartların tümünü sağlaması halinde bu tür işlemlere konu kredi ve teminat tutarlarına yüzde sıfır volatilitte ayarlaması uygulanabilecektir. Bu istisna özel netleştirme anlaşmaları için kullanılan İçsel Modeller Yaklaşımı kapsamında kullanılamayacaktır. Maddenin 1 inci fıkrasının (a) bendi hükmü uyarınca bir repo veya menkul kıymet ödünç işleminde kredi veya teminatın T.C. Hazinesi tarafından ihraç edilmiş bir Eurobond olması halinde, bu menkul kıymetlere Yönetmelik uyarınca yüzde sıfır risk ağırlığı uygulanamadığından, yüzde sıfır volatilitte ayarlaması uygulanmasından faydalanılamayacaktır.

Bir denetim otoritesinin repo veya menkul kıymet ödünç işlemine konu edilmiş bir menkul kıymete maddenin 1 inci fıkrası kapsamında %0 volatilitte ayarlaması uygulanmasına izin vermesinin tek yolu, bu otoritenin ilgili menkul kıymete kredi riski standart yaklaşım kapsamında %0 risk ağırlığı uygulanmasını sağlamasıdır. Bir denetim otoritesinin kendi ülkesince ihraç edilmiş menkul kıymetlere böyle bir uygulama yapması durumunda maddenin 2 nci fıkrası hükmü uyarınca Türkiye'de faaliyet gösteren bankalar da ilgili menkul kıymet için bu uygulamadan faydalanabilecektir.

4.4. Dördüncü Bölüm

Diğer Fonlanmış Kredi Korumalarında Kredi Riski Azaltımı

Dördüncü Bölüm

Diğer Fonlanmış Kredi Korumalarında Kredi Riski Azaltımı

Diğer Fonlanmış Kredi Korumaları

Madde 43- (1) Diğer fonlanmış kredi korumalarından diğer bir bankaya yatırılan mevduatlar, 20 nci maddenin birinci fıkrası ile 11 inci maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde aranan şartları taşımaları kaydıyla, diğer bir banka tarafından sağlanan garantiler gibi dikkate alınabilir.

(2) Diğer fonlanmış kredi korumalarından krediyi kullandıran bankaya rehnedilen hayat sigortası poliçeleri, 20 nci maddenin ikinci fıkrası ile 11 inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde aranan şartları taşımaları kaydıyla, hayat sigortası alanında faaliyet gösteren sigorta kuruluşlarınca sağlanan garantiler gibi dikkate alınabilir. Kredi korumasının değeri olarak hayat sigortası poliçesinin iştirah değeri alınır.

(3) Diğer fonlanmış kredi korumalarından talep üzerine ihraççı tarafından geri alınacak finansal araçlar, 11 inci maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde aranan şartları taşımaları kaydıyla, ihraççı tarafından sağlanan garantiler gibi dikkate alınabilir. Bu durumda, finansal aracın nominal değeri üzerinden geri satın alınacağı hallerde, kredi korumasının değeri olarak geri satın alma tutarı, finansal aracın piyasa fiyatı üzerinden geri satın alınacağı hallerde ise, kredi korumasının değeri olarak, finansal aracın 9 uncu maddenin beşinci fıkrasında yer alan borçlanma araçlarının değerlendirilmesinde kullanılan yöntemle belirlenecek değeri esas alınır.

Diğer fonlanmış kredi korumaları 11 inci maddede sayılmaktadır. Buna göre;

- Krediyi kullandıran banka adına rehnedilmiş olmaları şartıyla, saklama sözleşmesi haricindeki sözleşmeler kapsamında başka bir banka veya aracı kuruluşa yatırılan mevduat ya da nakit benzeri kıymetler,
- Krediyi kullandıran bankaya rehnedilmiş olmaları şartıyla, hayat sigortası poliçeleri,

- Diğer bankalar ve aracı kurumlar tarafından ihraç edilen ve talep halinde ihraççı tarafından geri alınacak olan finansal araçlar

diğer fonlanmış kredi korumaları olarak kredi riski azaltımında kullanılabilirlerdir. Ancak bu araçların kredi riski azaltımında kullanılabilmesi için 20 nci maddede sayılan şartların sağlanması gerekmektedir. Bu araçlar hakkında ilave açıklamalar 11 ve 20 nci maddelere ilişkin yapılan değerlendirmelerde yer almaktadır.

Maddenin 1 inci fıkrasında diğer fonlanmış kredi koruması olarak sadece diğer bir bankaya yatırılmış mevduat sayılmasına rağmen, 11 ve 20 nci maddelerin ilgili hükümlerinin mevduatın yanında “nakit benzeri kıymetler”i de içerdiği göz önünde bulundurulduğunda fıkra hükmünün nakit benzeri kıymetleri içerecek şekilde geniş olarak yorumlanması gerektiği düşünölmektedir.

Sayılan enstrümanlar fonlanmış kredi korumaları olmalarına karşın kredi riski azaltımında fonlanmamış kredi korumalarından garantiler gibi dikkate alınacaktır. Garantilerin kredi riski azaltımında nasıl dikkate alınacağı Tebliğın Beşinci Kısımına ilişkin açıklamalarda anlatılmaktadır.

Beşinci Kısım

Fonlanmamış Kredi Korumasında Kredi Riski Azaltımının Hesaplanması

5.1 Birinci Bölüm

Kredi Riski Azaltımı, Değerleme ve Risk Ağırlıklı Tutarların Hesaplanması

Beşinci Kısım

Fonlanmamış Kredi Korumasında Kredi Riski Azaltımının Hesaplanması

Birinci Bölüm

Kredi Riski Azaltımı, Değerleme ve Risk Ağırlıklı Tutarların Hesaplanması

Kredi Riski Azaltımı

Madde 44- (1) Altıncı ve Yedinci Kısım hükümleri saklı kalmak kaydıyla, Birinci, İkinci ve Üçüncü Kısımın ilgili hükümlerinin sağlanması halinde, risk ağırlıklı tutarların hesaplanmasında bu Kısım hükümlerine uygun olarak azaltım yapılabilir.

Değerleme

Madde 45- (1) Fonlanmamış kredi korumasının değeri, borçlunun temerrüde düşmesi veya belirlenmiş başka ödeme şartı durumlarının gerçekleşmesi halinde koruma sağlayıcısının ödemeyi taahhüt ettiği tutara eşittir. Anapara, faiz, komisyon veya diğer ücretlerden vazgeçilmesi veya bunların ertelenmesi de dahil olmak üzere bir kredi kayıp olayına neden olacak şekilde işleme konu varlığın yeniden yapılandırılmasını yani değer ayarlaması ya da kâr ve zarar hesabına benzeri başka borç kayıtları yapılmasını ödeme şartı saymayan kredi türevlerinde;

a) Koruma sağlayıcısının ödemeyi taahhüt ettiği tutarın risk tutarından daha yüksek olmadığı hallerde, kredi korumasının değeri koruma sağlayıcısının ödemeyi taahhüt ettiği tutarın yüzde kırkı oranında azaltılır,

b) Koruma sağlayıcısının ödemeyi taahhüt ettiği tutarın risk tutarından daha yüksek olduğu hallerde, kredi korumasının değeri, risk tutarının yüzde altmışından daha fazla olamaz.

(2) Fonlanmamış kredi korumasının maruz kalınan riskten farklı para cinsinden olduğu, yani kur uyumsuzluğunun bulunduğu hallerde, kredi korumasının değeri olarak kur riski için ayarlanmış değeri esas alınır. Kredi korumasının kur riski için ayarlanmış değeri;

- a) “G*”, kredi korumasının kur riski için ayarlanmış değeri,
b) “G”, kredi korumasının nominal tutarını,
c) “H_{FX}”, kredi koruması ile işleme konu varlık arasındaki kur uyumsuzluğu için yapılan volatilité ayarlamasını ifade etmek üzere, aşağıdaki formül yoluyla hesaplanır,

$$G^* = G \times (1 - H_{FX})$$

(3) Kur uyumsuzlukları için volatilité ayarlamaları, Standart Volatilité Ayarlaması Yaklaşımı ya da İçsel Tahminlere Dayalı Volatilité Ayarlaması Yaklaşımı kullanılarak hesaplanır.

Tebliğde fonlanmamış kredi koruması “karşı tarafın temerrüde düşmesi ya da karşı tarafla ilgili önceden belirlenmiş başka ödeme güçlüğünün belirlenmesi durumunda; üçüncü bir tarafın belirli bir tutarı ödemeyi taahhüt ettiği” kredi riski azaltım tekniği olarak tanımlanmaktadır. Öte yandan fonlanmamış kredi koruması olarak sadece Tebliğin 12 nci maddesinde sayılan koruma sağlayıcıları ve 13 üncü maddesinde sayılan kredi türevlerinden kredi temerrüt swabı ile toplam getiri swabı dikkate alınabilmektedir.

Fonlanmamış kredi koruması ile kredi riski azaltımı yapılırken öncelikle kredi korumasının değeri hesaplanmalıdır. Garanti ve kredi türevlerinde (krediye bağlı tahvil hariç) kredi korumasının değeri, ödeme şartının gerçekteşmesi halinde koruma sağlayıcısının ödemeyi taahhüt ettiği tutardır. Bununla birlikte, Tebliğin 25 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (3) nolu alt bendinde, kredi türevleri için yeniden yapılandırmanın sözleşmede bir ödeme şartı olarak sayılması gerektiği belirtilmiştir. Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise ödeme şartı durumunun işleme konu varlığın yeniden yapılandırmasını içermediği hallerde diğer aranan şartları taşımak kaydıyla kredi koruması 45 inci maddenin birinci fıkrasında belirtildiği gibi kredi türevlerinin değerinde bir azaltım yapılması şartıyla dikkate alınabilir. İndirim oranının ne olacağı, kredi korumasının değerine göre risk tutarının kıyaslanmasına göre belirlenmektedir.

Örnek:

KKT: kredi koruma tutarını,

RT: risk tutarını,

KK*: kredi korumasının ayarlanmış değerine

ifade etmek üzere KK=80, RT=100 için yapılacak hesaplamalar aşağıda yer almaktadır.

$$KKT < RT \Rightarrow KK^* = KKT \cdot (1 - \%40);$$

$$KK^* = 80 \cdot 0,6$$

$$KK^* = 48$$

Söz konusu örnekte KKT:150, RT:100 olması durumunda ise kredi korumasının ayarlanmış değeri;

$$KKT > RT \Rightarrow \text{Maks}(KK^*) = RT \cdot \%60$$

$$\text{Maks}(KK^*) = 100 \cdot 0,60$$

$$KK^* = 60$$

şeklinde hesaplanacaktır.

Dolayısıyla 100 TL tutarındaki kredi için yeniden yapılandırmanın ödeme şartı olarak sayılmadığı 80 TL tutarındaki bir korumanın taahhüt edildiği bir kredi türevi ile koruma sağlanması durumunda; kredi türevi kredi riski azaltımı hesabında 48 (=80*%60) TL olarak dikkate alınacaktır. Aynı şekilde 100 TL tutarındaki bir krediye, bahsi geçen kredi türeviyle 150 TL tutarında bir kredi koruması sağlanması halinde kredi koruması en fazla 60 (=100*%60) TL olarak dikkate alınacaktır.

Sağlanan koruma ile korunan kredinin farklı para birimi cinsinden olduğu durumlarda kredi korumasının değerine 2 nci fıkrada yer alan formüle göre volatilité ayarlaması yapılır. Diğer taraftan, 43 üncü madde kapsamındaki diğer fonlanmış kredi korumalarında kur uyumsuzluğu bulunması halinde yine bu fıkrada belirtilen formül yardımıyla gerekli volatilité ayarlaması yapılacaktır. Formülde kullanılacak olan H_{FX} değerinin tespiti Standart Volatilité Ayarlaması Yaklaşımı veya İçsel Tahminlere Dayalı Volatilité Ayarlaması Yaklaşımına göre yapılabilecektir.

Risk Ağırlıklı Tutarların Hesaplanması

Madde 46- (1) Fonlanmamış kredi korumasının kredi için tam koruma sağlaması halinde, bu krediye uygulanacak risk ağırlığı olarak Yönetmelik uyarınca koruma sağlayıcısına kullandırılan kredilere uygulanan risk ağırlığı esas alınır. Kredi korumasının değeri olarak, 45 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen kur riski için ayarlanmış değer üzerinden vade uyumsuzluğu için yapılan ayarlama sonucu bulunacak değer esas alınır.

(2) Fonlanmamış kredi korumasının kredi için aynı öncelik sırasında kısmi koruma sağlaması halinde, korunan tutarın risk tutarından az ve kredinin korunan ve korunmayan kısımlarının aynı öncelik sırasına sahip olduğu durumlarda (banka ile koruma sağlayan tarafın kayıpları orantılı olarak paylaştıkları durumlar gibi) kredi koruması da oransal olarak dikkate alınır. Bu krediler için Yönetmelik uygulamasına esas risk ağırlıklı tutar;

a) "K", risk tutarını,

b) "G_A", korumanın 45 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen kur riski için ayarlanmış değer üzerinden vade uyumsuzluğu için yapılan ayarlama sonucu bulunacak değerini,

c) "r", borçluya kullandırılan kredilerin Yönetmelik uyarınca tabi olduğu risk ağırlığını,

ç) "g", koruma sağlayan tarafa kullandırılan kredilerin Yönetmelik uyarınca tabi olduğu risk ağırlığını,

d) "R_A", risk ağırlıklı tutarı,

ifade etmek üzere, aşağıdaki formül yoluyla hesaplanır:

$$R_A = (K - G_A) \times r + G_A \times g$$

(3) Fonlanmamış kredi korumasının merkezi yönetimler ve merkez bankaları tarafından verilen bir garanti olması halinde, garantinin borçlunun ulusal para biriminden düzenlenmiş ve kredinin fonlamasının da aynı para biriminden yapılmış olması kaydıyla, kredinin bu garanti kapsamındaki kısmı için Yönetmeliğin Ek-1'inin dördüncü ve beşinci fıkralarında belirtilen uygulama geçerlidir.

(4) Bankaca kredi riskinin bir kısmının bir veya birden fazla dilim halinde transfer edilmesi durumunda, Yönetmeliğin menkul kıymetleştirmeye ilişkin risk ağırlıklı tutarların hesaplanmasına yönelik usul ve esasları çerçevesinde risk ağırlıklı tutar hesaplanır. Sözleşmede belirlenmiş olan eşik değer tutarı (gerçekleşen kayıp bu tutardan daha az olması durumunda bir ödeme yapılmayacağı sözleşmede belirlenmiş olan tutar), elde tutulan birinci kayıp pozisyonlarına denk sayılır ve bu tutar, risk ağırlıklı varlık hesaplamasında ayrı bir dilim yani birinci kayıp dilimi olarak dikkate alınır.

Garantilerin kredi riski hesaplamasında dikkate alınması Basel I'de de yer alan bir uygulamadır. Ancak Basel I'de dikkate alınabilecek garantörler olarak:

- Hazine,
- TC. Merkez Bankası,
- Kamu Ortaklığı İdaresi,
- Özelleştirme İdaresi,
- OECD ülkeleri merkez bankaları ile merkezi ve bölgesel yönetimleri,
- Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş.,
- Yurt içi bankalar,
- OECD ülkeleri bankaları ve çok taraflı banka ve mali kurumları ile bunların denetim ve gözetim otoriteleri sayılmaktadır.

Basel II'de ise Tebliğin 12 nci maddesinde sayılan;

- Merkezi yönetimler ve merkez bankaları,
- Bölgesel yönetimler ve yerel yönetimler,
- Çok taraflı kalkınma bankaları,
- Alacakları yüzde sıfır risk ağırlığına tabi tutulan uluslararası kuruluşlar,
- Alacakları Yönetmeliğin Ek-1'i uyarınca Merkezi Yönetime Uygulanan Risk Ağırlığına Dayalı Yöntemle risk ağırlığına tabi tutulan kamu kuruluşları ile Kurulca merkezi yönetimlerden alacaklar gibi ele alınan kamu kuruluşları,
- Bankalar ve aracı kurumlar ve
- Bankanın bağlı bulunduğu ana ortaklık ile bankanın bağlı ortaklık ve birlikte kontrol edilen ortaklıkları da dâhil olmak üzere, yetkili bir KDK tarafından derecelendirilmiş olan ve kurumsal alacakların risk ağırlığının tespitine ilişkin kurallar çerçevesinde kredi kalitesi kademesi 2 ya da daha üstün olarak belirlenen diğer kuruluşlarca

sağlanan garantilerin kredi koruması olarak dikkate alınacağı ifade edilmektedir.

Basel I'de kurumsal şirketlerin sağladığı garantiler dikkate alınmazken, Basel II kapsamında kredi kalitesi kademesi 2 ya da daha üstün olan kurumsal şirketlerin sağladığı korumaların kredi riski azaltımında kullanılabilir olması, bir fark olarak göze çarpmaktadır.

Tebliğin 46 ncı maddesinin birinci fıkrasında kredi korumasının krediyi tümüyle koruması durumu, ikinci fıkrasında ise kredi korumasının kredi için kısmi koruma sağlaması durumunda yapılacak risk ağırlıklı varlık hesaplamaları anlatılmaktadır.

Buna göre 1 inci fıkrada çerçevesinde nakdi krediler için, gerekli volatilite ayarlamaları yapıldıktan sonra ortaya çıkan koruma tutarının kredi tutarından fazla olması halinde (tam koruma) kredi tutarı garantörün risk ağırlığı ile çarpılarak kredi riskine esas tutara ulaşılacaktır. Gayrinakdi krediler için hesaplama yapılırken, kredi tutarı ile volatilite ayarlaması yapılmış koruma tutarı karşılaştırmasında krediye dönüştürme oranı dikkate alınmayacak, sadece korumanın volatilite ayarlı nominal tutarı göz önünde bulundurulacaktır. Gayrinakdi kredilerde risk ağırlıklı varlık hesaplanırken, eğer tam koruma sağlanmış ise, risk tutarı, garantörün risk ağırlığı ile çarpıldıktan sonra kullanılan gayrinakdi kredi için uygun olan kredi dönüştürme oranı ile de çarpılacaktır.

Nakdi ve gayrinakdi krediler için yukarıda izah edilen karşılaştırma sonucunda volatilite ayarlı koruma tutarının kredi tutarından az olması halinde, söz konusu kredi için kısmi koruma sağlandığı kabul edilecek ve 2 nci fıkrada belirtilen yöntemle kredi riskine esas tutar bulunacaktır. Fıkrada belirtilen “kredinin korunan ve korunmayan kısımlarının aynı öncelik sırasına sahip olduğu” ifadesiyle, ödeme şartının gerçekleşmesi durumunda hem kredi kullanan taraf hem de garanti sağlayan taraftan tahsilat süreçlerinin aynı anda başlatılabilmesi diğer bir deyişle öncelikli olarak kredi kullanılan tarafa başvuru yapılmasına gerek olmaması kastedilmektedir.

Aşğıdaki tabloda, belirli durumlar için bu maddenin 1 ve 2 nci fıkralarına ilişkin örneklere aşğıda yer verilmiştir.

- Durum 1: Bir nakdi kredi için, tam koruma sağlayan bir fonlanmamış kredi korumasının bulunması,
- Durum 2: Bir gayrinakdi kredi için, tam koruma sağlayan bir fonlanmamış kredi korumasının bulunması,
- Durum 3: Bir nakdi kredi için, kısmi koruma sağlayan bir fonlanmamış kredi korumasının bulunması,
- Durum 4: Bir gayrinakdi kredi için, kısmi koruma sağlayan bir fonlanmamış kredi korumasının bulunması.

Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ Şerhi

	Tam Koruma		Kısmi Koruma	
	Durum 1 Nakdi	Durum 2 Gayrinakdi	Durum 3 Nakdi	Durum 4 Gayrinakdi
Risk Tutarı	100	100	100	100
Volatilite Ayarlı Koruma Tutarı	120	120	80	80
Krediye Dönüştürme Oranı		50%		50%
Kredinin Risk Ağırlığı	100%			
Korumanın Risk Ağırlığı	50%			
RAV	$100*50\%$	$100*50*50\%$	$(100-80)*100+80*50\%$	$(100-80)*50*100+80*50*50\%$
RAV	50	25	60	30

Aşağıda fonlanmamış kredi korumasının kredi riski azaltımında Basel I ve Basel II çerçevesinde nasıl dikkate alındığı başka bir örnek ile açıklanmıştır.

Örnek: Kurumsal bir firmaya (%100 risk ağırlığı uygulanan) kullanılan 100 TL tutarındaki bir kredi için %20 risk ağırlığına sahip bir şirketten 60 TL tutarında bir garantiyle kredi koruması sağlanmıştır. Kur ve vade uyumsuzluğu olmadığı varsayımı altında bu kredi için:

Basel I: Kurumsal şirketlerin sağladığı garantilerin herhangi bir risk azaltım etkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla kredi teminatsız olarak değerlendirilerek kredinin tamamına krediyi kullanan şirketin risk ağırlığı olan %100 risk ağırlığı uygulanacaktır. Diğer bir ifadeyle bu kredi için risk ağırlıklı varlık tutarı $100*100=100$ TL olarak hesaplanacaktır.

Basel II: Tebliğ uyarınca kredi kalitesi kademesi 2 ya da daha üstün olan kurumsal şirketlerden sağlanan garantiler kredi riski azaltımında kullanılabilir. Örnekte garantör şirketin %20 risk ağırlığına sahip olması bilgisinden hareketle kredi kalitesi kademesinin 1 (Yönetmelik Ek-1 Birinci Bölüm fıkra 38) olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla söz konusu garanti Tebliğin 12 inci maddesi uyarınca fonlanmamış kredi koruması olarak kullanılabilir. Böylece, kredinin 60 TL tutarındaki kısmına garantör şirketin, kalan kısmına ise krediyi kullanan şirketin risk ağırlığı uygulanacaktır.

$$R_A = (K - G_A) \times r + G_A \times g$$
$$R_A = (100 - 60) \times 100 + 60 \times 20$$
$$R_A = 40 \times 100 + 60 \times 20$$
$$R_A = 52 \text{ TL}$$

Örnekten de anlaşıldığı üzere, kredi kalitesi kademesi 2 ya da düşük olan kurumsal şirketlerden sağlanan garanti ile risk ağırlıklı varlıklar önemli oranda azaltılabilmektedir.

Tebliğin 46 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında merkezi yönetimler ve merkez bankaları tarafından verilen garantiler ele alınmaktadır. Buna göre; Yönetmeliğin Ek-1'inin 4 üncü ve 5 inci fıkraları kapsamında¹², merkezi yönetimler ve merkez bankalarınca sağlanan garantiler ile bankaca üstlenilen risk arasında bir kur uyumsuzluğunun bulunmaması halinde, koruma sağlanan tutara %0 risk ağırlığı uygulanabilecektir. Ancak, bir kur uyumsuzluğu bulunması halinde, bahsi geçen avantajlı uygulama gerçekleştirilemeyecek, merkezi yönetim tarafından sağlanan garanti, Yönetmeliğin Ek-1'inin 1 inci, 2 nci, 6 ncı ve 7 nci fıkralarına uygun olarak bir risk ağırlığına tabi tutulacaktır.

Maddenin 4 üncü fıkrası sentetik menkul kıymetleştirme¹³ ihraçlarına ilişkindir. Riskin menkul kıymetleştirilerek transfer edilmesi halinde, bu risk için Yönetmeliğin menkul kıymetleştirmeye ilişkin risk ağırlıklı tutarların hesaplanmasına yönelik usul ve esasları çerçevesinde risk ağırlıklı tutar hesaplanır. Bu ihraçlarda, menkul kıymetleştirmeye konu riskler, birinci kayıp pozisyonu olarak banka bünyesinde kalabilmektedir. Fıkra metninde eşik değer tutarlarının birinci kayıp pozisyonu olarak dikkate alınması gerektiği ifade edilmektedir. Bu sebeple, birinci kayıp pozisyonu da bir dilim kabul edilerek risk ağırlıklı tutar hesaplamasına dahil edilir.

¹² Merkezi yönetimler ve merkez bankalarından olan, ulusal para birimi cinsinden düzenlenen ve bu para birimi cinsinden geri ödenecek olan alacaklara %0 risk ağırlığı uygulanır.

¹³ Dilimlere ayırmanın kredi türevleri veya garantiler kullanılarak gerçekleştirildiği ve menkul kıymetleştirmeye konu varlıkların kurucu bankanın bilançosundan çıkarılmadığı menkul kıymetleştirme

Altıncı Kısım
Fonlanmış ve Fonlanmamış Kredi Korumalarında Vade
Uyumsuzluğu Ayarlamaları

6.1. Birinci Bölüm

Vade Uyumsuzluğu ve Vade Uyumsuzluğunda Korumanın Değerlemesi

Altıncı Kısım
Fonlanmış ve Fonlanmamış Kredi Korumalarında Vade
Uyumsuzluğu Ayarlamaları

Birinci Bölüm
Vade Uyumsuzluğu ve Vade Uyumsuzluğunda Korumanın
Değerlemesi

Vadenin Tanımı

Madde 47- (1) Korunan alacağın efektif vadesi, beş yılı geçmemek üzere, borçlunun yükümlülüklerini yerine getirmesi için öngörülen en uzun süredir. Kredi korumasının vadesi ikinci fıkra çerçevesinde, korumanın sona erebileceği/erdirebileceği öngörülen en kısa süredir.

(2) Koruma sağlayıcısının korumayı sona erdirmeye ve iptal etme opsiyonu bulunuyorsa, korumanın vadesi bu opsiyonun kullanılabilmesi için en yakın tarih esas alınarak belirlenir. Koruma alan tarafın korumayı sona erdirmeye ve iptal etme opsiyonu mevcutsa ve koruma sözleşmesinde bankanın işlemi sözleşmede belirtilen vadeden önce tasfiye etmesine yönelik teşvik edici hükümler bulunuyorsa, korumanın vadesi, opsiyonun kullanılabilmesi için en yakın tarih esas alınarak belirlenir. Diğer durumlarda söz konusu opsiyonun korumanın vadesini etkilemediği kabul edilebilir.

(3) Bir kredi türevi, korumaya konu krediye ilişkin ödemesiz süre sona ermeden hükümsüz kalabiliyorsa, korumanın vadesi ödemesiz sürenin vadeden düşülmesi suretiyle hesaplanır.

Maddenin 1 inci fıkrasında, korunan alacağın efektif vadesinin, beş yılı geçmemek üzere, borçlunun yükümlülüklerini yerine getirmesi için öngörülen en uzun süre olduğu ifade edilmiştir. Efektif vade hesaplanırken, kredinin vadesine ödemesiz süre de eklenmelidir. Bu fıkra kapsamında korunan alacağın efektif vadesinin beş yıldan daha uzun olması durumunda; 49 uncu madde uyarınca vade uyumsuzluğunda korumanın değerlendirilmesi yapılırken söz konusu vade beş yıl olarak dikkate alınacaktır. Kredi korumasının vadesi ise sözleşme şartlarından dolayı korumanın sona erebileceği veya 2 nci fıkra

hükümleri göz önünde bulundurularak korumanın sona erdirilebileceği en yakın tarih olarak belirlenecektir. Buna göre 10 yıl vadeli bir kredi için 5 yıl vadeli bir koruma sağlanması durumunda korunan alacağın efektif vadesi 5 yıl olarak dikkate alınacağı için vade uyumsuzluğu oluşmayacaktır.

İkinci fıkra, kredi korumasının koruma alan veya koruma sağlayan tarafından sona erdirilebilme opsiyonunun bulunduğu durumlara ilişkindir. Koruma sağlayıcısının bu hakka sahip olması durumunda, bu hakkın kullanılabilmesi en yakın tarih korumanın vadesi olarak dikkate alınacaktır. Diğer taraftan, bu hakkın koruma alan tarafta bulunması ve yapılan değerleme sonucunda bu hakkın kullanılmasının koruma alan tarafa bir fayda sağlayacağı (koruma sözleşmesinin başlangıcında belirtilen şartlara kıyasla) öngörülüyorsa (örneğin koruma satın alınmasının maliyeti azalmışsa) korumanın vadesi bu hakkın kullanılabilmesi en yakın tarih olacaktır. Koruma alan tarafın sahip olduğu hak, bahsi geçen şekilde bir fayda sağlamıyorsa, korumanın vadesi opsiyondan etkilenmeyecektir.

Maddenin 3 üncü fıkrasında alınan kredi koruması için ödemesiz süre öngörülmesi ve kredi korumasına tanınan opsiyon nedeniyle kredi korumasının ödemesiz süre içerisinde sona erebileceği durum ele alınmaktadır. Ödemesiz süre kavramı 25 inci maddenin birinci fıkrasının (a) bendinin (1) numaralı alt bendine ilişkin açıklamalarda anlatılmaktadır. Bu bağlamda, 3 üncü fıkraya ilişkin açıklama aşağıda yer alan örnek yoluyla yapılacaktır.

Örnek: 3 yıl vadeli ve ödemesiz süresi 1 ay olan bir krediye 2 yıl 1 ay vadeli bir kredi türevi ile koruma satın alınması ve sözleşmede ödemesiz süre içerisinde korumanın hükümsüz kalmayacağına ilişkin bir hükmün bulunmaması durumunda, korumanın vadesinden 1 aylık ödemesiz sürenin düşülmesi gerekmektedir. Bu durumda korumanın vadesi 2 yıl olarak dikkate alınacaktır.

Vade Uyumsuzluğu

Madde 48- (1) Risk ağırlıklı tutarların hesaplanmasında, kredi korumasının kalan vadesinin korunan alacağın kalan vadesinden az olması halinde vade uyumsuzluğu oluşmuş sayılır.

(2) Vade uyumsuzluğu durumunda;

a) Korumanın başlangıç vadesinin bir yıldan kısa olması,

b) Kredi korumasının kalan vadesinin üç aydan kısa olması,

c) Alacağın, borçlunun sürekli finansmanı kapsamında olmayan

Kurumca belirlenecek bir kısa vadeli kredi olması

durumlarından herhangi birinin varlığı halinde ilgili kredi koruması dikkate alınmaz.

Maddenin 1 inci fıkrası uyarınca bir alacağa ilişkin kredi korumasının kalan vadesinin korunmuş alacağın kalan vadesinden daha az olması durumunda vade uyumsuzluğu oluşmuş sayılacaktır. Vade uyumsuzluğunun var olduğu durumda Kapsamlı Finansal Teminat Yöntemi kullanılıyor ise, kredi koruması 49 uncu maddenin ikinci fıkrası uyarınca vade ayarlaması yapılarak kredi riski azaltımında kullanılabilir. Bununla birlikte maddenin 2 nci fıkrasında sayılan durumların vade uyumsuzluğu ile birlikte var olduğu hallerde kredi koruması kredi riski azaltımına hiçbir şekilde konu edilemeyecektir.

Vade Uyumsuzluğunda Korumanın Değerlemesi

Madde 49- (1) Basit Finansal Teminat Yönteminde, alacak ile fonlanmış kredi koruması arasında vade uyumsuzluğu bulunması halinde, ilgili teminat dikkate alınmaz.

(2) Kapsamlı Finansal Teminat Yönteminde, fonlanmış kredi korumasının vadesi ile alacağın vadesi arasında vade uyumsuzluğu bulunduğu durumlarda, teminatın değeri ayarlanmış değeri üzerinden dikkate alınır. Teminatın ayarlanmış değeri;

- a) " T_{VA} ", risk tutarından ya da teminatın volatilité ayarlı değerinden düşük olanını,
 - b) " v ", kredi korumasının vadeye kalan ve 47 inci maddeye göre hesaplanan yıl sayısından ya da V 'den düşük olanını,
 - c) " V ", alacağın vadeye kalan ve 47 inci maddeye göre hesaplanan yıl sayısından ya da 5 yıldan düşük olanını,
 - ç) " T_{VAV} ", teminatın ayarlanmış değerini,
- ifade etmek üzere, aşağıdaki formül yoluyla hesaplanır.

$$T_{VAV} = T_{VA} \times (v - 0,25) / (V - 0,25)$$

(3) Teminatın ayarlanmış değeri, alacağın tam ayarlanmış değerinin hesaplanmasında formüle dahil edilir.

(4) Vade uyumsuzluğunun bulunduğu ve korumanın fonlanmamış bir kredi koruması olduğu durumlarda, korumanın değeri olarak ayarlanmış değeri kullanılır. Fonlanmamış kredi korumasının ayarlanmış değeri;

- a) " G_A ", fonlanmamış kredi korumasının ayarlanmış değerini,
 - b) " G^* ", kur uyumsuzluğu için ayarlanmış koruma tutarını,
 - c) " v ", kredi korumasının vadeye kalan ve 47 inci madde kapsamında hesaplanan yıl sayısından ya da V değerinden düşük olanını,
 - ç) " V ", kredinin vadeye kalan ve 47 inci maddeye göre hesaplanan yıl sayısından ya da 5 yıldan düşük olanını,
- ifade etmek üzere, aşağıdaki formül yoluyla hesaplanır.

$$G_A = G^* \times (v - 0,25) / (V - 0,25)$$

(5) G_A , 46 ve 47 nci maddeler kapsamında korumanın değerini ifade eder.

Finansal teminatlar için Kapsamlı Finansal Teminat Yöntemi kullanılması durumunda kredi koruması ile korunan alacak arasındavade uyumsuzluğu bulunması halinde korumaya vade ayarlaması yapılarak kredi riski azaltımında dikkate alınabilmektedir. Bununla birlikte, bir kredinin fonlanmamış bir kredi koruması ile güvence altına alınması durumunda da vade ayarlaması yapılması gerekmektedir. Vade uyumsuzluğunun belirlenmesine ilişkin karşılaştırma yapılırken alacağın efektif vadesi göz önünde bulundurulur. Maddenin 2 nci fıkrasında fonlanmış kredi korumalarına, 4 üncü fıkrasında ise fonlanmamış kredi korumalarına ilişkin vade ayarlamalarının nasıl gerçekleştirileceği açıklanmaktadır. Bu kapsamda yapılacak hesaplamalarla ilgili açıklayıcı örnekler aşağıda yer almaktadır:

Örnek 1: Fonlanmış Kredi Koruması

A dereceli kurumsal bir şirkete1 milyon Euro değerinde ve 4 yıl vadeli olan bir kredi verilmiş ve karşılığında 1 milyon Euro piyasa değerine ve AAA derecesine sahip Devlet Tahvili teminat olarak alınmıştır. Teminatın vadeye kalan süresi 3 yıldır. Örnek için risk ağırlıklı tutar hesaplaması aşağıda gösterilmektedir.

Risk tutarı (K): 1.000.000 €
Teminatın gerçeğe uygun değeri (T): 1.000.000 €
Teminata ilişkin volatilité ayarlaması (H_T): %2,828
Teminatın kur uyumsuzluğuna ilişkin volatilité ayarlaması (H_{FX}): %0
Teminatın volatilité ayarlı değeri = $T_{VA} = T \times (1 - H_T - H_{FX})$
$T_{VA} = 1.000.000 \times (1 - 0,02828) = 971.720 \text{ €}$
Alacağın vadeye kalan ve 47 inci maddeye göre hesaplanan yıl sayısından ya da 5 yıldan düşük olanı (V): 4
Kredi korumasının vadeye kalan ve 47 inci maddeye göre hesaplanan yıl sayısından ya da V'den düşük olanı: 3
Vade uyumsuzluğu için ayarlanmış teminatın volatilité ayarlı değeri (T_{VAV}) = ?
$T_{VAV} = T_{VA} \times (v - 0,25) / (V - 0,25)$
$T_{VAV} = 971.720 \times (3 - 0,25) / (4 - 0,25)$
$T_{VAV} = 971.720 \times (2,75) / (3,75) = 712.595 \text{ €}$
Alacağın tam ayarlanmış değeri (K^*) = ?
$K^* = \text{maksimum} \{0, [K_{VA} - T_{VAV}]\}$

$$K^* = \text{maksimum } \{0, [1.000.000 - 712.595]\}$$

$$K^* = 287.405 \text{ €}$$

Borçlunun risk ağırlığı (r): %50

$$\text{Risk ağırlıklı tutar} = K^* \times r$$

$$\text{Risk ağırlıklı tutar} = 287.405 \times \%50 = 143.703 \text{ €}$$

Örnek 2: Fonlanmamış Kredi Koruması

A- dereceye sahip olan kurumsal bir şirkete 20 milyon Euro değerinde 3 yıl vadeli kredi kullanılmıştır. Banka kullandığı bu kredinin 15 milyon Euro'luk kısmına AA+ dereceli "X" Bankasından aldığı garantiyle 1,5 yıl vadeli koruma sağlamıştır. Örnek için risk ağırlıklı tutar hesaplaması aşağıda gösterilmektedir.

$$\text{Risk tutarı (K): } 20.000.000 \text{ €}$$

$$\text{Kur uyumsuzluğu için ayarlanmış koruma tutarı (G*)} = G = 15.000.000 \text{ €}$$

Kredinin vadeye kalan ve 47 inci maddeye göre hesaplanan yıl sayısından ya da 5 yıldan düşük olanı (V): 3

Kredi korumasının vadeye kalan ve 47 inci madde kapsamında hesaplanan yıl sayısından ya da V değerinden düşük olanı (v): 1,5

Fonlanmamış kredi korumasının vade uyumsuzluğu için yapılan ayarlama sonucu bulunacak değeri (GA) = ?

$$G_A = G^* \times (v - 0,25) / (V - 0,25)$$

$$G_A = 15.000.000 \times (1,5 - 0,25) / (3 - 0,25)$$

$$G_A = 15.000.000 \times (1,25) / (2,75) = 6.818.182 \text{ €}$$

Borçlunun risk ağırlığı (r): %50

Koruma sağlayan tarafın risk ağırlığı (g): %20

$$\text{Risk ağırlıklı tutar} = (K - G_A) \times r + G_A \times g$$

$$\text{Risk ağırlıklı tutar} = (20.000.000 - 6.818.182) \times \%50 + 6.818.182 \times \%20$$

$$\text{Risk ağırlıklı tutar} = 6.590.909 + 1.363.636 = 7.954.545 \text{ €}$$

Yedinci Kısım Çeşitli ve Son Hükümler

7.1. Birinci Bölüm

Birden Fazla Kredi Riski Azaltım Türünün Kullanılması ve Kredi Gruplarına Uygulanan Kredi Riski Azaltım Teknikleri

Yedinci Kısım Çeşitli ve Son Hükümler

Birinci Bölüm Birden Fazla Kredi Riski Azaltım Türünün Kullanılması ve Kredi Gruplarına Uygulanan Kredi Riski Azaltım Teknikleri

Risk Ağırlıklı Tutarların Hesaplanmasında Birden Fazla Kredi Riski Azaltım Türünün Kullanılması

Madde 50- (1) Tek bir alacak için birden fazla kredi riski azaltım türüne sahip olunması durumunda, ilgili alacak, her bir kredi riski azaltım türüyle korunan kısımlara ayrılır ve her bir kısma ilişkin risk ağırlıklı tutar kendisine ait kredi riski azaltım türü dikkate alınarak bu Tebliğ ve Yönetmelik hükümlerine uygun olarak ayrı ayrı hesaplanır.

(2) Tek bir tarafça sağlanan kredi korumasının farklı vadelerinin bulunması halinde, birinci fıkrada açıklanana benzer bir yaklaşım uygulanır.

Bankacılık uygulamalarında kredilerin farklı teminatlarla koruma altına alındığı yaygın olarak görülmektedir. Hatta bir teminat havuzu oluşturularak bu havuzun bir risk grubunun farklı kredileri için koruma sağlanması da mümkündür. Bir kredinin birden çok koruma ile teminat altına alınması durumunda teminat kredi eşleştirmesinin yapılarak kredi riski azaltımına ilişkin olarak hesaplamaların bu eşleştirme çerçevesinde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu durumda hesaplama yapılırken krediler farazi olarak parçalanacak ve teminatlar ile eşleştirilecektir. Ancak bu durumda farklı eşleştirme ve parçalama şekillerine göre kredi riski azaltımından en yüksek düzeyde faydalanmak isteyen bankalar çeşitli optimizasyon yöntemlerine başvuracaklardır.

Örnek: X TL tutarında nakdi bir kredinin A TL değerinde kabul edilebilir bir fonlanmış kredi koruması ile korunduğu, B TL tutarında ikamet amaçlı konut ipoteği alındığı ve C TL tutarındaki bir limite kadar fonlanmamış kredi koruması sağlandığı ayrıca kredi koruması olmadığı durumda bu karşı tarafa

%100 risk ağırlığı uygulandığı varsayılmıştır. Örneğe ilişkin hesaplama aşağıda yapılmıştır.

Bu örnekte banka risk azaltımı uygulamak için öncelikle Avrupa Bankacılık Otoritesi'nin (EBA) yayımladığı ve CRD-48 doğrultusunda oluşturulan önceliklendirme şemasında olduğu şekilde krediyi risk sınıflarına ayıracaktır. Buna göre, B TL tutarında ikamet amaçlı konut ipoteğinin kredinin risk sınıfını değiştireceği göz önünde bulundurulmalıdır. Yani, gayrimenkulün Yönetmelik Ek-1 Birinci Bölüm 9 numaralı konu başlığında ve Tebliğin 53 üncü maddesinde yer alan şartları taşıması halinde, alacağın ipotek teminatlı bölümü “gayrimenkul ipoteği ile teminatlandırılmış alacaklar” sınıfında değerlendirilecektir. Nihai olarak, kredinin bir kısmı gayrimenkul teminatı ile teminatlandırılan bölüm, bir kısmı fonlanmış kredi koruması ile teminatlandırılan bölüm, kalan kısmı ise fonlanmamış kredi koruması ile teminatlandırılan bölümlere ayrılacaktır. Banka ilgili kısımların büyüklüklerini belirlerken kredi riski azaltım tekniklerinin etkisini maksimize etmeye çalışacaktır. Son olarak, banka Yönetmelik ve Tebliğ hükümlerine göre dilimlere ayrılan kredi için kredinin bütününün risk ağırlıklı varlık tutarına ulaşacaktır. Tüm bu teminatlara rağmen, kredinin bir kısmı korumasız kalıyorsa korumasız kalan bu kısma %100 risk ağırlığı uygulanacağı unutulmamalıdır.

Birinci Temerrüt Olayına Bağlı Kredi Türevleri

Madde 51- (1) Bir kredi grubuna dâhil kredilerden birisinde gerçekte ilk temerrüdün ödemeyi tetikleyeceği ve bu ödeme şartı durumunun sözleşmeyi sona erdireceği bir kredi koruması sağlandığı ve sağlanan korumanın ilgili risk tutarına eşit veya daha fazla olduğu durumlarda, korumanın en düşük risk ağırlıklı tutara sahip olan kredi için alındığı kabul edilir ve bu kredi için risk ağırlıklı tutar bu Tebliğ hükümleri dikkate alınarak hesaplanır. En düşük risk ağırlıklı tutara sahip kredi, kredi koruması olmaksızın Yönetmelik hükümlerine göre belirlenecek risk ağırlıklı tutarlara göre tespit edilir. En düşük risk ağırlıklı tutara birden fazla kredinin sahip olması halinde, bunlardan sadece biri için bu uygulama yapılır.

Maddede yer alan “kredi korumasının sağlanması” durumu kredi riski azaltımı hesabı yapacak bankanın kredi korumasını alması durumudur. Birinci temerrüde dayalı kredi temerrüt swabında koruma alan banka elindeki bir grup referans varlıkla oluşturduğu havuz için koruma sağlamayı amaçlamaktadır. Havuz içerisinde yer alan varlıklardan birinin temerrüt etmesi durumunda koruma sözleşmesi sona ermektedir. Havuz içerisindeki kredilerin koruma altına alınmasında, öncelikle hangi kredinin temerrüde uğrayacağının belirli olmamasından dolayı, kredi riski azaltımı hesaplanırken

havuzda yer alan en düşük risk ağırlıklı tutarı oluşturan kredi için koruma sağlandığı varsayılmalıdır. Bu şekilde en ihtiyatlı yaklaşım seçilmiş olur. Ancak sözleşmede yer alan temerrüt durumunda ödenecek tutarın, korunduğu kabul edilen kredi tutarından yüksek olması gerekmektedir. Eğer yüksek değil ise sağlanan koruma, kredi riski azaltımına konu edilemeyecektir. Sonuç olarak birinci temerrüt olayına dayalı kredi türevlerinin koruma alan açısından kredi riski azaltımına konu edilebilmesi için koruma tutarının havuzda yer alan ve en düşük risk ağırlıklı varlık tutarına sahip kredinin nominal tutarından daha fazla olması gerekmektedir. Diğer krediler için ise kredi koruması olmaksızın risk ağırlıklı tutarhesaplaması yapılır. Aşağıda konuya ilişkin bir örnek yer almaktadır:

Örnek: Birinci Temerrüt Olayına Bağlı Kredi Temerrüt Swabı

Koruma Alıcısı	ALC Bank	
Koruma Satıcısı	STC Bank %20 risk ağırlığına tabi bir karşı taraf	
Referans Varlıklar	Tahvil A: 20 Milyon EUR	%50 Risk Ağırlığında
	Tahvil B: 20 Milyon EUR	%100 Risk Ağır.
	Tahvil C: 30 Milyon EUR	%50 Risk Ağır.
Koruma Tutarı	25 Milyon EUR	
Ödeme Şartı	Ödemenin 5 gün geciktirilmesi veya herhangi bir iflas durumu	
Sonlandırma Ödemesi	Ödeme şartının gerçekleşmesi durumunda koruma tutarı koruma alıcısına ödenecektir. Koruma alıcısı ödeme şartı gerçekleşen referans varlığı koruma satıcısına devredecektir.	

Örnekte yer alan üç referans varlığın risk ağırlıklı varlık tutarları sırasıyla 10 Milyon EUR, 20 Milyon EUR ve 15 Milyon EUR (tutar ve risk ağırlığının çarpımı) olarak hesaplanmıştır. Koruma tutarı 25 Milyon EUR olduğu için bu varlıkların 25 Milyon EUR tutarındaki kısımları korumaya tabidir. Örnekte en düşük risk ağırlıklı varlık tutarına sahip olan alacak Tahvil A olduğu için kredi riski azaltımı sadece bu alacağa uygulanacaktır. Dolayısıyla bu alacak havuzu için risk ağırlıklı varlık hesaplaması yapılırken Tahvil B ve C korumasız kabul edilecek ve sırasıyla 20 ve 15 milyon EUR risk ağırlıklı varlık doğuracaktır. Tahvil A'nın nominal değeri olan 20 milyon EUR koruma tutarından daha düşük şartını sağladığı için Tahvil A'ya ilişkin risk ağırlıklı varlık tutarı = $20 \times \%20 = 4$ milyon EUR olacaktır. Sonuç olarak toplamda 39 milyon EUR tutarında risk ağırlıklı varlık hesaplanması gerekecektir.

N inci Temerrüt Olayına Bağlı Kredi Türevleri

Madde 52- (1) Bir kredi grubuna dahil kredilere ilişkin n inci temerrüdün ödemeyi tetikleyeceği kredi korumalarında koruma alan banka, 1'den n-1'e kadar olan temerrütler için de ilave ayrı korumalar sağlamışsa ya da n-1 tane temerrüt zaten gerçekleşmişse, söz konusu korumayı risk ağırlıklı tutar hesaplamasında dikkate alabilir. Bu halde, 1 inci temerrüt olayına bağlı kredi türevleri için 51 inci maddede belirtilen yöntem, gerekli değişiklikler yapılmak suretiyle n inci temerrüt olayına bağlı kredi türevleri için de uygulanır.

Maddede yer alan “n” inci temerrüt olayına bağlı kredi türevlerinin çalışma mekanizması da ilk temerrüde bağlı olanlar gibidir. Koruma alıcısı bu sefer referans varlıklarından oluşturduğu bir varlık havuzunda “n-1” adet temerrüt olayı gözlenmesinin ardından “n” inci temerrüt olayının da gözlenmesi halinde koruma tutarını koruma satıcısından tahsil eder. Bu kredi türevlerinin kredi riski azaltımına konu edilebilmesi için “n-1” adet temerrüdün halihazırda gerçekleşmiş olması veya aynı havuz için birinci, ikinci, ..., “n-1” inci temerrüt olaylarına bağlı kredi korumalarının da satın alınmış olması gerekmektedir. “n-1” adet temerrüdün gerçekleşmesinin ardından “n” inci temerrüdün gerçekleşmesi durumu birinci temerrüde bağlı koruma sağlanması durumu ile aynıdır. Bu sebeple “n-1” temerrüt halihazırda gözlenmiş ise kredi riski azaltım etkisi 51 inci maddede belirtildiği gibi uygulanacaktır. Ancak ilk gözlenecek “n-1” adet temerrüt için temerrüt swapları ile koruma sağlanmış ise temerrüde uğramamış kredilerden en düşük risk ağırlıklı tutarın koruma altına alındığı diğer tutarların koruma altında olmadığı varsayılarak kredi riski azaltımı hesaplanmalıdır.

Örnek: N inci Temerrüt Olayına Bağlı Kredi Temerrüt Swapları ile Koruma

Koruma Alıcısı	ALC Bank	
Koruma Satıcısı	STC Bank	%20 risk ağırlığına tabi bir karşı taraf
Referans Varlıklar	Tahvil A 20 Milyon EUR	<i>%50 Risk Ağırlığında</i>
	Tahvil B 20 Milyon EUR	<i>%100 Risk Ağır.</i>
	Tahvil C 30 Milyon EUR	<i>%50 Risk Ağır.</i>
	Tahvil D 10 Milyon EUR	<i>%100 Risk Ağır.</i>
	Tahvil E 25 Milyon EUR	<i>%50 Risk Ağır.</i>
	Tahvil F 40 Milyon EUR	<i>%50 Risk Ağır.</i>
Koruma Tutarı	50 Milyon EUR	
Ödeme Şartı	Havuzdaki kredilerden herhangi 3 tanesinin temerrüde uğraması	
Sonlandırma Ödemesi	Ödeme şartının gerçekleşmesi durumunda koruma tutarı koruma alıcısına ödenecektir. Koruma alıcısı ödeme şartı gerçekleşen referans varlıkları koruma satıcısına devredecektir.	

Banka 6 adet tahvilden oluşan varlık havuzu için 3 üncü temerrüde dayalı kredi temerrüt swabı almıştır. Tahvillerden A ve D'nin temerrüde düştüğü varsayımı altında bu kredi temerrüt swabı kredi riski azaltımında kullanılabilir hale gelecektir. Bu durumda kredi temerrüt swabı 51 inci maddedeki açıklamalara uygun olarak kredi riski azaltımı hesabında dikkate alınacaktır. Geriye kalan tahvillerden Yönetmelik hükümleri uyarınca en düşük risk ağırlıklı varlık tutarını doğuran E tahvilidir ($25 \times \%50 = 12,5$ milyon EUR). Koruma tutarı olan 50 milyon EUR tahvil E'nin nominal tutarı olan 25 milyon EUR'dan fazla olduğu için tahvil E'ye ilişkin risk ağırlıklı varlık tutarı = $25 \times \%20 = 5$ milyon EUR olacaktır. Buna ilaveten B, C ve F tahvillerine ilişkin de risk ağırlıklı varlık tutarı hesaplaması yapılması gerekmektedir (55 milyon EUR). Temerrüde düşmüş olan tahviller içinse gerekli karşılıklar ayrıldıktan sonra yapılacak risk ağırlıklı varlık tutarları KRET toplamına eklenecektir.

7.2.İkinci Bölüm Gayrimenkul Teminatı

İkinci Bölüm Gayrimenkul Teminatı

Gayrimenkullerin Teminat Olarak Dikkate Alınmasına İlişkin Asgari Şartlar

Madde 53- (1) Gayrimenkullerin teminat olarak dikkate alınabilmesi için aşağıdaki şartlara uyum sağlanması gereklidir;

a) Hukuki geçerlilik: İpotek veya gayrimenkul rehнинin zamanında ve usulünce tescil edilmiş olması ve kredi sözleşmesinin akdedildiği tarih itibariyle karşılıklılık ilkesine göre ilgili tüm ülkelerde geçerliliğinin bulunması gereklidir. Sözleşme şartları, teminata ilişkin rehin hakkının kullanılabilmesi için herhangi bir hukuki boşluk oluşturmayacak şekilde düzenlenmelidir. Gayrimenkul teminatına ilişkin hukuki süreç, bankanın teminatı makul bir süre içinde nakde çevirmesine imkân sağlamalıdır.

b) Gayrimenkul değerlerinin izlenmesi: Bankalarca gayrimenkulün değeri, ticari gayrimenkullerde yılda en az bir kez ve konut amaçlı gayrimenkullerde asgari 3 yılda bir gözden geçirilir. Piyasa koşullarında önemli değişikliklerin olduğu durumlarda gözden geçirme daha sık aralıklarla yapılır. Gayrimenkulün değerinin gözden geçirilmesine ve yeniden değerleme gerektiren gayrimenkullerin belirlenmesine yönelik olarak bankalarca istatistiksel yöntemler kullanılabilir. Gayrimenkulün değerinin genel piyasa fiyatlarına bağlı olarak önemli oranda azalmış olabileceğine ilişkin göstergelerin bulunması halinde ise gayrimenkul, 54 üncü maddenin birinci fıkrasında belirtilen yetkili değerleme kuruluşları tarafından yeniden değerlenir. Tutarı 3 milyon TL olan ya da özkaynakların yüzde beşinin üzerinde olan kredilerde, gayrimenkul değerlemesi,54 üncü maddenin birinci fıkrasında belirtilen yetkili değerleme kuruluşları tarafından asgari 3 yılda bir tekrarlanır.

c) Dokümantasyon: Bankalarca kabul edilen ikamet ve ticari amaçlı gayrimenkul türleri, gözden geçirme yöntemleri ve bu kapsamdaki kredilendirme politika ve prosedürleri yazılı hale getirilmelidir.

ç) Teminat olarak alınan gayrimenkullerin sigortalanması: Bankalar, teminat olarak alınan gayrimenkulün uğrayabileceği hasarlar nedeniyle oluşabilecek değer kaybını karşılamak amacıyla sigortalanmasını sağlamalıdır.

Gayrimenkul ipoteği ile teminatlandırılmış alacaklar için borçlunun risk ağırlığından daha düşük risk ağırlıklarının uygulanabileceği Yönetmelik Ek-1 Birinci Bölüm'ün 9 numaralı konu başlığında ifade edilmektedir. Bu bölümde yer alan 53 ve 54 üncü maddeler Yönetmelik Ek-1 kapsamında söz konusu gayrimenkullerin teminat olarak dikkate alınabilmesi için gerekli olan şartları hüküm altına almaktadır.

Maddenin 1 inci fıkrasının (b) bendinde yer alan gayrimenkulün değerinin gözden geçirilmesi süreci banka tarafından yapılacaktır. Bankanın bahse konu gözden geçirme sürecini ticari gayrimenkullerde yılda en az bir kez ve konut amaçlı gayrimenkullerde asgari 3 yılda bir yapması gerekmektedir. Gözden geçirme sürecine ilişkin daha detaylı açıklamalar Kurum tarafından yayımlanan 17.06.2013 tarih ve SYR: 2013/1 sayılı Genelge'de yapılmıştır. Buna göre söz konusu Genelge'de:

“...Fıkranın (b) bendinde belirtilen “gözden geçirme süreci”nin, banka tarafından oluşturulması gerekmektedir. Bu durumda, oluşturulacak gözden geçirme süreci etkin ve yeterli olmalı ve ülkelerin ilgili mevzuatları, ilgili uluslararası standartlar ve bilimsel çalışmalardan faydalanılarak tesis edilmelidir. Bankanın bahse konu gözden geçirme sürecine ilişkin her türlü kayıt, bilgi, belge, yapı ve sistemleri denetime hazır hale getirmesi ve yapılan gözden geçirmelerin dokümente edilmesi gerekmektedir. Banka, bahse konu gözden geçirmeyi bu konuda bilgi sahibi bir veya daha fazla sayıda personel tarafından istatistiksel yöntemler kullanarak ya da kullanmadan tutarlı ve objektif bir şekilde yapmaktan sorumludur.

Diğer taraftan, fıkra hükmünün (b) fıkrasında belirtilen gayrimenkulün değerinin genel piyasa fiyatlarına bağlı olarak önemli oranda azalmış olabileceğine ilişkin göstergeler bankalar tarafından belirlenmeli ve (c) bendi kapsamında gözden geçirme yöntemlerine ilişkin esas ve usuller dahilinde yazılı hale getirilmelidir.”

ifadelerine yer verilmiştir. Ancak, madde hükmünde gayrimenkul değerinin genel piyasa fiyatlarına bağlı olarak önemli oranda azalmış olabileceğine ilişkin göstergelerin bulunması halinde yetkilendirilmiş değerlendirme kuruluşlarınca yeniden belirlenmesi gerektiği de ifade edilmiştir. Burada yer alan “önemli oran” kavramı için herhangi bir standart oran belirtilmemiştir. Ayrıca, bankanın gözden geçirme sürecinden bağımsız olarak, 3 milyon TL üzeri kredilerde veya özkaynakların %5'ini geçen kredilerde alınan gayrimenkul teminatların asgari 3 yılda bir yetkilendirilmiş değerlendirme kuruluşlarınca değerlendirilmesinin yapılması şartı getirilmiştir. Bu şartın yerine getirilmesinde teminatın değerinin ne olduğu önemli değildir. Örneğin 4 milyon TL kredi için alınan teminatlardan birisi 100 bin TL değerinde bir gayrimenkul ise bu gayrimenkulün değerlemesi 3 yılda bir mutlaka değerlendirme kuruluşunca yapılmalıdır ancak 2 milyon TL'lik bir kredi için, kredi tutarının özkaynakların %5'ini geçmediği varsayımı altında, alınan 1 milyon

TL değerinde bir gayrimenkulün değerlemesi asgari 3 yılda bir değerlendirme şartına tabi olmayacaktır. Gayrimenkul teminatları için değerlendirme kuruluşlarınca değerlendirme yapılmasını zorunlu koşan bir diğer yönetmelik ise "Bankalarca Kredilerin ve Diğer Alacakların Niteliklerinin Belirlenmesi ve Bunlar İçin Ayrılacak Karşılıklara İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik"tir. Anılan Yönetmelik'te:

"3) Krediler ve diğer alacaklar toplamının yüzde bir (% 1) ve üstünü teşkil eden kredi ve diğer alacakların teminatı olan gayrimenkuller ve herhalde ipotek tutarı iki milyon Yeni Türk Lirasının üzerinde olan gayrimenkullerin rayiç bedel tespitinin ise Bankalara Değerleme Hizmeti Verecek Kuruluşların Yetkilendirilmesi ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelikte belirlenen usul ve esaslara göre yapılması, yapılacak tespit, bedelin ipotek değerinden düşük çıkması halinde teminatların düşük çıkan bedel üzerinden özel karşılık hesaplamasında dikkate alınması," hükmü yer almaktadır.

Buna ilaveten 16.12.2010 tarih ve 3980 sayılı Kurul Kararına göre 01.01.2011 tarihinden itibaren kullanılan konut kredileri, konut teminatı altında kullanılacak tüketici kredileri veya ticari gayrimenkul alımı amaçlı kullanılacak taksitli ticari kredilerde ipotek altına alınan gayrimenkulün değerlemesinin BDDK veya SPK tarafından yetkilendirilen değerlendirme kuruluşlarınca yapılmaması halinde bu kredilerin tamamının özkaynak hesaplanmasında sermayeden indirilen değer olarak dikkate alınması ve Yönetmeliğin 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi uyarınca kredi riski hesaplamasına konu edilmemesi gerekmektedir.

Söz konusu Kurul Kararı ve sermaye yeterliliği mevzuatı birarada değerlendirildiğinde konut kredileri, konut teminatı altında kullanılacak tüketici kredileri veya ticari gayrimenkul alımı amaçlı kullanılacak taksitli ticari krediler için, teminat olarak alınan gayrimenkullerin değerlemesinin BDDK veya SPK tarafından yetkilendirilen değerlendirme kuruluşlarınca yapılmaması durumunda;

- Kredinin 01.01.2011 tarihi öncesinde kullanılmış olması halinde, sadece düşük risk ağırlığı uygulamasına dahil edilmemesi ve borçlunun tabi olduğu risk ağırlığında değerlendirilmesi,
- Kredinin 01.01.2011 tarihinden itibaren kullanılmış olması halinde, kredinin tamamının özkaynak hesaplanmasında sermayeden indirilen değer olarak dikkate alınması ve kredi riski hesaplamasına konu edilmemesi

gerekmektedir.

Değerleme

Madde 54- (1) Gayrimenkulün değeri, Kurul veya Sermaye Piyasası Kurulu tarafından yetkilendirilen değerlendirme kuruluşları tarafından tespit edilmeli ve bu değer gerçeğe uygun değerine eşit veya daha düşük olmalıdır. İlgili mevzuat uyarınca ipotek teminatlı kredi değerinin değerlendirilmesine ilişkin ihtiyatlı hükümler belirlenmesi halinde, gayrimenkulün değeri, yetkili değerlendirme kuruluşları tarafından ipotek teminatlı değerine eşit veya daha düşük bir değer üzerinden tespit edilebilir.

(2) Gerçeğe uygun değer, karşılıklı pazarlık ortamında bilgili ve istekli gruplar arasında bir varlığın el değiştirmesi ya da bir borcun ödenmesi durumunda ortaya çıkması gereken tutardır. Gerçeğe uygun değer doğru ve güvenilir bir biçimde belgelendirilmesi şarttır.

(3) Gayrimenkulün ipotek teminatlı kredi değeri; gayrimenkulün kısa vadede değişmeyecek olan özellikleri, olağan ve yerel piyasa koşulları, gayrimenkulün cari kullanım amacı ve uygun alternatif kullanım amaçları dikkate alınarak gayrimenkulün gelecekteki pazarlanabilirliği hakkında ihtiyatlı bir değerlendirme sonucunda tespit edilen gayrimenkul değeridir. İpotek teminatlı kredi değerinin belirlenmesinde spekülasyon unsurları dikkate alınmaz. İpotek teminatlı kredi değerinin doğru ve güvenilir bir biçimde belgelendirilmesi şarttır.

(4) Teminatın değeri; gayrimenkulün gerçeğe uygun değeri veya ipotek teminatlı kredi değerine 53 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi hükmünün ve gayrimenkul üzerinde daha önceden tesis edilmiş hakların etkisinin yansıtılmasıyla elde edilir.

(5) Gayrimenkule ilişkin değerlendirme, gayrimenkulün yurtdışında bulunması halinde ilgili ülkedeki yerel veya uluslararası değerlendirme kuruluşları yerine getirilir ve bu kuruluşlar ilgili gayrimenkuller açısından yetkili değerlendirme kuruluşu olarak kabul edilirler.

Maddenin 1 inci fıkrası uyarınca, gayrimenkul teminatının sermaye yeterliliği hesabında etkisinin hesaplanabilmesi için hesaplamaya esas değer yetkilendirilmiş değerlendirme hizmeti veren kuruluşlarca tespit edilmesi gerekmektedir. Kanun'un "Değerleme ve Derecelendirme Kuruluşları" başlıklı 34 üncü maddesinde:

"Bu Kanun ve bu Kanuna istinaden çıkarılan düzenlemelerde öngörülen değerlemeler ve derecelendirmeler, Kurulca belirlenecek usûl ve esaslar

çerçevesinde, değerlendirme ve derecelendirme kuruluşlarına yaptırılır” hükmü yer almaktadır. Söz konusu madde hükmü kapsamında yayımlanan “Bankalara Değerleme Hizmeti Verecek Kuruluşların Yetkilendirilmesi ve Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik” (Değerleme Hizmetleri Yönetmeliği)’nin 4 üncü maddesinde:

“(1) Değerleme hizmeti, bankaların;

a) Organize piyasalarda işlem görmeyen ya da herhangi bir nedenle gerçeğe uygun değeri belirlenemeyen,

1) Bilançolarında kayıtlı varlıklarının ve yükümlülüklerinin,

2) Kredileri ve diğer alacaklarına ilişkin olarak aldıkları teminatların,

3) Taraf oldukları sözleşmelerden kaynaklanan hak ve yükümlülüklerinin,

b) Birleşme, bölünme veya hisse değişimine konu olan paylarının ya da varlık ve yükümlülüklerinin,

*c) Kanunun 4 üncü maddesinde sayılan faaliyetler dışındaki işlemlerden kaynaklanan gelir ya da giderlerinin belli bir tarihteki muhtemel değerinin bağımsız olarak belirlenmesidir.”*şeklinde tanımlanmıştır. Değerleme Hizmetleri Yönetmeliği’nin 5 inci maddesinin dördüncü fıkrasında ise:

“Değerleme kuruluşu ile değerlendirme kuruluşunun hukuki bağlantısı bulunan yurt içindeki veya yurt dışındaki değerlendirme kuruluşunun, değerlendirme hizmeti verilen banka, bankanın ortakları ya da, bankanın doğrudan veya dolaylı olarak kontrol ettiği ortaklıklar ile doğrudan veya dolaylı ortaklık ya da piyasa koşullarına göre imtiyazlı bir şekilde kredi veya borç-alacak ilişkisine girilmiş olunmaması ya da değerlendirme faaliyetinin etkin bir şekilde yapılmasını engelleyen herhangi bir menfaat ilişkisinin bulunmaması zorunludur.” ifadesine yer verilmiştir. Bu açıdan, Tebliğin 54 üncü maddesinin birinci fıkrasındaki hükmün Değerleme Hizmetleri Yönetmeliği’nin 5 inci maddesi ile birlikte değerlendirilmesi yerinde olacaktır.

Diğer taraftan, gayrimenkulün değerlemesine ilişkin iki değer ortaya çıkmaktadır. Bunlar gayrimenkulün alım satım piyasasında oluşan değeri ve gayrimenkulün rasyonel bir değerlendirme süreci sonucu elde edilen değeridir. Bunlara ilişkin tanımlar 54 üncü maddenin ve üçüncü fıkralarında yapılmıştır. Gayrimenkulün teminat değeri ise gayrimenkulün değerine 53 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan zaman içinde değer değişiminin etkileri ve üzerine tesis edilmiş hakların etkisinin yansıtılması ile elde edilir.

7.3. Üçüncü Bölüm Son Hükümler

Üçüncü Bölüm Son Hükümler

Yürürlük

Madde 55- (1) Bu Tebliğ 01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 56- (1) Bu Tebliğ hükümlerini Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkanı yürütür.

Tebliğin 55 inci maddesi yürürlüğe ilişkin olup, Tebliğ tüm hükümlerinin 1 Temmuz 2012 tarihi itibarıyla yürürlüğe girdiği bu madde de hüküm altına alınmıştır.

Tebliğin 56 ncı maddesi yürütmeye ilişkin olup, bu madde ile Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu Başkanının bu Tebliğ hükümlerinin yürütmesinden sorumlu olduğu hüküm altına alınmıştır.

Kaynakça

- Avrupa Parlamentosu ve Konseyi, “Directive 2006/48/EC of the European Parliament and of the Council of 14 June 2006 Relating to the Taking up and Pursuit of the Business of Credit Institutions (Recast)”, 09.12.2011, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2006L0048:20111209:EN:PDF>
- Avrupa Parlamentosu ve Konseyi, “Directive 2006/49/EC of the European Parliament and of the Council of 14 June 2006 on the Capital Adequacy of Investment Firms and Credit Institutions (Recast)”, 14.06.2006, <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:177:0201:0201:EN:PDF>
- Avrupa Birliği, "European Parliament legislative resolution of 16 February 2012 on the proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on Deposit Guarantee Schemes (recast)", 16.02.2012, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:249E:0081:0119: EN:PDF>
- Avrupa Komisyonu, “The EU Single Market”, Questions on Single Market Legislation, ID 521, Ref 209, 02.02.2007, <http://ec.europa.eu/yqol/index.cfm?fuseaction=question.show&questionId=521>
- Basel Komitesi, “Basel II: International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: A Revised Framework-Comprehensive Version”, Haziran 2006, <http://www.bis.org/publ/bcbs128.pdf>.
- BDDK, “Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik”, Resmi Gazete, 01.11.2006, Sayı:26333, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/11/20061101-20.htm>.
- BDDK, “Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmelik”, Resmi Gazete, 28.06.2012, Sayı:28337, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/06/20120628-16.htm>.
- BIS, Working Papers No: 290, “Mutual Guarantee Institutions and Small Business Finance, Monetary And Economic Department”, Ekim 2009, www.bis.org/publ/work290.pdf.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ

Nispetiye Caddesi
Akmerkez B3 Blok Kat 13
Etiler 34340 İstanbul
Tel: 0212 282 09 73
Faks: 0212 282 09 46
E-posta: tbb@tbb.org.tr
www.tbb.org.tr

ISBN 978-605-5327-34-7 (Basılı)
ISBN 978-605-5327-35-4 (Elektronik)

